

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני': המקנה לאשתו. רבי אליעזר אומר מקנא על פי שנים, ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו. רבי יהושע אומר. מקנא על פי שנים, ומשקה על פי שנים:

גמ': תנן, המקנה לאשתו. כתיב [במדבר ה יד] ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו וגו'. ועבר עליו רוח קנאה רוח טהרה. שלא יקנא לה, לא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דבר של אימא. אלא מתוך מתון. *בנחת כדי להדריכה בדרך ישרה.* מה דאיתאמרת שלא יקנא לה, לא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דבר של אימא, למצוה או לעיכוב? נ"מ אם עבר וקנא לה מתוך אחד מכל הדברים הללו. אין תימר למצוה, קינויו קינוי. אין תימר לעיכוב, אין קינויו קינוי. **יבא כהדא דתנן.** כל מקום שנאמר חוקה או תורה מעכב. והכא נמי כתיב זאת תורת הקנאות. **ש"מ לעיכוב.** הקינוי. רבי יהושע אמר בשם רבי אליעזר חובה. רבי יהושע אמר רשות. אמר רבי אלעזר בן רבי יוסי, קומי רבי יסא. אתייה דרבי אליעזר כבית שמאי. ודרבי יהושע כבית הלל. דרבי אליעזר כבית שמאי, דבית שמאי אומרים, לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה. מצא בה דברים כעורין מה יעשה?. לגרשה אינו יכול, שלא מצא בה ערוה. לקיימה אינו יכול, שמצא בה דברים כעורין. לפום כן הוא אומר חובה לקנא. והא תני משום בית שמאי. אין לי שרשאי לגרשה, אלא כשמצא בה דבר ערוה. מצא בה דברים כעורים כגון, היוצאה וראשה פרוע וצדדיה מפורמין וזרעותיה חלוצות מנין שיכול לגרשה?. ת"ל [דברים כד א] כי מצא בה ערות דבר, לרבות דבר מכוער שמביא לידי ערוה. ולמה אמרתה שלב"ש אם מצא בה דבר כעור אינו יכול לגרשה? אמר רבי מנא קיימתיה כאן שיכול לגרשה בשיש עדים. וכאן שלא יכול לגרשה כשאין עדים. ודרבי יהושע כבית הלל. דבית הלל אמרי, אפי' הקדיחה תבשילו. לפום כן הוא אומר רשות. רצה לקנאות יקנא. רצה לגרש יגרש. **תנן רבי אליעזר אומר מקנא על פי שנים.** ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו. מה טעמא דרבי אליעזר? דכתיב כי מצא בה ערות דבר. מצא בה ערוה, זו סתירה. דבר, זה קינוי שבא על ידי דיבור. וגמרינן בגזרה שווה דבר [שם יט טו] דבר מעדות. כתיב הכא כי מצא בה ערות דבר, וכתיב התם על פי שניים עדים או שלושה עדים יקום דבר. מה דבר האמור להלן על פי שנים עדים, אף דבר האמור כאן על פי שנים עדים. אבל בסתירה כתיב [במדבר ה יב] ומעלה בו מעל. שאחר שקינה לה בפני שני עדים מעלה בו *אפילו בעד אחד או על פי עצמו.* תני רבי יוסי בי ר' יהודה אומר משום ר' אליעזר. מקנא על פי עד אחד או על פי עצמו. ומשקה על פי שנים. מה טעמא דרבי אליעזר? שנאמר כי מצא בה ערות דבר. מצא בה ערוה, זו סתירה. ואין מציאה בכל מקום בתורה, אלא בעדים. מה מקיים ר' אליעזר דבר? שמצא בא דבר שהוא מרגיל לבא לידי ערוה. ומקנא על פי עד אחד או על פי עצמו דכתיב, ומעלה בו, בקינוי בו משמע בלי עדים. עד אחד מנין שישקה הרי נאמר מעלה בו. *אולי רק הבעל יכול להעיד על הקינוי אבל לו עד אחד? ק"ו,* מה אם פיו שאינו זוקקו [דף א עמוד ב] לשבועת ממון כשכופר בכל, הרי הוא משקה. עד אחד שהוא זוקקו לשבועת ממון לא כל שכן? קרוב מהו שישקה?. מי קרוב מבעלה? והרי בעלה משקה על פי עצמו, ק"ו על פי שאר קרובים. עד מפי עד מהו שישקה?. וכי מה בינו לבין הקרוב? מה זה פסול והכשרתה אף זה פסול ותכשיר. קרוב אף על פי שאינו כשר עכשיו, כשר הוא לאחר זמן, אם תיפסק הקרבה כגון שימות או יגרשנה. עד מפי עד אינו כשר לא עכשיו ולא לאחר זמן. **תנן, רבי יהושע אומר. מקנא על פי שנים, ומשקה על פי שנים.** מה טעמא דר' יהושע? דכתיב, כי מצא בה ערות דבר. דבר זה הקינוי שבא על ידי דיבור וגמרינן בגזרה שווה דבר [שם יט טו] דבר מעדות. כתיב הכא כי מצא בה ערות דבר, וכתיב התם על פי שניים עדים או שלושה עדים יקום דבר. מה דבר האמור להלן על פי שנים עדים, אף דבר האמור כאן על פי שנים עדים. כי מצא בה, זו סתירה, ואין מציאה בכל מקום בתורה, אלא בעדים. מה מקיים רבי יהושע ערוה. ערוה סתירה שהיא באה מכח דבר קינוי, וכמו שהסתירה צריכה שני עדים אף הקינוי צריך שני עדים. תני רבי יוסי בי ר' יהודה אומר משום ר' אליעזר. מקנא על פי עד אחד או על פי עצמו. ומשקה על פי שנים. השיבו על דברי רבי יוסי בן יהודה. א"כ, אין לדבר סוף. הכל ממנו לקנאות לה על פי עצמו, ולהביא עדים שנסתרה ולפוסלה מכתובתה? שהרי אם יבואו עדים שנסתרה יכול לשקר ולטעון שקינא אף שלא קינה והיא לא תזהר. אמר ר' יוסי, מה טיבה להיסתרה? וכיוון שלא

עשתה כהוגן שהרי עברה על איסור יחוד, לא לנו מוטל לדאוג לה, ואן מקום לקושיה על דברי רבי יוסי בן יהודה. אלא מה שהקשו חכמים ואמרו א"כ, אין לדבר סוף, אתיא על מתניתין דתנן, רבי אליעזר אומר מקנא על פי שנים, ומשקה על פי עד אחד, או על פי עצמו. הכל ממנו לקנות לה על פי שנים, ולומר שנסתרה ולפוסלה מכתובתה? הרי יכול לשקר ולומר שנסתרה אף שלא נסתרה. אמר רבי מנא. אפילו כהדין תנייא על דברי רבי יוסי בן יהודה אתייה היא. כמאן דאמר מקנא לה אפילו מאביה ומבנה שלא תתיחד עימם. הכל ממנו לקנות לה מאביה ומבנה ולהביא עדים שנסתרה ולפוסלה מכתובתה? הרי אם יבואו עדים שנסתרה עימם, יכול לשקר ולטעון שקינא אף שלא קינה. אין תימא מה טיבה להיסתר להתיחד? אן זו טענה, שהרי התורה התירה להיסתר להתיחד עימם. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי. כתיב [דברים יג ז] כי יסיף אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך או רעך אשר כנפשך בסתר לאמר. וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית? אלא דיברה תורה בהווה. במי שמותר ורגיל להיות עמך בסתר. ונאמר בתך בסתר. אמך בסתר. מכאן אמרו חכמים, מתייחד אדם עם אמו ודר עמה. עם בתו ודר עמה. עם אחותו ואינו דר עמה. עידי קינאי שנמצאו זוממין לוקין ואינם משלמים. שיכולים לאמר, מי יימר שתיסתר. עידי סתירה שנמצאו זוממין אתה אמרתה לוקין מק"ו ומה עדי קינאי שאינם אוסרים אותה, לוקים. עדי סתירה לא כל שכן? [דף ב עמוד א] מהו שישלמו? לא מכוחן היא מפסדת כתובתה? או יבא כ"י דאמר רבי אבא אמר רבי יהודה בשם שמואל. אין למידין דבר מדבר בעדים זוממין. וכיוון שיכולים לומר לאסרה על בעלה באנו וגם אן הכרח שתפסיד כתובתה דאפשר שתשתה ותפטר. לוקים ואינם משלמים? למ"ד סתירה בשנים. נסתרה בעד אחד בשחרית ובעד א' בין הערבים מהו? יבא כהדא דתניא המגרש את אשתו, ונתייחדה עמו בפני שנים. צריכה הימנו גט שני. שמא בא עליה לשם קידושין באחד, אינה צריכה הימנו גט שני. באחד בשחרית ואחד בין הערבים. זה היה מעשה. ושאל ר' אלעזר בן תדאי את החכמים ואמרו, אין זה ייחוד. למ"ד קינאי בשנים. קינא לה בעד אחד בשחרית, ובעד אחד בין הערבים מהו? מאחר שהוא האיש והיא האשה. שהרי שני העדים מעידים. שהזהיר הבעל אשה זו שלא תסתר עם איש זה, אך יתכן שאין קינאו קינאו? תנאי היא, ויבא כהדא דתנן, אין מקבלין מן העדים אלא אם כן ראו שניהן כאחת. רבי יהושע בן קרחה אומר ואפילו באו זה אחר זה. רבי ירמיה ורבי שמואל בר יצחק אמרו בשם רב. מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחה, בעידי הבכורה שאם עד אחד מעיד שבפניו אמר האב בבקר שזה הבכור, ועד שני מעיד שבפניו אמר האב בן הערבים שזה הבכור מצטרפים. וכן בעידי החזקה שאם עד אחד אומר בפני עדר והחזיק בנכסי הגר בבקר, ועד אחר אומר בפני עדר והחזיק בנכסי הגר בן הערבים, מצטרפים. אמר רבא בשם רבי ירמיה. אף בעידי סימנין כן. פשיטא אם זה אמר ראיתי שתי שערות בגבו. וזה אומר ראיתי שתי שערות בגבו, מצטרפים. שהרי שניהם מעידים שהוא גדול. זה אומר ראיתי שיערה אחת בגבה. וזה אומר ראיתי שיערה אחת בכריסה, לאו כלום הוא. שהרי זה חצי עדות וחצי סימן. וכל שכן אם זה מעיד שראה שיערה אחת בגבו, וזה מעיד שראה שיערה אחת בגבו. דלאו כלום הוא. דאפשר דתרווייהו בחד שיערה קמסהדי. [דף ב עמוד ב] שנים אומרים ראינו שיערה אחת בגבה ושנים אומרים ראינו שיערה אחת בכריסה מהו? רבי יוסי בי רבי בון, ורבי הושעיה בריה דר' שמי. חד אמר פסול. וחד אמר כשר. מאן דאמר פסול, כמעיד על חצי סימן שהרי אלו כשמעידים שראו אחת בגבה, מעידים גם שבדקו בכריסה ולא מצאו, ואלו בדקו בגבה ולא מצאו והרי זו עדות מוכחשת. ומאן דאמר כשר, אני אומר שמא נשרו. אחד אומר שתי שערות בגבה. ואחד אומר שתי שערות בכריסה. רבי חגי' אומר, דברי הכל פסול, דאף למכשיר הכא פסול, דעדיף חצי דבר ועדות שלמה שכל שנים מעידים על שיערה אחת, מדבר שלם וחצי עדות שכל אחד מעיד על שני שערות. דברי הכל כשר, דאף הפוסל יכשיר כאן שהרי יש כאן סימן שלם. וחצי עדות על סימן שלם שכל אחד מעיד על שני שערות, עדיף על עדות שלמה בחצי סימן שכל שנים מעידים על שיערה אחת. רבי יודן אמר, אף זה במחלוקת. רבי יוסי אמר, אף זה במחלוקת. אמר רבי יוסי לרבי חגי'. והא רבי יודן סבר כוותי? אמר ליה, על רבי אבא רביה אנא פליג. לא כל שכן עילויה? אמר רבי מנא. יאות אמר רבי חגי' שדברי הכל פסול. אילו שטר שהוא מחותם בארבעה עדים, וקרא עילויה ערער. ובאו שני עדים לקיימו. זה מעיד על שנים זה מעיד על שנים, שמא כלום הוא? ואין כל חתימה וחתימה צריכה שני עדים? אף הכא כל סימן וסימן צריך שני עדים. רבי חנניה יליף לה משני חזקה. אילו אחד מעיד שאכלה שנה ראשונה ושניה ושלישית. ואחד מעיד שאכלה רביעית חמישית וששית שמא כלום הוא? וכי אין כל חזקה וחזקה צריכה ב' עדים? אף הכא כל סימן וסימן צריך שני עדים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה ב

מתני': כיצד הוא מקנא לה? אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני ודיברה עמו. עדיין מותרת לביתה ומותרת לוכל בתרומה. נכנסה עמו לבית הסתר [דף ג עמוד א] ושהת כדי טומאה. אסורה לביתה ואסורה לוכל בתרומה. ואם מת חולצת ולא מתייבמת:

גמ': תנן, כיצד הוא מקנא לה? אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני וכו'. **משמע,** שסוף דבר אינה נאסרת עד שתדבר עמו. הא אם נסתרה עמו ולא דיברה אין סתירתה כלום. והא כתיב ונסתרה והיא נטמאה. **משמע** שסתירה לחוד אוסרת? ועוד אך אפשר לאמר שאם דיברה אתא מימור לך שתאסר? הרי בהמשך נאמר דאפילו דיברה עמו ולא נסתרה. עדיין היא מותרת לביתה ומותרת לאכול בתרומה? אלא ודאי מה שאמרה המשנה אל תדברי. לשון נקי הוא מתניתא. וכוונתו לאמר, אל תתייחדי עם איש פלוני. מהו שיקנא לה משני בני אדם כאחת, אף שאן איסור יחוד בשנים כשרים? רבי יודן אמר במחלוקת. מאן דאמר מקנא לה מאביה ומבנה אף שאן בהם איסור יחוד, מקנא לה משני בנ"א כאחת. מאן דאמר אינו מקנא לה מאביה ומבנה, אף משנים אינו מקנא לה. רבי יוסי בעי. למ"ד שמקנא אפילו משנים. האם דווקא בשניים, שיכול לאמר שאף שבנינו הם מוחזקים לכשרים, בעניו הם חשודים. אבל במאה שלא יתכן שאן בהם כמה כשרים אינו יכול לקנות לה. או שהכל תלוי בדעתו של הבעל ואם ירצה, מקנא לה אפילו ממאה בני אדם? אמר רבי יוסי בי רבי בון. נשמענה מן הדא דתנן. אמר לה אל תיכנסי לבית הכנסת. נכנסת עמו עם בעלה. מכאן שקינוי לרבים נחשב קינוי, שהרי אסורה להכנס לבהכ"נ ללא בעלה. **תנן,** נכנסה עמו לבית הסתר ושהת כדי טומאה. אסורה לביתה ואסורה לוכל בתרומה. אמר רבי מנא לא אמר אלא עמו הא זה אחר זה לא. רבי אבין אמר אפילו זה אחר זה. מכל מקום יש רגלים לדבר. נכנסו לפלטיא בלילה או לחורבה ביום או למבואות אפילות ביום, הרי זה סתירה. שאלו את בן זומא. הרי כל הספקות מדרבנן. מפני מה החמירו בספק רשות היחיד שהוא טמא? אמר לון. סוטה מהיא? אמרו ליה ספק זונה. אמר לון, ואעפ"כ מצינו שהיא אסורה לביתה. מכאן אתה דן לשרץ. מה כאן מקום הסתירה רה"י, אף להלן רה"י. ומה כאן שיש בו דעת לשאול, אף להלן דבר שיש בו דעת לשאול. מיליהון דרבנן פליגין וסוברים שדין שספק טומאה לא נלמד מסוטה. דאמר ר' זעירא אמר ר' יסא בשם ר' יוחנן. קטנה שזינתה אפילו ברצון, אין לה רצון להיאסר על בעלה, ואפילו אם קינה לה ונסתרה אינה נאסרת מדין סוטה. [דף ג עמוד ב] והא לענין טומאה ברשות היחיד תנינן, כל שיש בו דעת לישאל ספיקו טמא. הא כל שאין בו דעת לישאל ספיקו טהור. ברם הכא בסוטה קטנה, אף על פי שיש בו דעת לישאל ספיקה טהור. עוד שאלו את בן זומא. מפני מה הקלו בספק רשות הרבים שהוא טהור? אמר לון, מצינו שהציבור עושין פסחיהן בטומאה בשעה שרובן טמאין. מה טומאה ידוע הותרה לציבור. קל וחומר ספק טומאה. תמן תנינן, כל העריות עשה בה את המערה כגומר וחייב על כל ביאה וביאה. החמיר בשפחה שעשה בה את המזיד כשוגג. והקל בשיפחה שאינו חייב אלא על גמר ביאה. מ"ט הקלו בשיפחה? ר' ירמיה ור' אבא בר ממל אמרו בשם רב. דכתיב, איש כי ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה נחרפת לאיש. ואין נקרא שכבת זרע, עד שיפלוט. הכא גבי שפחה כתיב שכבת זרע. והכא בסוטה כתיב שכבת זרע. הכא גבי שפחה את אמר שכבת זרע, מלמד שאינו חייב עד שיפלוט. אף הכא גבי סוטה את אמר כן שאינו חייב אלא בגמר ביאה? א"ר יוסי. שנייה היא דכתיב, ונסתרה והיא נטמאה. כיון שנסתרה, התורה קראה טמאה. ברם הכא גבי שיפחה דכתיב שכבת זרע, אינו חייב עד שיפלוט. אי הכי ליידיא מילה כתיב שכבת זרע בסוטה? לשעורין. כהדא דתני ונסתרה והיא נטמאה. כמה היא סתירה? כדי טומאה. כמה היא כדי טומאה? כדי ביאה. וכמה היא ביאה? כדי הערייה. כמה היא הערייה? ר' אליעזר אומר [דף ד עמוד א] כדי חזירת דקל שנד ברוח. ר' יהושע אומר, כדי מזיגת הכוס. בן עזאי אומר, כדי לשתותו. רבי עקיבה אומר, כדי גילגול ביצה. רבי יודה בן בתירה אומר, כדי לגימת שלש ביצים מגולגלות זו אחר זו. רבי אלעזר בן פנחס אומר, כדי שיקשור גירדי את הנימה. מניימין אומר, כדי שתושיט ידה ותיטול ככר לחם מן הסל. אף ע"פ שאין ראייה לדבר, זכר לדבר יש. דכתיב [משלי ו כו] כי בעד אשה זונה עד ככר לחם. אמר רבי יוסי. כל אילין שיעוריא לאחר התרת הסינר. אמר רבי יוחנן. כל אחד ואחד בעצמו שיער. ובן עזאי נשא

אשה מימיו? **אם כך מהיכן ידע?** אית דבעי מימר נתחמם **מחלום**. ואית דבעי מימר בעל ופירש י"א *שנשא את ביתו של ר"ע*. ואית דבעי מימר [תהילים כה יד] סוד י"י ליראיו ובריתו להודיעם. **כתיב, ונסתרה והיא נטמאה. וכתיב, ועבר עליו רוח קינאה וקינא את אשתו והיא נטמאה או עבר עליו רוח קנאה וקנה את אשתו והיא לא נטמאה. תני, רבי אומר, שלש טומאות אמורות בפרשה. אחת לאוסרה לבעל, ואחת לבעול, ואחת לתרומה. למה לי פסוק לאוסרה לתרומה. וכי מצינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת בתרומה? למה לא? אילו בת כהן שנישאת לישראל ונאנסה, שמא אינה מותרת לביתה ואסורה לאכול בתרומה? רואים שאן תלות בן איסור לבעל ואיסור בתרומה. ולא היא דאף שמצינו מותרת לבעלה ואסורה בתרומה, לא מצינו אשה שהיא אסורה לביתה, ומותרת לכול בתרומה. אלא אמר רבי אבין הכי איתאמרת. אחת לבעל, ואחת לבעול, ואחת ליבם. אמר ר' יוסי בי רבי בון, מתניתא אמרה כן דתנן, ואם מת חולצת ולא מתייבמת. תנא ר' יעקב בר אידי קומי רבי יונתן **כתיב** [במדבר ה כ] ואת כי שטית תחת אישך, פרט לאונסין. אך את שמע מינה? אמר ליה, מה תחת אישך לרצון. אף כאן לרצון. סוטה, כשם שהיא אסורה לבעל כך אסורה לבעול. כשם שהיא אסורה לאחיו של בעל *שאסורה ליבם אם מת בעלה*, כך היא אסורה לאחיו של בעול. יכול כשם שצרת סוטה אסורה לאחיו של בעל *שגם צרתה אסורה ליבם*, כך אסורה לאחיו של בעול? נישמענה מן הדא דתנן, האשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה מת בעליך. והוא לה יבם כאן ויבמה ומת. ואח"כ בא בעלה. אסור בה ומותר *באשתו האחרת שהיא בצרתה*. אסור בה ומותר באשת אחיו; ואשת אחיו לא כצרת סוטה היא? הדא אמרה, שצרת סוטה, מותרת לאחיו של בעל. א"ר יודן, אתייה כרבנן דתמן. דאמר רבי הילא, תניי תמן. כל העריות אינן צריכות גט **שברור לכולם שלא היה כאן נישואים**, חוץ מאשת איש שיחשבו שהיו לו בה נישואים גמורים שבעלה גרשה *וזה נשאה ויצאה ממנו בלא גט*. ר"ע אומר [דף ד עמוד ב] אף אחות אשתו, ואשת אחיו, שיחשבו שהיו לו בה נישואים גמורים שמתה אחותה ונשא אותה ובאשת אחיו יחשבו שמת אחיו ויבם אותה. **נמצא שלפי רבנן דתמן, לדעת חכמים אשת אח אינה צריכה גט. לפי שהכל יודעים שנשאה בטעות ואינה נראת כאשתו. ממילא אשתו השניה אינה נחשבת כצרתה ומותרת לו. ברם לרבנן דהכא שאמרו כדאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן, שהכל מודין במי שחשב שמת אחיו ויבם את אשתו ונודע שהוא חי שהיא צריכה הימיו גט. דמשום שנשאת לו בהתר, הרואה חושב שקנה בה קנין גמור. והרי היא נראת כערוה *סוטה*. וערוה פוטרת צרתה, ולמה אמרנו שאם מת צרתה מותרת ביבום? אמר רבי חנינא, אפי' כרבנן דהכא אתיה היא. מה שחיבו לתת לה גט אן זה אלא קנס בעלמה כדי שלא תוכל לחזור לבעלה הראשון** כדי שלפני שתתחתן תבדוק טוב. כי היכא דאמרינן בעלמא לענין ממון, בה קנסו ולא ביורשיה. ה"נ, בה קנסו ולא קנסו באשת אחיו לענין מצות יבום. אמר רבי חנינה בריה דרבי הילל. רק כרבנן דהכא אתיא. שכיוון שהצריכה גט. אם תשוב לבעלה הראשון, יאמרו גרש זה ונשא זה. אבל אין כרבנן דתמן שלא הצריכו גט, למה אסור בה? הרי מזה שאינה צריכה גט משמע לדעתם הכל יודעים שהיתה אנוסה. אז למה אסורה לחזור לבעלה? אמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן. צרת סוטה אסורה, שכתוב בה **טומאה כעריות**, וצרת מחזיר גרושתו מותרת לביתה ליבם. אמר רבי יעקב בשם רבי יוחנן. כל הצרות מותרות, צרת שאינם צרות ערוה כגון צרת איילנית צרת ממאנת צרת מחזיר גרושתו, חוץ מצרת סוטה. שמואל אמר, אף גרושה עצמה מותרת לביתה ליבם. מי פליג על החכמים שאמרו שצרת גרושה מותרת, דמשמע שגרושה עצמה אסורה לעולם גם לחכמים גרושה עצמה מותרת. אלא בגין דהוון עסיקין בצרות, אמרו שצרת גרושה מותרת ולא אדכרון דין גרושות. איתמר כל הצרות מותרות חוץ מצרת סוטה. צרת סוטה למה היא אסורה? רבי יוחנן אמר, מריח ערוה נגעו בה. רב אמר. מפני שכתוב בה **טומאה כעריות****

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה ג

מתני': אילו אסורות לכול בתרומה. האומרת טמאה אני לך. ושבאו לה עדים שהיא טמאה. והאומרת איני שותה. ושבעלה אינו רוצה להשקותה. ושבעלה בא עליה בדרך.

כיצד הוא עושה לה? מוליכה בבית דין שבאותו המקום. ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך. רבי יהודה אומר, בעלה נאמן עליה:

גמ': תנן, אילו אסורות לוכל בתרומה. האומרת טמאה אני לך. מתני' כמשנה הראשונה דתנינן תמן. בראשונה היו אומרים, שלש נשים יוצאות ונטולות כתובה. האומרת טמאה אני לך. שמים ביני לבינך. [דף ה עמוד א] ונטולה אני מן היהודים. **דאי כמשנה אחרונה, כשאומרת טמאה אני, אינה נאמנת ואפילו בתרומה אוכלת.** אמר ר' אבין ואפילו תאמר כמשנה האחרונה מ"מ אסורה בתרומה שיש רגלים לדבר, שהרי כאן מדובר בסוטה אחרי קינוי וסתירה. **תני כתיב [במדבר ה כ] ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת, ויתן איש בך את שכבתו מבלעדי אישך. מבלעדי לשון קדימות.** פרט לשקדמה שכבת זרע אחרת לאישך. אמר רבי אילא כענין שנאמר [שם כח כג] מלבד עולת הבוקר, **שעולת הבקר קדם למוסף. תנן ושבעלה בא עליה בדרך. מכאן שאם בא עליה שוב אין המים בודקים אותה.** והא תנינן כשם שהמים בודקין אותה כך הן בודקין אותו. כשם שהיא אסורה לבעל, כך היא אסורה לבעל. וכשם שהיא אסורה לאחיו של בעל. כך היא אסורה לאחיו של בעל. כשם שהמים בודקין אותה על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת את בעלה לאחר הבעל, כך הן בודקין אותו. **משמע שהמים בודקים אותה אף אחר שבא עליה בעלה? אמר ר' אבין בשם רבי הילא.** כאן ביודע כאן בשאינו יודע. ר' חייא בר יוסף שלח בתר איתתיה שעלה לארץ בגפו ללמוד אצל רבי יוחנן והחליט להשאר ושלה להביא את אשתו. אמר יסקון עמה תלת תלמידין, שאם יפנה אחד מהן לצורכו, תתייחד עם שנים. **למה הצריך שלושה?** והא תנינן ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך. אמר רבי אבין **עם בעלה הרי שלשה. תנן התם, עיר שכבשה כרום, כל כהנות שנמצאו בתוכה פסולות. ואם יש להן עדים אפילו עבד אפילו שפחה, הרי אלו נאמנין. ואין נאמן אדם על ידי עצמו.** אמר רבי זכריה בן הקצב, **המעון הזה לא זזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו גוים לירושלים ועד שיצאו. אמרו לו אין אדם מעיד על ידי עצמו.** אף הוא שכר לה בית והיה מעלה לה מזונות ולא היה מתייחד עמה אלא בפני בניה. וקרא על עצמו הפסוק הזה [ירמי' מה ג] יגעתי באנחתי, ומנוחה לא מצאתי. תני רבי יודה אומר, בעלה נאמן עליה מקל וחומר. ומה אם הנדה שחייבין עליה כרת. הרי הוא נאמן עליה. זו שאין חייבין עליה כרת, אינו דין שיהא נאמן עליה? אמרו לו לא. אם אמרת בנדה שיש לה היתר לאחר איסורה. תאמר בזו שאין לה היתר לאחר איסורה? ואומר [משלי ט יז] מים גנובים ימתקו וגו'. אמר להן רבי יהודה גזירת הכתוב היא **דכתיב [במדבר ה טו] והביא האיש את אשתו אל הכהן וגו' משמע שנאמן עליה.** אמרו לו ובלבד בעדים:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה ד

מתני': היו מעלין אותה לב"ד הגדול שבירושלים. ומאיימין עליה כדרך שמאיימין על עידי נפשות, ואומר לה. בתי, הרבה יין עושה. הרבה שחוק עושה. הרבה ילדות עושה. הרבה שכנים הרעים עושין. אל תעשי לשמו הגדול שנכתב בקדושה שימחה על המים. ואומר לפניה דברים שאינה כדי לשומען, היא וכל משפחת בית אביה:

גמ': תנן, היו מעלין אותה לב"ד הגדול שבירושלים. ומאיימין עליה כדרך שמאיימין על עידי נפשות, כשם שמאיימין עליה שתחזור בה. כך מאיימין עליה שלא תחזור בה. ואומר לה בתי. אם טהורה את דבריא לך שאת טהורה, עמדי על בוריך. שאין המים האילו דומין. אלא לסם יבש שהוא נתון על גבי בשר חי ואינו מזיקו. מצא שם מכה, התחיל מחלחל ויורד. רבי זבדיה חתניה דרבי לוי הוה משתעי הדין עובדא. ר' מאיר הוה יליף דריש בכנישתא דחמתא כל לילי שובא. והוה תמן חדא איתתא יליפה היתה רגילה שמעה קליה. חד זמן עני התאחר דריש. אזלת בעית מיעול לבייתה, ואשכחתי בוצינא מיטפי. אמר לה בעלה, אן הויית? אמרה ליה, מישמעא קליה דדרושא. אמר לה [דף ה עמוד ב] מכך וכך דלית ההיא איתתא עללה להכא לבייתה. עד זמן דהיא אזלה ורקקה גו אפוי דדרושא. צפה ר"מ ברוח הקודש, ועבד גרמיה חשש בעייניה. אמר כל איתתא דידיעה מילחוש לעיינה תיתי תילחושי. אמרין לה מגירתא. הא ענייתין תיעלין לבייתך. עבדי גרמיך לחשה ליה, ואת רקקה גו עייניה. אתת לגביה. אמר לה, חכמה את מילחוש

לעיינא? מאימתיה עליה אמרה ליה לא. אמר לה. **רוקקין** בגויה שבע זימנין, והוא טב ליה. מן דרקקת, אמר לה. אזלין אמרין לבעליך. חד זמן אמרת ליה. והיא רקקה שבעה זימנין. אמרו לו תלמידיו רבי. כך מבזין את התורה? אילו אמרת לן? לא הוינן מייתי ליה ומלקין ליה ספסליה ומרציין *כופין אותו שיתרצה*, ומרצייה ליה לאיתתיה? אמר לון. ולא יהא כבוד מאיר ככבוד קונו. ומה אם שם הקודש שנכתב בקדושה. אמר הכתוב שיימחה על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו. וכבוד מאיר לא כל שכן? פיסקא. ואומר לפנייה דברים *כפשוטו של מקרא שגם גדולי ישראל חטאו והודו שאינן כדאי לשומען היא וכל משפחת בית אביה*. כגון מעשה ראובן בבלהה. מעשה יהודה בתמר. **כתיב** [איוב טו יח] אשר חכמים יגידו אילו ראובן ויהודה. ולא כחדו מאבותם. ומה שכתב נטלו על כך? [שם יט] להם לבדם ניתנה הארץ ולא עבר זר בתוכם. *הברכות של שניהם נאמרו ברצף שכשבא משה לברכן נאמר* [דברים לג ו] יחי ראובן ואל ימות. וזאת ליהודה. **אמר** רבי חזקיה בשם ר' אחא. רבי חייה דריש שלש מקראות שנראות כאילו נעשו שם עברות חמורות לשבח. **כתיב** [בראשית לח יד] ותשב בפתח עינים. ואיפשר כן? **אפילו** זונה שבזנות אינה עושה כן. אלא שתלת עיניה לפתח שכל העינים מצפות לו *הקב"ה*. אמרה לפניו רבון כל העולמים. אל אצא ריקם מן הבית הזה. דבר אחר. בפתח עינים. שפיתחה לו את העינים **שהיא מותרת לו**. שאמרה לו פנויה אני וטהורה אני. **כתיב** [שמואל א ב כב] ועלי זקן מאד **ושמע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל את אשר ישכבון את הנשים הצבאות פתח אהל מאד**. ישכיבון כתיב. שהיו הנשים מביאות קיניהן והיו משהין אותן והיו לנות שם ולא חזרות לבעליהן. הקדוש ברוך הוא מעלה עליהן כאילו הן שוכבין אותן. אמר רבי תנחומא. **וכן הוא. שהרי כאשר הקב"ה נגלה לשמאל הוא מקנתר לון** [שם כט] למה תבעטון בזבחי ובמנחתי. אין תימר עבירה חמורה יש כאן. מבריון מן החמורה, ומקנתרין בקלה? **כתיב** *על בניו של שמאל* [שם ח ג] ולא הלכו בניו בדרכיו ויטו אחרי הבצע. שהיו נוטלין מעשר ודנין. אמר רבי **ברכיה מברכתא שירה** היתה עוברת, והיו מניחין צרכיהן של ישראל, והיו הולכין עוסקין בפרקמטיא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה ה

מתני': אם אמרה טמאה אני, שוברת כתובתה ויוצאה. אם אמרה טהורה אני. מעלין אותה לשערי מזרח, לשערי ניקנור [דף ו עמוד א] ששם משקין את הסוטות, ומטהרין את היולדות, ומטהרין את המצורעין. וכהן אוחז בבגדיה. אם נקרעו נקרעו. ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבה. וסותר את שערה. ר' יהודה אומר. אם היה לבה נאה, לא היה מגלהו. ואם היה שערה נאה, לא היה סותרו:

גמ': כתיב [במדבר ה יח] והעמיד הכהן את האשה לפני יי'. זה שער ניקנור. כל מקום שנאמר לפני יי', זה שער ניקנור. כתיב [מלכים א ח] את אשר יחטא איש **לרעהו ונשא בו אלה להאלותו**. רבי חייה בר אבא ורבי יהושע בן לוי. רבי חייה בר אבא פתר קרייה בבוועל. ורבי יהושע בן לוי פתר קרייה באשה. רבי חייה בר אבא פתר קרייה בבוועל **שאותו מוכיח הפסוק**, ההין *בעלה* זן ומפרנס. ואת אתי על דעתך **ובא על אשתו**. ור' יהושע בן לוי פתר קרייה באשה **שעליה התוכחה**. ההין זן ומפרנס, ואת תלית עינים על חורן. **תנן וכהן אוחז בבגדיה**. ומבזין על הספק? **ואולי לא זינתה?**. אמר ר' שמלאי. בכל מקום שאת מוצא זנות, את מוצא **אנדרולמסיה** באה בעולם **וצדיקים נענשים עם רשעים. תנן, מעלין אותה**

לשערי מזרח, לשערי ניקנור ... וכהן אוחז בבגדיה. אם נקרעו נקרעו. משמע שקריעת הבגדים זה המעשה הראשון שעושים לה. קרייא אמר מקרין ואחר כך מבזין. ומתניתא אמרה מבזין ואחר כך מקרין? אמר רבי אילי מכיון דכתיב [במדבר ה] **והקריב אתה הכהן והעמדה לפני ה' וכתוב [במדבר ה יח] והעמיד הכהן את האשה לפני ה' ופרע את ראש האשה**. וכי יושבת היית? **אלא ה"ק והעמיד הכהן את האשה, וכבר בעמידה הראשונה פרע את ראשה. תנן, ר' יהודה אומר. אם היה לבה נאה, לא היה מגלהו. ואם היה שערה נאה, לא היה סותרו.** מחלפה שיטתיה דרבי יודן? תמן הוא אמר **האשה נסקלים ערומים אלא שהאיש מכסין אותו מלפניו. והאשה מלפניה ומלאחריה.** *מכאן שלרבי יהודה האשה נסקלת ערומה.* **אלמא דלא חייש להרהורא.** והכא הוא אמר הכין דאם לבה נאה לא היה מגלה דחיישין להרהורא? תמן מכל מקום למיתה היא מתוקנת *ולא יבא לידי עבירה*. ברם הכא, שמא תימצא טהורה ויתגרו בה פירחי

כהונה. מחלפה שיטתהון דרבנן? תמן אינון אמרין איש נסקל ערום, ואין האשה נסקלת ערומה. והכא אינון אמרין הכין שקורע את בגדיה ולא חוששים להרהור? תמן כתיב [ויקרא יט יח] ואהבת לרעך כמוך. יבור לו מיתה קלה שבקלות. ודי שנסקלת ולמה לביישה. ברם הכא מצווה לביישה דכתיב [יחזקאל כג מח] ונסרו כל הנשים ולא תעשינה כזימתכנה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה ו

מתני': היתה מכוסה בלבנים, מכסה בשחורים. היו עליה כלי זהב, קטליות נזמים וטבעות, מעבירים ממנה כדי לנוולה. ואחר כך מביא [דף ו עמוד ב] חבל מצרי וקושרו למעלה מדדיה. וכל הרוצה לראות בא ורואה. חוץ מעבדיה ושפחותיה מפני שליבה גס בהן. ושאר כל הנשים מותרות לראותה שנאמר [יחזקאל כג מח] ונסרו כל הנשים, ולא תעשינה כזימתכנה:

גמ': תנן מכסה בשחורים. מתניתא בששחורים אינון נאין לה. אבל אם היו נאין לה לא בדא. **תנן,** מביא חבל מצרי. ולמה חבל מצרי? אמר רבי יצחק. לפי שעשת כמעשה מצרים. רבי ירמיה בעי. חבל המצרי מעכב? כפיפה מצרית מעכבת? משל מי הן באין? יבא כ"י דאמר רבי. דרבי אמר. אמת המים. וחומת העיר ומגדלותיה. וכל צורכי העיר, באין משירי הלישכה. אף הכא כן שגם זה מצרכי העיר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה ז

מתני': במידה שאדם מודד, בה מודדין לו. היא קישטה את עצמה לעבירה. והמקום ניוולה. היא גילתה את עצמה. והמקום גילה עליה. הירך התחילה בעבירה תחילה ואח"כ הבטן. לפיכך ילקה הירך תחילה ואחר כך הבטן, ושאר כל הגוף לא פלט:

גמ': תני בשם רבי מאיר. במדה שאדם מודד, בה מודדין לו. מאי טעמא? דכתיב [ישעי' כז ח] בסאסאה בשלחה תריבנה. בסאה סאה. בסאה חטא בסאה נענש. אין לי אלא סאה שחטא חטא גדול. מניין לרבות תרקב, וחצי תרקב. וקב וחצי קב. ורובע, ותומן, וחצי תומן, ואוכלא. תלמוד לומר [שם ט ד] כי כל סאון סאון ברעש. ריבה כאן סאות הרבה. אין לי אלא דבר שהוא של מידה שיש בו שיעור. מניין לפרוטות קטנות שהן מצטרפות לחשבון מרובה? תלמוד לומר [קהלת ז כז] אחת לאחת למצוא חשבון. לטובה. בנוהג שבעולם. אדם נכשל בעבירה שחייבין עליו מיתה בידי שמים. מת שורו. אבדו תרנגולתו. נשברה צליחותו. נכשל באצבעו והחשבון מתמצה. דבר אחר. לרעה. אחת מתארעה מצטרף לאחת ולבסוף נענש על הכל והחשבון מתמצה. וכמה הוא מיצוי חשבון? עד אחת שעל הראשונה אן הקב"ה מעניש דכתיב נושא עוון. תני בשם רבי מאיר. כשם שיש דיעות במאכל ובמשתה. כך יש דיעות באנשים. יש לך אדם, שזבוב נופל לתוך כוסו. והוא נוטלו וזורקו ושותהו. זה כשאר כל אדם. שהוא רואה את אשתו מדברת עם שכיניה ועם קרוביה ואינו מקפיד. או יש לך אדם, שפורח זבוב על גבי כוסו. ואף שהזבוב לא נגע בכוס הוא חושש שמא נגע והוא נוטלו ושופכו ואינו טעמו. זה הוא חלק רע באנשים שחושד באשתו כל הזמן בלי סיבה ומסתמא מדובר שנתן עיניו בה לגרשה. ויש לך אדם, זבוב שוכן על כוסו והוא נוטלו ומניחו כמות שהוא ואף שלא נגע הזבוב ביין אינו שותיהו. זה פפוס בן יהודה שנעל את הדלת בפני אשתו. אמרין לית נהיגין הוון אבהתך עבדין כן? ויש לך אדם זבוב מת לתוך כוסו. והוא נוטלו ומוצצו ושותיהו. זה הרשע. שהוא רואה את אשתו לבה גס בעבדיה. ליבה גס בשפחותיה. והוא מצוה עליה לגרשה שנאמר [דברים כד ב] ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. הכתוב קראו אחר שאינו בן זוג של ראשון. שהוא הוציא את אשתו משום ערוה, והלה נכשל בה. אם זכה הוא לשמים, הרי הוא מגרשה. ואם לאו, סוף שהיא קוברתו. שנאמר [שם ג] או כי ימות האיש האחרון. ראוי היה זה למיתה, שהאשה הזאת הכניס לתוך ביתו. שמואל אמר [דף ז עמוד א] פורשים מן המזנה. ואין פורשין מבתה. ואתייא כ"י דאמר רבי יוחנן. אשת איש שזינתה, הוולדות לבעל ואינם ממזרים. מפני שרוב בעילות מן הבעל. כתוב אחד אומר [במדבר ה כב] לצבות בטן ולנפיל ירך. וכתוב אחר אומר [שם כז] וצבתה בטנה ונפלה יריכה. וכתוב אחר אומר [שם כא] בתת ה' את ירך נופלת ואת בטןך צבה. למה המשנה פסקה שהירך נענשת תחילה ואחר כך הבטן הרי רק

פסוק אחד אומר כך ושנים אומרים הפוך? וכי מקרא אחד מכריע שני מקראות? . אמר רבי מנא. כאן למעשה שכיוון שהמים מגיעים קדם לבטן, היא נענשת תחילה, וכאן לתנאין. **שכשמשביעה אותה בסדר הזה צריך לאמר לה.** אמר רבי אבין ואפילו תימר כאן וכאן למעשה או כאן וכאן לתנאין **ואן סתירה בן הפסוקים. כשהבועל קיים ושניהם נענשים, לצבות בטן ולנפיל ירך לבועל.** וצבתה בטנה ונפלה ירכה לאשה. **אבל כשהבועל כבר מת לנפיל ירך ולצבוט בטן. שהדעת מכרעת, ירך התחילה בעבירה תחלה ואחר כך הבטן.** לפיכך תלקה הירך תחלה ואחר כך הבטן, ושאר כל הגוף לא פלט. רבי אבא בריה דרבי פפי, עבד לה **לדרשת אפטרה** כשדרש בשיבחה של האכסניה. מה אם מידת הפורענות מעוטה אבר אחד לוקה ושאר כל האיברים מרגישיין. מדת הטובה המרובה על אחת כמה וכמה?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה ח

מתני': שמשון הלך אחר עיניו, לפיכך ניקרו פלשתים את עיניו. אבשלום נתנווה בשערו, לפיכך נתלה בשערו. לפי שבא על עשר פילגשי אביו, לפיכך ניתנו בו עשר לנביות. שנאמר [שמואל ב יח טו] ויסובו עשרה נערים נושאי כלי יואב. ולפי שגנב שלש גניבות. לב אביו, ולב בית דין, ולב ישראל. לפיכך נתקעו בו שלש שבטים. שנאמר [שם יד] ויקח שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום:

גמ': תנן, שמשון הלך אחר עיניו, לפיכך ניקרו פלשתים את עיניו. תני ר' אומר. לפי שתחלת קלקלתו בעזה, לפיכך עונשו בעזה. **והרי קדם כתיב** [שופטים יד א] וירד שמשון תמנתה? . אמר רבי שמואל בר נחמן, דרך נישואין היו שגיייר אותה **ואן זה קלקול.** כתוב אחד אומר, וירד שמשון תמנתה משמע שהיתה במקום נמוך. וכתוב אחר אומר [בראשית לח יג] הנה חמיר עולה תמנתה משמע שהיתה במקום גבוה. רב אמר, שתי תימניות היו. אחת של יהודה ואחת של שמשון. רבי סימון אמר, תמנתה אחת היא. ולמה כתב בה עלייה וירידה? . אלא של יהודה על ידי שהיתה לשם שמים. לפיכך כתיב בה עלייה. ושל שמשון על ידי שלא היתה לשם שמים, כתיב בה ירידה. ר' אייבו בר נגרי אמר. **בשיפוע ההר הייתה, עולים לו מכאן ויורדים לו מכאן** כגון הדא בית מעין שיורדין בה מפלסותה, ועולין בה מטבריה. כתיב [שופטים יד ה] ויבואו עד כרמי תמנתה. אמר רב שמואל בר רב יצחק. מלמד שהיו אביו ואמו מראין לו כרמי תמנתה זרועים כלאים ואומרים לו, בני, כשם שכרמיהן זרועין כלאים, כך בנותיהם זרועות כלאים. [שם ד] ואביו ואמו לא ידעו כי מי"י הוא, כי תואנה הוא מבקש מפלשתים. אמר רבי אלעזר. בשבעה מקומות כתיב לא תתחתן במ' ואמר רבי אבין, לאסור שבעה עממין. והכא הוא אמר הכין **שזה היה רצון ה'?** . אמר ר' יצחק [משלי ג לד] אם ללצים הוא יליץ, **בדרך שאדם רוצה בה מוליכין אותו.** כתיב [שופטים יג כה] ותחל רוח י"י לפעמו במחנה דן [דף ז עמוד ב] בין צרעה ובין אשתאול. תרין אמורין. חד אמר בשעה שהיה רוח הקודש שורה עליו, היו פסיעותיו כמצרעה לאשתאול. וחורנה אמר. בשעה שהיתה רוח הקודש שורה עליו, היו שערותיו מקישות כזוג וקולן הולך כמצרעה לאשתאול. [שופטים יג כד] ויברכהו י"י. אמר רבי הונא בשם רבי יוסי, שהיתה תשמישו שוה לכל אדם שבדרך הטבע לא היה אפשרות שאדם כזה חזק ויכל לשמש עם אשה. כתיב [שם טז כח] ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים. אמר רבי אחא. אמר לפניו רבונו של עולם, תן לי שכר עיני אחת בעולם הזה. ושכר עיני אחת מותקנת לי לעתיד לבוא. כתוב אחד אומר, וישפט את ישראל **בימי פלשתים עשרים שנה.** וכתוב א' אומר [שם לא] והוא שפט את ישראל **עשרים שנה.** למה הכפילות? אמר ר' אחא. מלמד שהיו הפלשתים יראים ממנו עשרים שנה לאחר מותו שמה השאיר בן כמותו, כדרך שהיו יראים ממנו עשרים שנה בחייו: אבשלום נתנווה בשערו. ר' חנינא אמר כחרובית עץ חרוב גדולה היה. יכול ככידון כולם בצמה אחת? **אמר** רבי ביבי בשם רבי יוחנן בדין בדין היה עשוי. אמר רבי חנינה. כד סלקית להכא. נסבית איזורא דברי ואיזורא דחמרי, מקפא כורתא דחרוביתא דארעא דישראל, ולא מטון. וקצית חד חרוב. **ונגר** מלא ידווי דבש. אמר רבי יונתן. יפה סיפסוף תאנים גרועות שאכלנו בנערותינו, מפנקריסין תאנים משובחות שאכלנו בזקנותינו. די ביומוי אישתי עלמא. אמר רבי חייא בר אבא. בראשונה היתה סאה ארבלית מוציאה, סאה סולת. סאה קמח, סאה קיבר, סאה סובין, סאה מורסן. וכדון, אפילו חדא בחדא לא קיימא. כתיב [שמואל ב יד כה] וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד. יכול בכל? תלמוד לומר מכף רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום. כתיב [שמואל א ט ב] ולו

היה בן ושמו שאול. בחרו טוב. ואין איש מבני ישראל טוב ממנו. יכול בכל? תלמוד לומר [שמואל א ט ב] משכמו ומעלה גבוה מכל העם. אבל באבנר מהו אומר? [שמואל ב ג לח] הלא תדעו כי שר וגדול נפל ביום הזה מישראל ולא פרטו במה היה גדול לפי שהיה גדול בכל. ואבנר למה נהרג? רבי יהושע בן לוי ורבי שמעון בן לקיש ורבנן. רבי יהושע בן לוי אמר. על ידי שעשה דמן של נערים שחוק. **דכתיב** [שם ב יד] יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו. ר"ש בן לקיש אמר, על ידי שהקדים שמו לשמו של דוד. הדא הוא דכתיב [שם ג יב] וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמר, למי ארץ. **ממה שנאמר תחתיו משמע שהקדים את שמו וכתב מן אבנר לדוד.** ורבנין אמרין על ידי שלא הניח לשאול להתפייס מדוד. הדא הוא דכתיב [שמואל א כד יא] ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי. אמר ליה מה את בעי מן גלגוי דברי גאון דהדין? בסירה הוערת. וכיון שבאו למעגל שישנו במעגל לשמור מכל הכיוונים ודוד חדר לתוך המעגל ולקח את החנית והצפחת של שאול אמר לו [שם כו יד] הלא תענה אבנר. גבי כנף אמרת בסירה הורעת. חנית וצפחת, בסירה הוערת? ויש אומרים על ידי שהיתה ספק בידו למחות בנוב עיר הכהנים ולא מיחה: **תנן**, ולפי שגנב שלשה גניבות. לב אביו. ולב בית דין. ולב אנשי ישראל. **לפיכך נתקעו בו שלש שבטים.** לב אביו דכתיב [שמואל ב טו ז] ויהי מקץ ארבעים שנה **ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלמה את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון.** והא כל עצמו של דוד לא מלך אלא ארבעים. והכא הוא אמר הכין? אלא ארבעים שנה משעה ששאלו ישראל מלך. **אמר אבשלום לדוד** [שם ח] כי נדר נדר עבדך. א"ל. ומה את בעי כדון? א"ל כתוב חד פיתק דתרין גוברין דנסבינון עימי. אמר ליה. אמור לי למאן דאת בעי ואנא כתוב. אמר ליה, כתוב לה סתם ואנא למאן דבעי אנא נסב. כתב ליה סתם. [דף ח עמוד א] אזל וצמת אסוף ליה תרין תרין גוברין. עד דצמת ליה מאתן גוברין. הדא הוא דכתיב [שמואל ב טו יא] ואת אבשלום הלכו מאתים איש מירושלים קרואים והולכים לתומם. קרואים מדוד. והולכים לתומם מאבשלום. ולא ידעו כל דבר מעצת אחיתופל. **אמר** רבי הונא בשם רבי אחא. וכולהו ראשי סנהדריות היו. וכיון דחמין דמיליין אתיין לידי חילופין באין לידי מרד בדוד. אמרין, רבון כל העולמים נפלה נא ביד דוד, ואל יפול דוד בידינו. שאם אנו נופלין ביד דוד, הרי הוא מרחם עלינו. ואם ח"ו יפול דוד בידינו, אין אנו מרחמין עליו. הוא שדוד אמר [תהילים נה יט] פדה בשלום נפשי מקרב לי. כי ברבים היו עמדי שאף אלו שהלכו עם אבשלום התפללו בעדי. **תנן**, ולב בית דין **דכתיב** [שמואל ב טו ד] ויאמר אבשלום מי ישימי שופט הארץ וגו'. [שם ו] ויעש אבשלום כדבר הזה שאמר שאן זה תפקידו של מלך לשפוט. **תנן**, ולב אנשי ישראל **דכתיב** [שם ו] ויגנוב אבשלום את לב אנשי ישראל:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה ט

מתני': וכן לענין הטובה. מרים המתינה למשה שעה אחת שנאמר [שמות ב ד] ותתצב אחותו מרחוק. לפיכך נתעכבו לה כל ישראל שבעת ימים במדבר, שנאמר [במדבר יב טו] והעם לא נסע עד האסף מרים:

גמ': אמר רבי יוחנן. פסוק זה ברוח הקודש נאמר שידעה שמשה ינצל והמתינה לראות כיצד. **וכל מילה רומזת לרוח קודש.** ותתצב אחותו **וכתיב** [עמוס ט א] ראיתי את י"י נצב על המזבח. אחותו **וכתיב** [משלי ז ד] אמור לחכמה אחותי את. מרחוק. **וכתיב** [ירמיה לא ב] מרחוק י"י נראה לי. לדעה **וכתיב** [ישעיה יא ט] כי מלאה הארץ דעה את י"י. מה יעשה לו. **וכתיב** [עמוס ג ז] כי לא יעשה י"י אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק א הלכה י

מתני': יוסף זכה לקבור את אביו, ואין באחיו גדול ממנו שנאמר [בראשית נ ז] ויעל יוסף לקבור את אביו. מי לנו גדול מיוסף, שלא נתעסק בו אלא משה. משה זכה בעצמות יוסף, ואין בישראל גדול ממנו שנאמר [שמות יג יט] ויקח משה את עצמות יוסף עמו. מי לנו

גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא הקדוש ברוך הוא, שנאמר [דברים לד ו] ויקבור אותו בגיא מול בית פעור וגו'. ולא על משה בלבד אמרו, אלא בכל הצדיקים שנאמר [ישעי' נח ח] והלך לפניך צדקך וכבוד י"י יאספך:

גמ': תנן, יוסף זכה לקבור את אביו, ואין באחיו גדול ממנו שנאמר [בראשית נ ז] ויעל יוסף לקבור את אביו. אמר ר' יצחק. **כתיב [בראשית נ ט] ויהי המחנה כבוד מאד מלמד שכבוד חי העולמים היה עמהן.** כתיב [בראשית נ י] ויבואו עד גורן האטד. וכי יש גורן לאטד. אמר ר' שמואל בר נחמן חיזרנו בכל המקרא ולא מצינו מקום ששמו אטד. אלא מהו אטד? אלו הכנענים שהיו ראויין לידוש באטד. ובאי זו זכות ניצולו. בזכות [שם יא] וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגורן האטד. ומה חסד עשו עמו?. רבי אלעזר אמר איזוריהם התירו שבה החנית **לאות אבילות**. רבי שמעון בן לקיש אמר. קישרי כתפיהן התירו *סימן אבלות כחלוצי כתף*. רבנן אמרין, זקפו קומתן **ועמדו לכבודו**. אמר רבי יודן בר שלום הראו באצבע ואמרו [שם יא] אבל כבוד זה למצרים. ומה אם אילו שלא עשו חסד. לא בידיהן ולא ברגליהן. ראו מה פרע להן הקדוש ברוך הוא. ישראל שהן עושין חסד בידיהן וברגליהן, עם גדוליהן ועם קטניהן. על אחת כמה וכמה. אמר רבי אבהו. כל אותן שבעים יום שבין **איגרות של המן לאיגרות של מרדכי** *דשל המן ב"ג בניסן היו ושל מרדכי בכ"ג בסיון נכתבו*, כנגד שבעים יום שעשו המצריים חסד עם אבינו יעקב. כתיב [שמואל ב א יז] ויקון דוד את הקינה הזאת וגו' ויאמר ללמד בני יהודה קשת. לא מסתברא דא **אלא** ללמד בני יהודה **קינה**. **ממי** היה **ירא**?. אלא אמר דוד כיון שהצדיקים מסתלקין השונאין באין ומתגרין בישראל. [שם יח] הלא היא כתובה על ספר הישר. תרין אמורין. חד אמר. זה ספר בראשית דהוא ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים. וחרנה אמר. זה חומש הפיקודים דכתיב ביה תמות נפשי מות ישרים. מאן דאמר זה ספר בראשית, ניחא שבמות יעקב נרמז על מלחמה **דכתיב [בראשית מט ח] יהודה אתה יודוך אחיך ידך בעורף אויביך**. ומאן דאמר זה חומש פיקודים מה מלחמה היתה שם?. דכתיב [דברים י ו] ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן. וכי במוסירות מת אהרן? והלא בהר ההר מת. הדא היא דכתיב [במדבר לג לח] ויעל אהרן הכהן אל הר ההר וימת שם. אלא כיון שמת אהרן [דף ח עמוד ב] נסתלקו עגני כבוד. וביקשו הכנענים להתגרות בישראל הדא היא דכתיב [במדבר כא א] וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. מהו דרך האתרים?. שמע שמת אהרן התייר הגדול שלהן, שהיה תר להן את הדרך. **אמר** בואו ונתגרה בהן. וביקשו ישראל לחזור למצרים ונסעו לאחריהן שמונה מסעות. ורץ אחריו שבטו של לוי, והרג בהן שמונה משפחות. אף הן הרגו ממנו ארבע. הדא היא דכתיב [דברי הימים א כו כג] לעמרמי ליצהרי לחברוני לעוזיאלי וכללם כאחד שנשאר מעטים. אימתי חזרו ונתרבו? בימי דוד. הדא היא דכתיב [תהילים עב ז] יפרח בימיו צדיק. אמרו מי גרם לנו כל הדמים הללו?. אמרו על שלא עשינו חסד עם אותו הצדיק והלכו **וקשרו** לו הספד וגמלו לצדיק חסד. והעלה עליהם הכתוב כאילו מת שם ונקבר שם. **כי שם** גמלו לצדיק חסד. **כתיב [שמות יג יט] ויקח משה את עצמות יוסף עמו**. אמר רבי קריספא בשם ר' יוחנן. עמו, אמר לו הקב"ה חסד עם נפשך את עבד. אמר ר' חמא בר חנינא. משל למלך שהיה משיא את בנו. ובא איפרכוס ראש השרים לטעון באפיריון, ולא הניחו לו שאינה לפי כבודו. אמר המלך. הניחו לו. למחר הוא משיא את בתו ואני מכבדו במה שכיבדני. ככתוב [בראשית מו ד] אנכי ארד עמך מצרים, ואנכי אעלך גם עלה. מה ת"ל גם עלה?. שאמר לו הקב"ה, אותך אני מעלה ואף את כל השבטים אני מעלה. מלמד שכל שבט ושבט העלה עצמות ראש שבטו עמו. תני בשם ר' יודה. אילולא שהדבר כתוב, לא היה איפשר לאומרו. מלמד **שכשמת** משה, היה מוטל על כנפי שכינה בארבעת מיל. מנחלת בני ראובן עד נחלת בני גד. **שהרי** מת בנחלת בני ראובן, ונקבר בנחלת בני גד. ומניין שמת בנחלת בני ראובן? שנאמר [במדבר לב לז] ובני ראובן בנו את חשבון ואת אלעלה ואת קריתים ואת נבו. וכתיב [דברים לב מט] עלה אל הר העברים הזה הר נבו ומות בהר אשר אתה עולה שמה. ומניין שנקבר בנחלת בני גד? שנאמר [שם לג כ] ולגד אמר ברוך מרחיב גד וגו' כי שם חלקת מחוקק ספון. והקב"ה היה אומר [שם כא] ויתא ראשי עם. ומלאכי שרת היו אומרים [שם כא] צדקת י"י עשה. וישראל היו אומרים [שם כא] ומשפטיו עם ישראל. אילו ואילו היו אומרים [ישעי' נז ב] יבא שלום ינחו על משכבותם הולך נכוחו:

הדרן עלך פרק המקנא לאשתו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ב הלכה א

מתני': היה מביא את מנחתה בכפיפה מצרית, ונותנה על ידה כדי לייגעה. כל המנחות תחילתן וסופן בכלי שרת. וזו תחילתה בכפיפה מצרית וסופה בכלי שרת. כל המנחות טעונות שמן ולבונה. וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה. כל המנחות באות מן החיטים. וזו אינה באה אלא מן השעורים. מנחת העומר אף על פי שהיא באה מן השעורים, היא באה גרש. וזו היתה באה קמח. רבן גמליאל אומר כשם שמעשיה מעשה בהמה. כך קרבנה מאכל בהמה:

גמ': כתיב [במדבר ה יח] ונתן על כפיה את מנחת הזיכרון. מ"ט? כדי ליגעה שאולי תודה. וכתוב וביד הכהן יהיו מי המרים המאריים [דף ט עמוד א] מעתה אם כדי ליגעה, היה לו ליתן את גם את המים בידיה. אלא כדי להטיל אימה עליה שתהיה רואה את המים ביד הכהן. **תנן,** היה מביא את מנחתה. ממה שנאמר מנחתה. מלמד שהיא קדשה לשמה. ותני ר' חיה ופליג דתניא, כל הנשואות לכהנים מנחותיהן נשרפות. במנחת סוטה אשת כהן כיצד יעשה? לקרב כליל אינה יכולה מפני שותפותה של אשה. לאכל אינה יכולה מפני שותפותו של איש. כיצד הוא עושה? הקומץ יקרב לעצמו והשיריים קריבין לעצמן. ואת אמר מנחתה? אם זה רק מנחתה למה השיריים לא נאכלים? אלא כשם שהיא קדשה לשמה כך היא קדשה לשמו. ולמה לא אמרה המשנה מנחתם? אלא מה דאישתעי קריא אישתעיה מתניתא שהרי בתורה נאמר קרבנה, לכן אמר התנא מנחתה. כתיב [במדבר ה טו] והביא את קרבנה עליה. בעלה מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה? אחר מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה? יבא כ"י דאמר רבי יוחנן. ארבעה מחוסרי כפרה, מפרישין עליהן שלא מדעתן. ואילו הן. הזב והזבה והמצורע והיולדת. שכן אדם מפריש על בנו הקטן והוא נתון בעריסה אף שאין בו דעת. אף כאן בסוטה יכול להביא שלא מדעתה. ניחא זב וזבה ומצורע שייך אף בקטן ואמרינן מתוך שיכול להביא כשהם קטים יכול להביא גם כשהם גדולים. אבל יולדת. ויש קטנה יולדת? לא כן אמר רבי רדיפה, אמר ר' יונה בשם רב הונה. עיברה וילדה עד שלא הביאה שתי שערות, היא ובנה מתים. משהביאה שתי שערות, היא חיה ובנה חיים. מאי כדון? לאמר שכן אדם מפריש על בתו חרשת, מכיון שהשיאה לו כבר יצאה מרשות אביה? ולמה שאביה יביא עליה קרבן יולדת. אלא שכן אדם מפריש על אשתו חרשת. שאני כאן בסוטה. לאמר שמדובר בקטנה אין את יכול. דר' זעירא ורבי יסא אמרו בשם ר' יוחנן. קטנה שזינתה אין לה רצון להיאסר על בעלה ואפילו אם זינתה ברצון מותרת לבעלה ואין לה דין סוטה. ואף לאמר שמדובר בחרשת אין את יכול. שאין משקין את החרשת דכתיב [שם כב] ואמרה האשה אמן אמן. אמר ר' אבין מכיון דכתיב [דברים יד כו] ושמחת אתה וביתך. והוא מעוכב [דף ט עמוד ב] מלשמוח עמה שסוטה אסורה לו, עד שתביא קרבנה, לפיכך מפריש עליה חוץ מדעתה. אמר רבי אחא בשם ר' אילא. כיוון שכל הסיבה שיכול להביא עליה קרבן זה כדי שתוכל לאכול עימו שלמים אם כך ביולדת אינו מפריש עליה עולת העוף, אלא חטאת העוף. מפני שהיא מכשרתה לאכול בזבחים. ותני כן, אינו מפריש עליה, אלא דבר שהוא מתירה לו בזה ורק מנחת סוטה מתירה אשה לבעלה. אמר רבי יוסי, אין לך שהבעל יכול להביא שלא מדעתה אלא זה חטאת העוף. ותני אידך, מה זה חטאת העוף מעכבה מלאכול בזבחים ולכן יכול להביא שלא מדעתה. אף זה מנחת סוטה אף שאינה מעכבה מלאכול בזבחים. ומכיון שהוא מעוכב מלשמוח עמה, כמו שהוא מעכבת מלאכול בזבחים, ויכול להביא שלא מדעתה. תני אפילו הקפת נזירות על ראשה אף שאינה מעכבת היא מלוכל בזבחים. מכיון שהיא מנוולת והוא מעוכב מלשמוח עמה. כמו שהוא מעכבה מלוכל בזבחים, ויכול להביא קרבנות נזירות שלא מדעתה. תני ר' יודה אומר. מביא אדם על ידי אשתו כל קרבן שהיא חייבת. אפילו אכלה חלב, ואפילו חיללה שבת. וכן היה ר' יודה אומר. פטרה גרשה אינו חייב בה, שכן הוא כותב לה בגט. שיותר לא יהיה חייב בכל אחרין אחריות די אתיין לי עלך מן קדמת דנא. תנן כל המנחות תחילתן וסופן בכלי שרת. והתני סדר מנחות כך היא. מביאין מתוך ביתו בכלי כסף ובכלי זהב? כלים הראויים לכלי שרת. לאפוקי סוטה שמביאה בכפיפה מצרית שאינה ראויה לכלי שרת. תני ר' שמעון בן יוחי. מפני מה אמרו כל החטאות והאשמות שבתורה אין טעונין נסכים? שלא יהא קרבנו של חוטא נראה מהודר. התיבון הרי חטאתו ואשמו של מצורע? אין תימר שאינו חוטא? האמר רבי יצחק [ויקרא יד ב] זאת תהיה תורת המצורע. זאת תורת המוציא שם רע. מלמד שצרעת באה על חטא. אמר ליה,

כתיב [דברים כה ג] ונקלה אחיך לעיניך. מכיון שנתיישר, אחיך הוא וכמי שאינו חוטא. מכאן שהנגע הוא המכפר ולא הקרבנות שמביא כשנטהר. מנין למנחת העומר שבאה שעורים? אמר רבי יוחנן בשם ר' ישמעאל גזרה שווה מנחת מקרבן סוטה. נאמר במנחת העומר [ויקרא ב יד]. ואם תקריב מנחת ביכורים לה' אביב קלוי וגו'. ונאמר להלן בסוטה מנחת קנאות היא. מה להלן בסוטה שעורים דכתיב בה קמח שעורים. אף מנחת העומר שעורים: רבי אלעזר אומר, נאמר כאן במנחת העומר [ויקרא ב יד] אביב. ונאמר במצרים [שמות ט לא] כפי השעורה אביב. מה אביב האמור במצרים שעורים, אף כאן שעורים. ר"ע אומר. מה מצינו שהיחיד מביא חובתו מהחייטים ומהשעורים אף ציבור מביא חובתו מהחייטים ומהשעורים. נאמר לציבור הבא ביכורים בפסח, והבא ביכורים בעצרת. כמו שאן הציבור מביא ביכורים ששתי הלחם בעצרת אלא מן החייטים. אף בפסח אן הציבור מביא את העומר אלא מן השעורים. [דף י עמוד א] ואם תאמר שאף העומר יביא מן החייטין? אי אפשר. שאם כבר בפסח הביא את העומר מן החייטים, אין שתי הלחם נקרא ביכורים. תמן אמר רבי יונה חילקא זה חייטים שחילקם לשנים. טרגיס לשלשה. טיסני לארבעה. רבי יוסי בי רבי בון בעי. מיכן והילך קמחין הן וכשר למנחת קנאות ואין צריך לבור את הסולת מתוכן? או צריך לדון עוד?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ב הלכה ב

מתני': היה מביא פיילי של חרש, ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור. רבי יהודה אומר רביעית. כשם שהוא ממעט בכתב כך הוא ממעט במים. נכנס להיכל ופנה לימינו. ומקום היה שם אמה על אמה, וטבלה של שייש וטבעת היתה קבועה בה. כשהוא מגביהה נוטל עפר מתחתיה ונותן כדי שייראה על פני המים. שנא' [במדבר ה יז] ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים:

גמ': תנן, היה מביא פיילי של חרש. תני פיילי של חרש חדשה. מתניתא דר' אליעזר דתנין תמן גבי מצורע, היה מביא פיילי של חרש חדשה. מאן תני חדשה? רבי אלעזר. דהוא דריש לה מדכתיב [ויקרא יד ה] אל כלי חרש על מים חיים. מה מים שלא נעשה בהן מלאכה, אף כלי חרש שלא נעשה בו מלאכה. ניחא תמן גבי מצורע דהוא דריש אל כלי חרש על מים חיים. הכא גבי סוטה, מה אית לך? הרי כתוב מים קדושים מהכיור ולא מים חיים. אמר רבי יוחנן. דהו סבר כרבי ישמעאל, שמי הכיור מים חיים הם. דתני מי הכיור, רבי ישמעאל אומר, מי מעיין. וחכמים מכשירין בכל המימות. מדר' אלעזר כרבי ישמעאל במים. אף רבי ישמעאל כרבי אלעזר בכלי חדש? אשכח תני בכלי חרש חדשה דברי רבי ישמעאל. אית תני תני ר' ישמעאל אומר. בכלי חרש לא במקידה שבר כלי. אית תני תני אפילו במקידה. הוון בעי מימר, מאן דאמר בכלי חרש ולא במקידה, כר' אלעזר שצריך כלי חדש. מאן דאמר אפי' במקידה, כרבנן. כולה כרבנן. מאן דאמר בכלי חרש ולא במקידה. כשניטל רובה ורק מיעוטה קיים. ומאן דאמר במקידה, כשניטל מיעוטה ורובה קיים. אית תני תני, בכלי חרש ולא במפוחם. אית תני תני, אפילו במפוחם. הוון בעי מימר. מאן דאמר בכלי חרש ולא במפוחם, כרבי אלעזר שצריך כלי חרש חדש. מאן דאמר אפילו במפוחם, כרבנן. כולה כרבנן. מאן דאמר בכלי חרש ולא במפוחם, כרבנן. ומאן דאמר אפילו במפוחם כרבנן. ולא קשיא, הא לכתחילה והא דיעבד. תמן תנינן, אזוב שהזה בו מי חטאת, כשר לטהר בו את המצורע. אמר רבי אימי בשם ר' אלעזר. זו להוציא מדברי ר' אלעזר. דתני ר"א אומר. הזה בו על החטאת, פסול למצורע. הזה בו על המצורע, פסול לחטאת. אמר ר"י והלא ק"ו הוא. מה אם המצורע שאין המלאכה פוסלת בו, הזה בו על החטאת פסול למצורע. חטאת שהמלאכה פוסלת בה. הזה בו על חטאת, אינו דין שיהא פסול לחטאת? הזה בו על המצורע זה [דף י עמוד ב] מהו שיכשר למצורע אחר? מאן דאמר כשר, אמר לך הדא רבי יודה ור' אלעזר מודי ביה, דאף רבי אלעזר לא פסל אלא בחטאת כיוון שמלאכה פוסלת בה. ומאן דאמר פסול. הדא, כרבי אלעזר, ולית רבי יודה מודי בה. דתני אמר ר"י. שבתי היתה לשמש את ר"ט, והלכתי אחר רבי טרפון לביתו. אמר לי יהודה בני, תן לי סנדלי. ונתתי לו. ופשט ידו לחלון, ונתן לי ממנה מקל של ארז. אמר לי יהודה בני, בזו טיהרתי שלשה מצורעין. ולמדתי בה שבע הלכות. שהיא של ברות ברוש וראשה טרף שצריך שיהיה בו עלים. ואורכה אמה. ועובייה כרביע כרע מיטה. שמחלקים אותו אחת לשנים

ושנים לארבעה. ומזין ושונין ומשלשין מכאן שהזה על מצורע זה כשר למצורע אחר. ומטהרין בפני הבית ושלא בפני הבית שר"ט אחרי החורבן היה. ומטהרין בגבולין שר"ט גר בלוד. **כתיב** [במדבר ה יח] מי המרים המאררים. **כתיב**, מי, יכול שיתן הרבה מים עד שאף אחר שימחק את המגילה ישאר מראה מים? תלמוד לומר ארר מלשון עכור שהאור לא עובר בו חלק. אי ארר, יכול יתן מעט מים עד שאחר המחיקה יהיה מראה דיו? תלמוד לומר מי. הא כיצד? **קצת** מראה מים **וקצת** מראה ארר. ושיערו חכמים חצי לוג מים מן הכיור. והא תני רבי יודה אומר רביעית? רבי יודה כדעתיה דתנינן, כשם שהוא ממעט בכתב כך הוא ממעט במים. תמן תנינן אף היא עשתה נברשת של זהב על פתח ההיכל, שבשעה שהחמה זורחת היו הניצוצין מנתזין ממנה והיו יודעין שזרחה החמה. ואף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה. מה היה כתוב עליה? ריש לקיש אמר בשם רבי ינאי. אל"ף בי"ת ראשי תיבות היה כתוב עליה. והא תני, **ככתב שכאן כן כתב שכאן**. פתר לה לענין צורת האותיות אל"ף שכאן כאל"ף שכאן, בי"ת שכאן כבי"ת שכאן, לא מעובה ולא מידק אלא בינוני, אבל לא היה כתוב בה אלא ראשי תיבות בלבד. תני רבי הושעיה. כל פרשת סוטה היתה כתובה עליה, שממנה היה קורא ומתרגום כל דיקדוקי הפרשה. ולמה מים ועפר וכתב? מים, ממקום שבאת. עפר, למקום שהיא הולכת. כתב, לפני מי שהיא עתידה ליתן דין וחשבון. תמן תנינן עקביה בן מהלאל אומר. הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה. **דע מאין באתה ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון**. ר' אבא בריה דרב פפי ור' יהושע דסיכנין אמרו בשם ר' לוי. שלשתן דרש עקביה מפסוק אל' **דכתיב** [קהלת יב א] וזכור את בוראך. בארך. בורך. בוראך. בארך ממקום שבאתה. בורך למקום שאת הולך. בוראך לפני מי שאת עתיד ליתן דין וחשבון. ג' דברים צריכין שיהו לשמה. **גט אשה, מי סוטה, שטר שחרור. גט דכתיב** [דברים כד א] וכתב לה. **מי סוטה דכתיב** [במדבר ה ל] ועשה לה. **שטר שיחרור דכתיב** [ויקרא יט כ] או חפשה לא ניתן לה. שלשה דברים צריכין שיהו נראין. אפר פרה. ועפר סוטה. ורוק יבמה. תני ר' ישמעאל אף דם צפור מצורע. א"ר זעירא. שיערו לומר אין דם צפור דרור קטנה בטל ברביעית. ולא דם צפור דרור גדולה [דף יא עמוד א] מבטל את הרביעית. כהדא דתני [ויקרא יד ו] בדם. יכול בדם **ממש**? ת"ל [ויקרא יד ו] מים חיים. אי מים חיים. יכול שיהו כולן מים חיים? ת"ל דם. הא כיצד? מים חיים שדם צפור ניכר בהן. ושיערו חכמים רביעית. אמר ר' פדת בשם ר' יוחנן. מי סוטה נפסלין בלינה. אמר ר' אחא בשם רב אבינא. כל שאין ממנו למזבח, אין הלינה פוסלת בו. **כתיב** [במדבר ה יז] ומן העפר. יכול מן המונח בקופה? ת"ל [במדבר ה יז] אשר יהיה בקרקע המשכן. אי אשר יהיה בקרקע המשכן. יכול עד שיחפור בדקר? ת"ל אשר יהיה. הא כיצד? אם אין שם, מביא ונותן שם. א"ר אבין. אכן אתאמרת. יכול לא יהא כשר עד שיחפור בדקר? ת"ל אשר יהיה מכל מקום. המשכן. לרבות המשכן ונוב וגבעון ושילו ובית העולמים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ב הלכה ג

מתני: בא לו לכתוב את המגילה. מאי זה מקום היה כותב? [שם יט] מאם לא שכב איש אותך ואת כי שטית תחת אישך וגו' ואינו כותב [שם כא] והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה. וכותב [שם כא] יתן י"י אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך, בתת י"י את ירכך נופלת ואת בטנך צבה [שם כב] ובאו המים המאררים האלה במעייך לצבות בטן ולנפיל ירך. ואינו כותב, ואמרה האשה אמן אמן. ר' יוסי אומר, לא היה מפסיק. אלא היה כותב מאם לא שכב איש עד אמן אמן כמו שכתוב בתורה.. ר' יהודה אומר, כל עצמו אינו כותב אלא, יתן י"י אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך, בתת י"י את ירכך נופלת ואת בטנך צבה, ובאו המים המאררים האלה במעייך וגו'. ואינו כותב, ואמרה האשה אמן אמן:

גמ': ר' קריספא אמר. איתפלגון ר' יוחנן וריש לקיש. חד אמר, משביע ואח"כ כותב. וחרנה אמר, כותב ואח"כ משביע. הוון בעיי מימר. **דמאן** דמר משביע ואח"כ כותב, היך מה דהוא קרייא **דכתיב** [שם כג] והשביע, ואחר כך, וכתב. ומאן דאמר כותב ואח"כ משביע, כדי לסמוך שבועה להשקיה. אית תניי תני, בין תניין שאומר לה אם שכב ואם לא שכב, בין שבועות מעכבין. אית תניי תני, שבועות מעכבות. תניין

אינן מעכבין. הוון בעי מימר. מאן דאמר בין תניין בין שבועות מעכבין, אית ליה דכל מקום שנאמר בו חוקה או תורה, מעכב, וגבי סוטה כתיב זאת תורת הקנאות. ומאן דאמר שבועות מעכבות ותניין אינן מעכבין, לית ליה את הכלל שכל הכתוב בו חוקה או תורה מעכב. ולא היא. דעוד הוא אית ליה שגם הקריאה וגם התנאים מעכבים וחייב לומר את שניהם, אלא שאינן על סדר. ואתיין אילין פלוגתא, כהכין פלוגתא. דמאן דאמר בין תניין בין שבועות מעכבין, כמאן דאמר משביע ואח"כ כותב, שכל מקום שנאמר בו תורה או חוקה, גם הסדר מעכב. ומאן דאמר שבועות מעכבות ותניין אינן מעכבין, כמאן דאמר כותב ואח"כ משביע

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ב הלכה ד

[דף יא עמוד ב] מתני': ואינו כותב, לא על הלוח, ולא על הנייר, ולא על הדיפתרא, אלא על המגילה. שנאמר [במדבר ה כג] בספר ואינו כותב לא בקומוס ולא בקלקנתוס ולא בכל דבר שהוא רושם אלא בדיו שנאמר [במדבר ה כג] ומחה כתב שהוא יכול להימחות:

גמ': לוי בר סוסי בעא קומי רבי. מגילת סוטה. מהו שתטמא את הידים כמו כל כתבי הקדש? אמר ליה, זה שאלה. א"ר יוסי. אינה שאלה. כלום גזרו על הספרים שיטמאו את הידים, לא מפני קדושתן? וזו הרי למחיקה ניתנה ולמה שתטמא. זו בדיוק היתה השאלה אם לא הייתה נמחקת, ודאי הייתה מטמא, שהרי יש בה פ"ה אותיות, לא צורכא דא אלא הואיל וניתנה למחיקה, מי אמרינן כמחוקה דמי ולא מטמא, או כיוון שעדין קיימת מטמא. תנן לא בקומוס ולא בקלקנתוס ולא בכל דבר שהוא רושם. כמה אותיות יכתוב בהם ותהיה המגילה פסולה אפילו בדיעבד, כך שאם ימחק אותה, יהיה חייב משום מחיקת שם ה' שלא לצורך? תני ר' חנין. בית שמאי אומרים אות אחת. ובית הלל אומרים שתיים. א"ר הילא. טעמון דבית הלל, כדי לכתוב יה. רבי יודן בעי. כתב מפיו שלא מן הכתב מהו? מחק בעפר ואת העפר נתן במים מהו? היה כותב ראשון ראשון ומחק מהו? תני ר' אלעזר בן שמוע אומר. אין כותבין על עור בהמה טמאה. א"ר שמעון. מכיון דאת אמר למחיקה ניתנה, למה אינו כותב? תני ר' אלעזר בן שמעון אומר. רואה אני את דברי אלעזר בן שמוע מדברי אבא. אין כותבין על עור בהמה טמאה שמא תאמר האשה שאינה שותה, ונמצא השם גנוז על עור של בהמה טמאה. תנן, ואינו כותב, לא על הלוח, ולא על הנייר, ולא על הדיפתרא, אלא על המגילה. שנאמר [במדבר ה כג] בספר. הכא גבי סוטה כתיב ספר. והכא בגט כתיב [דברים כד א] וכתב לה ספר כריתות. הכא גבי גט את אמר שיכול לכתוב בכל דבר שהוא בתלוש. והכא אמר הכין שאינו כותב אלא על קלף? א"ל, שנייא היא הכא דכתיב וכתב בספר הידוע, עד שיהיה כספר תורה, התם כתיב וכתב לה ספר, לסיפור דברים הוא דאתא. כתיב [במדבר ה כג] וכתב בספר. יכול בדיו ובסיקרא ובקומוס ובקלקנתוס. ת"ל ומחה. ואלו אינם נמחקים במים. אי מחה יכול יכתוב במשקים או במי פירות? ת"ל וכתב. הא כיצד? כתב שהוא יכול להימחות. ואי זו זו? זו דיו שאינו בא קלקנתוס. והתני אם מחק מתוך הספר תורה כשר? תפטר כהדין תנייא דתני. א"ר מאיר. כל ימים שהיינו למידין אצל ר' ישמעאל, לא היינו נותנין קלקנתוס בדיו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ב הלכה ה

מתני': ולמה היא אומרת אמן אמן? אמן על האלה, אמן על השבועה. אמן מאיש זה, אמן מאיש אחר. אמן שלא נטמיתי, ואם נטמיתי יבואו בי. אמן שלא שטיתי, ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה. ר' מאיר אומר [דף יב עמוד א] אמן שלא נטמיתי, אמן שלא אטמא:

גמ': מאי אמן? אמר ר' אלעזר בשם ר' יוסי בן זימרה, אמן משמשת לשלושה דברים. אמן לקבלה, שהעונה אמן אחר תנאי שהתנה חברו, הרי זה כמקבל את התנאי. אמן לשבועה, שהעונה אמן אחר שבוע שמשביעו חברו, כאילו נשבע. אמן ייאמנו הדברים תפילה שיתקומו, שהעונה אמן אחר תפילת חברו, כאומר יהי רצון שיתקיימו הדברים. אמן לקבלה, מסוטה. אמן לשבועה. כדכתיב

[ירמ' יא ה] ארור אשר לא ישמע את דברי הברית הזאת אשר צויתי את אבותיכם וגו' למען הקים את השבועה אשר נשבעתי לאבותיכם וגו' ואען ואומר אמן ה'. אמן יאמנו הדברים כדכתיב [מלכים א א לו] ויען בניהו בן יהוידע הכהן את המלך ויאמר. אמן כן יאמר ה'. א"ר תנחומא. אין מן מה שנאמר למען הקים את השבועה אשר נשבעתי לאבותיכם וגו' ואען ואומר אמן ה'. אתה למד אמר לשבועה, לית את שמע מינה כלום. שאולי האמן נאמר על ההבטחה להקים את השבועה, ואמר אמן, כאומר יהי רצון שיתקיימו הדברים. ויידא אמרה דא שאמן כשבועה? דכתיב [דברים כט יא] לעברך בברית י"י אלהיך ובאלתו. וכתוב וענו כל העם אמן. ואין אלה אלא שבועה כמה דתימר [במדבר ה כא] והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה. מניין למדו לגילגול שבועה? מסוטה, דכתיב. ואמרה האשה אמן אמן. אמן עם איש זה. אמן עם איש אחר. עד כדון שיכול לגלגל דברים שהוא ראוי להשביע. דברים שאינו ראוי להשביע כגון קרקעות עבדים ושטרות מנין שיכול להשביע על ידי גלגול שבועה? . אמר רבי יוסי בי רבי בון נישמעיה מן הדא דתנן, אמן שלא סטיית ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה. ארוסה ושומרת יבם, כלום ראוי הוא להשביע? ואת אמר מגלגלין. אף הכא מגלגלין. אית תניי תני, מה זו באלה ובשבועה. אף כל הנשבעין באלה ובשבועה. ואית תניי תני, זו באלה ובשבועה, ואין כל הנשבעין באלה ובשבועה. הוון בעיי מימר. מאן דאמר זו באלה ובשבועה, אף כל הנשבעין באלה ובשבועה. ניחא. מאן דאמר זו באלה ובשבועה ואין כל הנשבעין באלה ובשבועה. קשיא, לגילגול את למד מסוטה, לאלה ולשבועה אין את למד? אית תניי תני, מה זו באמן ואמן. אף כל הנשבעין באמן ואמן. אית תניי תני, זו באמן ואמן. ואין כל הנשבעין באמן ואמן. הוון בעיי מימר. מאן דאמר זו באמן אמן. אף כל הנשבעין באמן אמן ניחא. מאן דאמר זו באמן אמן ואין כל הנשבעין באמן אמן. קשיא, דכלום למדו גילגול שבועה, לא מסוטה? לגילגול את למד. לאמן ולאמן אין את למד? אמר ר' אבא בר ממל. מאן תנא שמשביעה שלא סתתה כשהיתה שומרת יבם? ר"ע. דרבי עקיבה אמר, יש ממזר ביבמה שלר"ע יש ממזר בחייבי לאו כמו בחייבי כריתות. וכמו שהבא על אשת איש הולד ממזר ונאסרת על בעלה, כך הבא על יבמה הולד ממזר ואסורה ליבם, וכדאמרין כל שתבעל ותהיה אסורה לו, מקנא לה. אבל לחכמים, כיוון שאם זינתה אינה נאסרת לו, אינו מקנא לה. אמר ליה רבי אילי, דברי הכל היא. דמה איכפת ליה אם יש ממזר גבי קינוי? דאפילו לרבנן שסוברים דלא הוה ממזר מיבמה לשוק ויבמה שזינתה אינה אסורה ליבם, אפ"ה יכול לקנא, שהתורה אמרה וקנא את אשתו. אפילו מקצת אשתו, לרבות יבמה. א"ר שמי. אן ללמוד כך, ולא כן א"ר ינאי [דף יב עמוד ב] נמנו שלשים וכמה זקנים ואמרו. מניין שאין קידושין תופסין ביבמה? תלמוד לומר [דברים כה ה] לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר, שלא יהא לה הווייה אצל אחר. ואמר ליה ר יוחנן. ולא מתניתא היא? דתנן, אמר ליבמה הרי את מקודשת לי לאחר שיחלוץ לך יבמך, אינה מקודשת. דכיון דהשתא לא תפסי בה קידושין, לקמיה נמי לא תפסי. והיה רבי ינאי מקלס ליה [ישע'י' מו ו] הזלים זהב מכיס. [משלי ג כא] בני אל יליזו מעיניך. [שם כז יא] חכם בני ושמח לבי. [שם ט ט] תן לחכם ויחכם עוד. [שם א ה] ישמע חכם ויוסיף לקח. אמר ליה רבי שמעון בן לקיש. בתר כל אילין פסוקי קילוסייא. יכיל הוא פתר להא מתניתא דהאומר ליבמה שאינה מקודשת, כר"ע, דרבי עקיבה אמר, יש ממזר ביבמה וכיוון שכך אן קידושין תופסין בה. אבל לרבנן קידושין תופסין, ואם איתא שדורשים אישה ואפילו מקצת אישה לרבות יבמה. יכול ר ינאי להשיב לר"ל. מה איכפת לה ממזר גבי קידושין? הרי לרבנן יבמה נחשבת מקצת אשתו של יבם, ואך יהיה לה קידושין אצל אחר? וממה שלא השיב כך, ודאי שלא דורשים אישה ואפילו מקצת אשה לרבות יבמה, אלא ודאי משנתנו שאמרה שמקנא ליבמה היא רק כדעת ר"ע ולא כרבנן. שמרת יבם שזינתה. רבי אלעזר אמר, מותרת לביתה. רבי יהושע בן לוי אמר, אסורה לביתה. קס"ד דלר"א אפילו ר"ע מתירה לביתה. אמר ר' מנא. לא כן אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר, שומרת יבם שמתה, מותר באמה. מכאן שאינה כאשתו לכל דבר ולכן אם זנתה אינה נאסרת על היבם. והא תנינן זה הכלל. כל שתבעל ולא תהא אסורה לו, לא היה מתנה עמה. ואם תאמר ששומרת יבם שזינתה אינה נאסרת. מאן תנא הדא מתניתא המשנה שלנו שמשביעה שלא סתתה כשהיא יבמה? לא רבנן ולא רבי עקיבה. אלא כיני. מאן דאמר מותרת לביתה, כרבנן ודלא כרבי עקיבה. ומאן דאמר אסורה לביתה, כרבי עקיבה ודלא כרבנן. אמר רבי ינאי. שומרת יבם שזינתה. מותרת לביתה. [דף יג עמוד א] ותני כן [במדבר ה יג] ונעלם מעיני אישה. ולא מעיני יבמה. אמר ר' יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו. מעשה היה. וכהנת הייתה. והתירוה לביתה. אמר ר' יוסי בר רבי בון. אף מכות אין בה, שבזנות אינה עוברת על הלאו של לא תהיה אשת החוצה לאיש

זר רק אם נשאת. **תנן ר' מאיר אומר, אמן שלא נטמיתי, אמן שלא אטמא.** לא שהיה ר' מאיר אומר, **שהמים** בודקין אותה מעכשיו. אלא המים פקודין בה. כשתטמא בודקין אותה למפרע. **דכתיב** תורת הקנאות. תורת עולמים היא זו. **לפיכך** אין האשה שותה ושונה. אמר רבי יודה. העיד נחמיה איש שיחין את רבי עקיבה, **שהאשה** שותה ושונה. אמר רבי עקיבה, אני אפרש **שלא תהיה סתירה.** מאיש אחד אין האשה שותה ושונה. משני אנשים, האשה שותה ושונה. וחכמים אומרים. בין מאיש אחד בין משני אנשים שותה ושונה, **וכורכמית** תוכיח. ששתת ושנת ושילשה לפני שמעיה ואבטליון מאיש אחד. תמן תנינן גבי **ארבע דברים שהעיד עקביא בן מהללאל,** אין משקין את הגיורת וכו'. וחכמים אומרים משקין. מה אנו קיימין? אם **גר שנשא ישראלית. כבר כתיב בני ישראל, ולא גרים.** אם **ישראל שנשא** גיורת כבר כתיב והביא האיש את אשתו **עד שתהיה אשתו כמותו.** אלא כן אנו קיימין, בגר שנשא גיורת. ומה טעמא **דעקביא בן מהללאל? דכתיב דבר אל בני ישראל. להוציא את גרים.** מה טעמון דרבנן? **דכתיב** ואמרת אליהם. לרבות כל הכתוב בפרשה. ומה כתוב בפרשה. [במדבר ה יג] ושכב איש אותה **ודרשין כל ששכיבתה אוסרתה,** בעלה מקנא ומשקה. **אף זו אחר שנתגירה אם זנתה אסורה לבעלה ויכול לקנא לה.** כתיב, ונעלם מעיני אישה פרט **לסומא** שאין לו עינים. **בן** הוא סומא **בן** היא סומא. מתניתא דרבי יודן, **דרבי יודן** פוטרו מכל מצות האמורות בתורה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ב הלכה ו

מתני': הכל שוין שאינו מתנה עמה קודם לשנתארסה, ולא משנתגרשה. קינה לה וגרשה ונסתרה לאחר שנתגרשה וניטמאת ואחר כך [דף יג עמוד ב] החזירה לא היה מתנה עמה. זה הכלל, כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו, לא היה מתנה עמה:

גמ': אמר ר' ינאי. פשיטא שאדם מוחל על קניויו. **ואם נסתרה אחר שמחל אינה אסורה לו. גירש כמי שמחל? היך עבידא? קינא לה ונתגרשה,** והחזירה ונסתרה. אין תימר גירש כמי שמחל, צריך לקנות לה פעם שנייה. אין תימר גירש כמי שלא מחל, אין צריך לקנות לה פעם שנייה. אבל אם קינא לה, ונסתרה וידע בה **ששוב אינו יכול למחול, ולא רצה להשקותה** וגירשה, והחזירה ונסתרה. **והשקה אותה,** שתת ולא בדקו אותה המים. **האם זה ראייה שהייתה טהורה גם קדם ומותרת לו?** או מאחר שאין המים בודקין את האשה שהיא אסורה לביתה שאחר שנסתרה וגרשה היה אסור לו לקחתה לאשה, טמאה היא

הדרן עלך פרק היה מביא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ג הלכה א

מתני': היה נוטל את מנחתה מתוך כפיפה מצרית, ונותנה לתוך כלי שרת ונותנה על ידיה. וכהן מניח את ידו תחתיה ומניפה. הניף והגיש קמץ והקטיר, והשאר נאכל לכהנים:

גמ': כתיב [במדבר ה כה] ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות **והניף את המנחה. למה נאמר שהכהן לוקח את המנחה ומניף אותה,** וכי על ידו **בלבד** הוא מניף? ולא אף על ידה הוא מניף, **שהרי צריך ששניהם יניפו יחד? אלא מיכן שהוא נוטלה מתוך כלי חול ונותנה בכלי שרת וחוזר ונותנו על ידיה,** וכהן מניח את ידו תחתיה ומניפה. ואין הדבר **כעור?** מביא מפה. ואינו חוצץ? **מביא כהן זקן. אפילו תימר ילד, אין יצר הרע מצוי לשעה.** תני ר' חיייה. סוטה **גידמת** שאן לה ידיים, שני כהנים מניפין על ידיה מכאן שיש שליחות לתנופה. אמר רבי יוסי. בכל אתר **דכתיב והגיש גבי מנחות,** הדא מילתא צריכין לרבנן מהו מגיש מה צריך לגעת במזבח? **גופה של מנחה,** היינו שמטה את הכלי עד שתגע המנחה במזבח, או גופה של כלי. תנופות מניין שהן קודמות להגשות? **אמר רבי ירמיה בשם רבי פדת,** מסוטה למדו **שכתוב בה והניף ואחר כך והגיש.** אמר ר' יוסי. סוטה לחידושה יצאת **שהרי בכל התורה אן תנופה בנשים**

חוץ מנזירה וסוטה. ודבר שהוא יוצא לחידושו, אין למדין הימינו. רבי בון בר חיייה שמע לה מן הדא דתנן, כתיב [ויקרא ו ז] וזאת תורת המנחה הקרב *זו הגשה* אותה בני אהרון אל פני המזבח. והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אזכרתה לה'. היכן היא תנופה? כבר קדמה. מכאן שתנופה קדמת להגשה. אמר ר' יוסי תיפתר במנחות שאינן טעונות תנופה כגון מנחת סולת או מחבת, ולית שמע מינה כלום [דף יד עמוד א] ויידא אמרה דא שהנפה קדמת להגשה? מדין דתנן כתיב [ויקרא ב ח] והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לה' והגישה אל הכהן והקריבה אל המזבח, והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה לה'. ודרשינן, והבאתה, לרבות מנחת העומר להגשה. והקריבה לרבות מנחת סוטה להגשה. וכתבי בתרי והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה היינו קמיצה. והיכן היא תנופה? כבר קדמה. תמן תנינן אילו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים. רבי אבא בר ממל ור' שמואל בר רב יצחק הוון יתיבין. רבי אבא בר ממל בעא קומי רבי שמואל בר רב יצחק. מנחת העומר מניין ששיריה נאכלין? אמר ליה, ולא כן אמר רבי יוחנן בשם ר' ישמעאל. נאמר מנחת בסוטה, ונאמר מנחת בעומר. מה מנחת שנאמרה להלן בסוטה, מן השעורין. אף כאן בעומר מן השעורין. ומכאן, מה מנחת סוטה שיריה נאכלין. אף מנחת העומר שיריה נאכלין. מן דקיימין ויצא רבי שמואל בר רב יצחק, קם רבי אבא בר ממל עם ר' ירמיה אמר ליה. חמית היך אפרחי הדין דיך *פטר אותי הרב שלך* בדבר שאן בו ממש, מנחת סוטה עצמה מניין ששיריה נאכלין? אייתי ר' זעירא לרבי יצחק עטושיא ותנא ליה מדכתיב [שם ז י] וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו. מה אגן קיימין? אם בבלול של חיטין, כבר הוא אמור דכתיב והנותרת ממנה יאכלו אהרון ובניו הכהנים. אלא אם אינו ענין לבלול של חיטין, תניהו ענין לבלול של שעורין שזו מנחת העומר ותבא מנחת סוטה ותלמד ממנה. וחרנה אמר. מה אגן קיימין? אם בחרב של חיטין כגון מנחת מאפה, כבר הוא אמור שהרי נלמד מזאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות, וכתבי במנחת סלת והיותרת יאכלו הכהנים. אלא אם אינו ענין לחרב של חיטין, תניהו ענין לחרב של שעורין שזו מנחת סוטה ויבא העומר וילמד ממנה. אמר ר' יוסי. בבלול של חיטין ובחרב של חיטין אגן קיימין ואן ללמוד מאם אינו ענין שהרי לצורך איתאמרת. כדתנן כתיב [שם ז י] לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו. האיש חולק אף על פי שהוא בעל מום. ואין הקטן חולק אף על פי שהוא תמים. ויידא אמרה דא שאף מנחת סוטה נאכלת? דתנן והבאת, לרבות מנחת העומר להגשה. והקריבה, לרבות מנחת סוטה להגשה. וכתבי בתריה [שם ב ג] והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים מכאן שגם שירי העומר וגם שירי מנחת סוטה אוכלים הכהנים. אמר רבי יוסי בי רבי בון. מפני שריבתה תורה בדבר אחד את מרבה אותה לכל הדברים? והבאת, בא לרבות מנחת העומר להגשה. והקריבה, בא לרבות מנחת סוטה להגשה. אבל מנין לרבות בעומר ובסוטה גם את מה שנאמר בסוף הפסוק שהשריים נאכלים? אלא נאמר אזכרה גבי שאר מנחות דכתיב והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה. ונאמר במנחת העומר ואם תקריב מנחת ביכורים וגו' והקטיר הכהן את אזכרתה מגרשה ומשמנה.. מה אזכרה שנאמר להלן שיריה נאכלין. אף אזכרה שנאמר כאן שיריה נאכלין.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ג הלכה ב

מתני': היה משקה ואחר כך מקריב את מנחתה [דף יד עמוד ב] ר"ש אומר. מקריב את מנחתה ואח"כ משקה שנאמר [במדבר ה כו] ואחר ישקה האשה את המים. אם השקה ואחר כך הקריב את מנחתה כשירה:

גמ': מה טעמא דרבנין? דכתיב ובאו בה וכו' ואח"כ כתוב ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות. מה טעמא דר"ש? דכתיב וקמץ הכהן וכו' והקטיר המזבחה, ואחר ישקה את האשה. מה מקיים ר"ש טעמא דרבנין? ובאו בה, לא בא ללמד על הסדר, אלא ללמד הלכה שצריכה לשתות כולהו ולא מקצתן. מה מקיימין רבנין טעמא דרבי שמעון? ואחר ישקה את האשה את המים. לא בא ללמד על הסדר, אלא מלמד שמשקה על כורחה שלא בטובתה. מודה רבי שמעון לחכמים שאם השקה ואחר כך הקריב מנחתה שהיא כשירה. ומודין חכמים לר' שמעון שאם הקריב מנחתה ואח"כ

השקה שהיא כשירה. מה **ביניהון**? מצוה. רבנין אמרי, מנחה היא שהיא בודקתה. ורבי שמעון אומר, המים הן בודקין אותה. מה טעמא דרבנין? **דכתיב** מנחת זכרון מזכרת עון. מה טעמא דרבי שמעון? **דכתיב** ובאו בה המים המאריים למרים וכ"ו. מה מקיימין רבנין טעמא דר' שמעון? ובאו בה, מלמד שהן מתחלחלין בכל איברייה. מה מקיים רבי שמעון טעמא דרבנין? מנחת זכרון **מזכרת** עון. מלמד שכל עונות שיש לה נזכרין לה באותה שעה. רבנין אמרי, כותב ומוחק ומשקה ומקריב. רבי שמעון אומר, כותב ומקריב ומוחק ומשקה. כל עמא מודיי שמחיקה סמוכה להשקה **שנאמר**. **וכתב את האלות האלה הכהן בספר ומחה אל מי המרים, והשקה את האשה**. אלא דרבנן אמרי כותב ומוחק ומשקה ומקריב. ורבי שמעון אומר כותב ומקריב ומוחק ומשקה. תני, לעולם היא יכולה לחזור בה עד שלא תקרב מנחתה. קרבה מנחתה ואמרה איני שותה, מערערין אותה ומשקין אותה בעל כורחה. ברייתא זו כרבי שמעון. ברם כרבנן כבר שנתת **קדם הקרבת מנחתה**. אן תנין אינה מספקת לשתות **עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות**. אית תניי תני, לא היתה זזה משם. מאן **דאמר** אינה מספקת לשתות, רבי שמעון **ששותה בסוף אחר הקרבת מנחתה** וכיוון שהמנחה היא הבדקת לא היתה מספיקה לשתות. **מאן דאמר לא היתה זזה משם רבנין שכבר שנתה קדם הקרבת מנחתה**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ג הלכה ג

מתני': עד שלא נמחקה המגילה אמרה איני שותה. מגילתה נגנזת, ומנחתה מתפזרת על הדשן, ואין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת. נמחקה המגילה ואמרה טמאה אני. המים נשפכין ומנחתה מתפזרת על הדשן. נמחקה המגילה ואמרה איני שותה. מערערין אותה ומשקין אותה בעל כורחה

[דף טו עמוד א] **גמ'**: תני, מגילתה נגנזת תחת צירו של היכל. למה בשביל לשחקה? **הרי אסור למחוק את השם?** לול קטן היה שם. **תנן**, המים נשפכין. תני, אף אחר שנמחקה המגילה אין בהן משום קדושה. מהו לגבול בהן את הטיט? מה בכך **שהרי הם** נשפכין. תני **אידך**, יש בהן משום קדושה. **תנן**, עד שלא נמחקה המגילה אמרה איני שותה. **מגילתה נגנזת**, ומנחתה מתפזרת על הדשן. הדא אמרה. שמנחת סוטה קדשה עד שלא **תמחק** המגילה. שאם לא היה בה קדושת הגוף אפשר היה לפדות אותה. אמר רבי יוסי. דרובה **חידוש גדול יותר** תני רבי חייה, עד שהיא בדרך מנחתה קדשה **אפילו קדם שהגיעה למקדש**. אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן **דתנן אלו מנחות נשרפות וכ"ו ושבעלה בא עליה** בדרך. נמחקה המגילה ואמרה איני שותה. מערערין אותה ומשקין אותה על כורחה. למה? שגרמה לשם שימחק. כמה ימחק **ויהיו מערעין אותה?** תני רבי חנין בית שמאי אומרים **אפילו אות** אחת. ובית הלל אומרים שתיים. אמר ר' אילי. טעמון דבית הלל כדי לכתוב יח. אמר לו רבי עקיבה. וכי מפני מה משקין את זו? אם לבדקה, כבר היא בדוקה ומתוקנת. **דסבר** רבי עקיבה. האומרת איני שותה, כאומרת אני טמאה לך. ולית לרבי עקיבה **שום מקרה שבו** מערערים אותה לשתות עד שפניה מוריקות ומשקין אותה על כורחה? אית ליה כשהתחילה לשתות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ג הלכה ד

מתני': אינה מספקת לשתות, עד שפניה מוריקות, ועיניה בולטות, והיא מתמלאה גידים. והן אומרים, הוציאוה הוציאוה [דף טו עמוד ב] שלא תטמא את העזרה. אם יש לה זכות, תולה לה. יש זכות תולה לה שנה אחת. ויש זכות תולה לה ב' שנים. ויש זכות תולה לה ג' שנים, מיכן אמר בן עזאי, חייב אדם ללמד את בתו תורה. שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה. ר' אליעזר אומר, המלמד את בתו תורה, מלמדה תפלות. רבי יהושע אומר, רוצה אשה בקב ותפלות מתשעת קבין ופרישות. הוא היה אומר. חסיד שוטה, רשע ערום, אשה פרושה, ומכת פירושם. הרי אילו מכלי עולם:

גמ': תנן, אינה מספקת לשתות, עד שפניה מוריקות, ועיניה בולטות, והיא מתמלאה **גידיים**. ולא כן סברנן מימר, **ובאו בה, עד שתשתה** כולה ולא מקצתן? *באמת רק אחר ששותה פניה מוריקות אבל כך דרך בני אדם לתאר דבר שקורה מיד אחר דבר אחר כאינש דאמר לא אספיק פלן למישתי עד דאיתחלחל. יש זכות תולה שנה אחת. יש זכות תולה שתי שנים. יש זכות תולה שלש שנים. יש זכות תולה שנה אחת, מנבוכדנצר דכתיב[דניאל ד כו] לקצת ירחין תרי עשר, דעד הזמן הזה הועילה לו עצת דניאל שאמר לו לפדות את חטאיו בעשיית צדקה. יש זכות תולה שתי שנים מאמנון דכתיב[שמואל ב יג כג] ויהי לשנתים ימים. יש זכות שתולה לשלש שנים מאחאב דכתיב[מלכים א כב א] וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל. אמר רבי יוסי. מנבוכדנצר אן ראה שהזכות תולה. כי אולי נאמר שכל אותן שנים עשר חדש היה עסוק במצות צדקה. וגם מאבשלום אן ראה שאולי כל אותן שתי שנים היה עסוק בתורה. ויידא אמרה דא שהזכות תולה? מאחאב דכתיב, וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל, ושם לא מצאנו מצווה שעשה כל אותו זמן. מניין שאם יש לה זכות תולה אף בסוטה? דכתיב מנחת זכרון. דלמא מנחת זכרון כלל. מזכרת עון פרט. כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט. ואן כאן אלא זכרון עוונות? אם אומר את כן לא נמצאת מידת הדין מקופחת? והרי גדולה מדה טובה ממידת פורענות.. מה אם מידת הפורענות שהיא מעוטה, הרי היא מזכרת. מידת הטוב שהיא מרובה, על אחת כמה וכמה. לא דורשים בכלל ופרט, אלא מנחת זכרון אם יש לה זכות. מזכרת עון אם אין לה זכות. תני רבי טרפון אומר. כל הזכרונות שנאמרו בתורה לטובה. חוץ מזו שהוא של פורענות. אמר לו רבי עקיבה. אלו נאמר מזכרת עון ושתיק, הייתי אומר כדברך. הא אינו אומר רק מזכרת עון אלא מנחת זכרון אף לטובה שאף הזכויות נזכרות. תני ר' יודה אומר בשם רבי אלעזר בן מתיה. הרי הוא אומר [במדבר ה כח] ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא. וכי אין אנו יודעין שאם לא נטמאה האשה שהיא טהורה? ומה תלמוד לומר וטהורה היא. אלא סוף דבר, שהמקום פורע בה תחת ניוולה ומודיע שהיא טהורה. שאם היתה עקרה נפקדת. יולדת בצער יולדת בריוח. כעורים יולדת נאים. שחורים יולדת לבנים. קצרים יולדת ארוכים. נקיבות יולדת זכרים. אחד יולדת שנים. אמר לו רבי שמעון בן לקיש. אם כן, ילכו כל הנשים ויתקלקלו בשביל שיפקדו. ולית לר' שמעון ונקתה ונזרעה זרע? אית ליה שהבן שיולד לה אחר שנקתה יהיה זרע כשר ולא זרע פסול. תנן, מיכן אמר בן עזאי, חייב אדם ללמד את בתו תורה. שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה. ובן עזאי דלא כרבי אלעזר בן עזריה. דתני מעשה בר' יוחנן בן ברוקה, ורבי אלעזר חסמא, שהיו מהלכין מיבנה ללוד [דף טז עמוד א] והקבילו את ר' יהושע בבקיעין. אמר להן, מה חידוש היה לכם בבית המדרש היום? ואמרו לו. הכל תלמידיך ומימך אנו שותים. אמר להן, אפילו כן אי אפשר לבית המדרש שלא יהא בו דבר חדש בכל יום. מי שבת שם? אמרו לו רבי אלעזר בן עזריה. ומה היתה פרשתו? הקהל את העם האנשים והנשים והטף. ומה אמר בה? הואיל והאנשים באין ללמוד. והנשים באות לשמוע. הטף למה בא?. אלא ליתן שכר למביאייהן מכאן שאן הנשים חייבות בלמוד תורה ובאות רק לשמוע וזה לא כמו בן עזאי. אמר להן. אין הדור יתום שרבי אלעזר בן עזריה שרוי בתוכו. מטרונה שאלה את רבי אלעזר. מפני מה חטא אחת במעשה העגל. והן מתים בה שלש מיתות? מיתת סייף כדכתיב, שימו איש חרבו. ומיתת מגפה דכתיב, ויגף ה' את העם. ומיתת הדרוקן כסוטה כדכתיב ויזר על פני המים לא נתכוון משה אלא לבודקן כסוטות בלצבות בטן. אמר לה. אין חכמתה של אשה אלא בפילכה ולא רצה לענות כי לשיטתו אן ללמד נשים תורה, דכתיב [שמות לה כה] וכל אשה חכמת לב בידיה טו. אמר לו הורקנוס בנו. בשביל שלא להשיבה דבר אחד מן התורה, איבדת ממני שלש מאות כור מעשר בכל שנה. שהייתה רגילה לתת לו שהיה כהן ונטל מעשר כמו שמסופר במסכת מעשר שני רבי אבא הוה משתעי ההן עובדא. רבי אלעזר בן עזריה הוה יליף מיסב מעשרא דחדא גינה. והיה לאותה גינה שני פתחים, אחד למקום טומאה ואחד פתוח למקום טהרה. נפק רבי עקיבה לגביה דבע"ה, אמר ליה פתח ההן וסתום ההן. אין אתא ראב"ע אמור ליה, בא בדרך הזה. אמר ליה, ואין ראב"ע ישלח תלמידיה שאינו כהן? א"ל, אמור ליה [במדבר יח לא] אתם כתיב. ולא לשליח ואין אני נותן אלא לראב"ע. שמע רבי אלעזר בן עזריה אמר, מרצעה דעקיבה בן יוסף בא לכאן למנוע ממני ליטול את המעשר. באותה שעה החזיר ר' אלעזר בן עזריה כל המעשרות שנטל. ומכאן ולהבא נתנה לאחר. אמר ליה. ישרפו דברי תורה ואל ימסרו לנשים. וכשיצתה אמרו לו תלמידיו. רבי, לזו דחיתה. לנו מה אתה משיב? אמר רבי ברכיה אמר רבי אבא בר כהנא בשם רבי אליעזר, כך השיב להם. כל מי שהיה לו עדים והתראה, היה מת בבית דין. עדים ולא התרייה, היה נבדק כסוטה. לא עדים ולא התרייה, היה מת במגפה. רב ולוי בר סיסי תריהון אמרין. זיבח קיטר ניסך, היה מת בבית דין. טיפח ריקד שיחק, היה נבדק כסוטה. שמח בליבו, היה מת במגפה. אי זהו חסיד שוטה? ראה תינוק מבעבע בנהר. אמר, לכשאחלוץ תפילי אצילנו שלא ימחק שם ה', עם כשהוא חולץ תפיליו, הוציא זה את נפשו. והוא שוטה שלעשות שלום*

בן אש לאשתו אמר הקב"ה ימחה שמי על המים ק"ו להציל נפש. ראה תאינה בכורה אמר. במי שאפגע בו תחילה אתננה לו **ואותו שוטה** ראה נערה מאורסה, והיה רץ אחריה **לתת לה את התאנה לקיים את נדרו.** והכניס עצמו לסכנה שהרואה אותו רץ אחרי נערה מאורסה יכול להורגו. הדא היא דתנינן הרודף אחר חבירו להורגו אחר הזכור אחר נערה מאורסה **מצילין אותה בנפשו. מאי** רשע ערום?. **אמר** ר' זריקן בשם רב הונא. זה שהוא מורה קלות על עצמו וחמורות לאחרים. ואתיין כהדא דתני. כל הרוצה להחמיר על עצמו ולנהוג כחומרי בית שמאי וכחומרי בית הלל. על זה נאמר [קהלת ב יד] הכסיל בחושך הולך. כקולי אילו וכקולי אילו, נקרא רשע. אלא או כדברי ב"ש, כקוליהן וכחומריהן. או כדברי בית הלל, כקוליהן וכחומריהן. **וזו שנוהג בקולות לעצמו ומחמיר לאחרים, שיחשבו שהוא צדיק ומחמיר במצוות נקרא רשע ערום.** הדא דתימר, עד שלא יצאת בת קול. אבל משיצאת בת קול, לעולם הלכה כבית הלל. וכל העובר על דברי בית הלל, חייב מיתה. תני, יצאת בת קול ואמרה, אילו ואילו דברי אלהים חיים הן. אבל הלכה כבית הלל לעולם. **והיכן יצאת בת קול? אמר** רבי ביבי בשם ר' יוחנן. ביבנה יצאת בת קול. **מאי** אשה פרושה? זו שהיא יושבת ומלעבת בדברי תורה, **כגון ששאלת אך לאה יכלה לדבר כך שלא בצניעות שנאמר.** [בראשית ל טז] ותאמר אלי תבא וישכב עמה בלילה הוא. **כדי להראות כמה היא צנועה.** אמר רבי אבהו מאי דכתיב הוא? כביכול הקב"ה היה במחשבה ומעיד עליה. **שהוא לבדו היה יודע שלא עלת על דעתה אלא בשביל** להעמיד שבטים. **מאי** מכות פרושים?. זה שהוא נותן עצה ליתומים, להבריח מזונות מן האלמנה. כהדא ארמלתא דרבי שובתי, הוות מבזבה בנכסייה. אתון יתמייא וקרבוון לרבי אלעזר. אמר לון. ומה נעביד לכון ואתון שטיין שוטים. נפק כתובה הסופר אמר לון, נימא לכון מימר. עיבדון גרמיכון מזבנין, והיא תבעה פורנה. ומובדה מזונה. עבדין כן [דף טז עמוד ב] ברומשא אתת וקרבת גבי רבי אלעזר לתבועה כתובתה אמר. זו מכות פרושין נגעו בה. יבוא עלי אם נתכוונתי לכך, **שאני לא אמרתי אלא שישאלו אותה אם רוצה ליטול כתובתה ולצאת.** חד תלמיד מדרבי, היה לו מאתים זוז חסר דינר. והוה רבי יליף זכי עימיה חדא לתלת שנין מעשר מסכינין עני. חד זמן עבדין בו תלמידיו עין ביש ונתנו לו **אותו דינר ומלון ליה למאתים זוז.** אתא בעי מיזכי עימיה היך מה דהוה יליף. אמר ליה, רבי. אית לי שיעורא. אמר זה מכת פרושים נגעו בו. רמז לתלמידיו **ואעלוניה לקפילין מאפיה וחסריניה** חד קרט רבע דינר. וזכה עימיה היך דהוה יליף. הוסיפו עליהן בתולה ציימנית **שמזנה ומשאבדה** בתוליה **צמה ואומרת שמהצומות איבדה בתוליה.** ואלמנה שובבית. כמו חגלה נסבת שם ביש, **שהיתה הולכת ומבקר שכיניה תמיד בעת לדתן ואומרת שתלך להתפלל עליה ואחר כן הייתה האשה יולדת ומחזיקים אותה לצדיקה.** אבל באמת היא עשתה כישוף לעצור רחמה ולא הלכה אלא לסתור כישופיה. ותינוק שהוא עולה לחדשיו. **מאי ותינוק שהוא עולה לחדשיו?** רבי חלקיה בשם רבי סימן זה שהוא גדול בתורה שלא בפירקו, ומבזה גדולים ממנו. רבי יוסי אמר זה שהוא בן תשע ואיבריו נראין כבן שתים עשרה. **וכיוון שהוא יודע שהוא פטור, הוא בא על אחת מכל העריות שבתורה.** והן מתות על ידי ו הוא פטור

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ג הלכה ה

מתני': רבי שמעון אומר, אין הזכות תולה במים המרים. ואם אומר אתה שהזכות תולה במים המאררים, מדהא אתה את המים בפני כל הנשים השותות. ומוציא אתה שם רע על הטהורות ששתו. ויאמרו טמאות היו, אלא שתלת להן זכות. רבי אומר, הזכות תולה במים המאררים. ואינה יולדת, ואינה משבחת, אלא מתנוונה והולכת. סוף שהיא מתה באותה מיתה:

גמ': אמר רב המנונא. המתנוונה, מותרת לביתה. ואתיין כהדא דתני, ר"ש בן אלעזר אומר. אפילו טהורה ששתת, סופה שהיא מתה בתחלואים רעים. מפני שהכניסה עצמה לספק הזה המרובה כשנסתרה. **כתיב** [במדבר ה כח] ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא **ונקתה ונזרעה זרע. למה ליה למימר וטהורה היא? לאמר שרק אם היא באמת הייתה טהורה התקיים בה ונקתה ונזרעה זרע.** ולא כזו שאן המים בודקים אותה כיוון שיש לה עדים שהיא טמאה. **דבר אחר,** אם לא נטמאה

האשה וטהורה היא. זו טהורה והתקיים בה ונקתה ונזרעה זרע, ולא שתלת לה זכות. ואתייא כמאן דאמר הזכות תולה ואינה ניכרת. ברם כמאן דאמר הזכות תולה וניכרת שהיא מתנוונה. למה צריך לאמר וטהורה היא? א"ר יצחק. כן אנן קיימין, כששתת ולא בדקו אותה המים ולא מתה ולא מתנוונה. שלא תאמר עידי שקר הן, לפיכך לא בדקו אותה המים. אתא מימר לך, שאין המים בודקין באשה שהיא אסורה לביתה כגון שיש עדים שזינתה. דאן בדיקת מים במקום עדים. [דף יז עמוד א] אמר ר' יודה ואתייא כמאן דאמר הזכות תולה ואינה ניכרת. ולמה לא הוכרה? מפני שתלת לה זכות. לפיכך כתיב ונקה האיש מעון. דכיוון שלא מתנוונה, מותר בה ואינו חושש שמא תלה לה זכות. יכול אף היא לא תחוש? תלמוד לומר והאשה ההיא תשא את עונה. ואתייא כמאן דאמר הזכות תולה ואינה ניכרת, אבל אם מתנוונה אסורה לו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ג הלכה ו

מתני': ניטמאת מנחתה. אם עד שלא קדשה בכלי, הרי היא ככל המנחות ותפדה. ואם משקדשה בכלי. הרי היא ככל המנחות ותישרף. ואילו שמנחותיהן נשרפות. האומרת טמאה אני לך. ושבאו לה עדים שהיא טמאה. והאומרת איני שותה. ושבעלה אינו רוצה להשקותה. ושבעלה בא עליה בדרך. וכל הנשואות לכהנים, מנחותיהן נשרפות:

גמ': תני, ניטמאת מנחתה. אם עד שלא קדשה בכלי. הרי היא ככל המנחות ותיפדה. משקדשה בכלי, הרי היא ככל המנחות ותישרף. ואילו שמנחותיהן נשרפות. האומרת טמאה אני לך. האומרת טמאה אני. ולא כחטאת שמתו בעליה היא? והרי חטאת שמתו בעליה, תמות ואם עד שלא קנה בהמה, ילכו המעות לים המלח. ולמה זו אם עד שלא קדשה בכלי תפדה? לא דמייא לחטאת אלא לאשם תלוי. אם לאשם תלוי, אפילו משקדשה בכלי תפדה? אמר רבי מתנייה. לאחר שהוקדשה בכלי, דמייא לאשם שנשחט. דתנינן תמן. אם משנשחט נודע לו. הדם ישפך, והבשר יצא לבית השריפה. תני, ניטמאת מנחתה. עד שלא קדשה בכלי, הרי היא ככל המנחות ותפדה. משקדשה בכלי. הרי היא ככל המנחות ותישרף. קדש הקומץ, ולא הספיק להקריבו עד שמת הוא, או שמתה היא. הרי היא ככל המנחות ותישרף. קרב הקומץ. ולא הספיק לאכול שייריה עד שמת הוא, או שמתה היא. הרי היא ככל המנחות ותאכל. שעל הספק באה מתחילה, כיפרה ספקה והלכה לה, שעשתה המנחה מה שנועדה לו, וכיוון שבהכשר קרבה, שייריה נאכלין. באו לה עדים שהיא טמאה. בין כך ובין כך מנחתה אסורה. מהו בין כך ובין כך? בין שקמץ ובין שלא קמץ או בין שהקטיר ובין שלא הקטיר? ר' אילא אמר. בין שקמץ ובין שלא קמץ. ובלבד בשלא הקטיר. אבל אם הקטיר, השיריים מותרין. תמן תנינן. ר' שמעון אומר, מנחת חוטא של כהנים שהביא בדלי דלות על שמיעת קול או על ביטוי שפתים או על טומאת מקדש וקדשיו, נקמצת. והקומץ קרב לעצמו, והשיריים קריבין לעצמן. וחכמים אומרים אינה נקמצת וכולה כליל. ושניהם מקרא אחד דורשין [דף יז עמוד ב] דכתיב [ויקרא ה יג] והיתה לכהן כמנחה. רבנין אמרין, הרי היא כמנחת נדבתו. מה מנחת נדבתו קריבה כליל. אף זו קריבה כליל. רבי שמעון אומר, עשירית האיפה של כהן, כעשירית האיפה של ישראל. מה עשירית האיפה של ישראל נקמצת, אף זו נקמצת. אי מה זו נאכלת, אף זו נאכלת? תלמוד לומר [שם ו טז] וכל מנחת כהן כליל תהיה, לא תאכל. אליבא דר"ש, אילין שיריים, משום מה הן באין? משום קומץ, או משום שיריים כמו שפכת שיירי הדם על המזבח? אין תימר משום קומץ. אינו נותנן בלילה שמנחה שהקריבה בלילה פסולה, ואינו נותנן לאחר מיתה דאן קרבן לאחר מיתה. ואינו מחשב להן שמחשבת פיגול פוסלת בהם כמו בקומץ. ואין תימר משום שיריים. נותנן בלילה, ונותנן לאחר מיתה. מהו שיחשב להם? נישמענה מן הדא דתנן, רבי אלעזר ברבי שמעון אומר, הקומץ קרב לעצמו, והשיריים מתפזרין על גבי הדשן. רבי יוחנן בעי. מה אנן קיימין? אם בדשן שלמעלן, כבר אמרה ר' שמעון. אלא אם אינו ענין לדשן של מעלן, תניהו ענין לדשן של מטהן שלדעת ר"א בר"ש שופכן על הדשן שבצד המזבח. הדא אמרה משום שיריים הוא נותנן שאם היה ר"ש סובר שהרי הם כקומץ לא היה ר"א חולק עד כדי כך ואומר שאפילו לא עלולות על גבי המזבח. הדא אמרה. נותנן בלילה ונותנן לאחר מיתה, ומחשב להן שכונן שהם קרבים על גבי המזבח מחשבת פיגול פוסלת בהם. אמר רבי יוסי בי רבי בון. אפילו לר"ש שמקטירן

למעלה אינו מחשב להן **אינו חייב משום פיגול**, **אף שאן להם מתירין שהרי**. לא הוכשרו, לא לאכילת אדם, ולא לאכילת מזבח **ואן זה אלא כעצים בעלמה**. ר' אבא בר ממל בעי. ר' אלעזר בי ר' שמעון, בשיטת אביו **שהקיש למנחת ישראל**, או בשיטת חכמים **שהקישו למנחת נדבה של כהן?** אין בשיטת אביו, יקרב למעלן. אין בשיטת חכמים, לא יקמוץ. **לעולם** בשיטת אביו הוא. **דתנן** רבי שמעון אומר. הרי עשירית האיפה של כהן, כעשירית האיפה של ישראל. מה עשירית האיפה של ישראל נקמצת, אף זו נקמצת. אי מה זו נאכלת, אף זו נאכלת? ת"ל, וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל. **ומ"ט לא סבירא ליה לרשב"א דתקטר למעלה? משום דקשיא ליה**. לאחר שאמרה תורה, כליל תהיה, לא תאכל למה לי? **לאמר שלאכילה היקשתיה למנחת נדבה של כהן שלא תאכל כמותה, ולא הקשתיה לכליל תקטר**, שאינה עולה למזבח אלא נשפכת על בית הדשן. **תנן**, וכל הנשואות לכהנים מנחותהן נשרפות. אמר רבי יוסי. ראה רבי דעתו של רבי אלעזר בי רבי שמעון, ושנה כיוצא בו. ר' אבא בר כהן בעי קומי ר"י. ולמה לי **למימר שרבי כרבי אלעזר בי רבי שמעון**. הרי זו גם דעת רבי שמעון אביו? אמר ליה, מאחר ואמר שמינחותהן נשרפות ולא אמר קרבות, ודאי הכוונה נשרפות בבית הדשן כרשב"א, **דאיכול בראש המזבח**. ואין שריפה בראש המזבח ורבי אמר נשרפת. התיב רבי חנינה קומי רבי מנא. והא תני ר' חייה ופליג. דתני, ליקרב כליל אינה יכולה מפני שותפותה של אשה. להיאכל אינה יכולה מפני שותפותו של איש. **אלא הקומץ קרב בעצמו והשרים קרבים בעצמם**. ש"מ דלמעלן הן קרבים כר"ש, ואינם מתפזרים בבית הדשן? [דף יח עמוד א] א"ל. רבי ראה דעתו של רבי אלעזר בי רבי שמעון. ורבי חייה רובה, ראה דעתו של רבי שמעון אביו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ג הלכה ז

מתני': בת ישראל שנישאת לכהן, מנחתה נשרפת. ובת כהן שנישאת לישראל, מנחתה נאכלת. מה בין כהן לכהנת? מנחת כהנת נאכלת. ומנחת כהן אינה נאכלת. כהנת מתחללת, ואין כהן מתחלל. כהנת מטמאה למתים, ואין כהן מיטמא למתים. כהן אוכל בקדשי קדשים, ואין כהנת אוכלת בקדשי קדשים:

גמ': תנן מה בין כהן לכהנת? מנחת כהנת נאכלת. מנחת כהן אינה נאכלת. **מ"ט?** דכתיב [ויקרא ו טז] וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל. **כהן ולא כהנת**. רבי אבהו בעא קומי רשב"ל. והא כתיב [שם כב יא] וכהן כי יקנה נפש קניין כספו. מעתה כהן ולא כהנת. **והא קיימא לן שאף כהנת מאכילה את עבדיה בתרומה?** מאי כדון? **כתיב** [שם ו טו] והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה **חק עולם לה' כליל תקטר**. את שבנו עומד תחתיו, **מנחתו כליל**. יצאת זו, שאין בנה עומד תחתיה. כהנת מתחללת. ואין כהן מתחלל דכתיב [שם כא טו] ולא יחלל זרעו בעמיו. אין לי אלא **זרעו** שהוא מתחלל. היא עצמה מניין. ודין הוא. מה אם הזרע שלא עבר עבירה, הרי הוא מתחלל. היא שעברה עבירה, אינו דין שתתחלל? הוא עצמו יוכיח, שעבר עבירה ואינו מתחלל. לא. אם אמרת באיש, שאינו מתחלל בכל מקום **אף אם בא על שיפחה ונכרית**. תאמר באשה, שהיא מתחללת בכ"מ. הואיל והיא מתחללת בכ"מ, דין הוא שתתחלל. **אם נפשך לומר, מה לזרעו שכן יצרתו בעברה, תאמר בה שהיתה כשרה לפיכך כתוב יחלל**. שיכל היה לכתוב **לא יחלל**, ולמה כתב **לא יחלל?** ללמד על שני חילולים. לרבות אף מי שהיה כשר ונתחלל **הכהנת**. כהנת מטמאה למתים. רבי דוסא ממלחיא ורבי אחא אמרו בשם רבי אלעזר. כהנת מותרת לצאת חוצה לארץ. מה טעמא? **דכתיב** [שם א] אמור אל הכהנים ואמרתה אליהם, **לנפש לא יטמא בעמיו**. אל הכהנים ולא אל הכהנת. **דאי לא כן** מה אנן אמרין? הרי ודאי שמותרת שהרי מותרת להטמא למתים. **סד"א** הואיל והיא בכלל גזירה לא תצא שחכמים לא חילקו גזרתם. **אולי באמת לא חילקו חכמים גזרתם**, ותהא בכלל גזירה ולא תצא? אם אומר את כן, נמצאת מדחה פרשת טמאות, **והתורה אמרה כהן ולא כהנת**. כהן אוכל בקדשי הקדשים. אין כהנת אוכלת בקדשי הקדשים דכתיב [שם ז ו] כל זכר בכהנים יאכלנו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ג הלכה ח

מתני': ומה בין האיש לאשה? האיש פורע ופורם, ואין האשה פורעת ופורמת. האיש מדיר את בנו בנזיר, ואין האשה מדרת את בנו בנזיר. האיש מגלח על נזירות אביו, ואין האשה מגלחת על נזירות אביה. האיש מקדש את בתו קטנה, ואין האשה מקדשה את בתה. האיש מוכר את בתו, ואין האשה מוכרת את בתה. האיש נסקל ערום, ואין האשה נסקלת ערומה. האיש נתלה, ואין האשה נתלת. האיש נמכר בגניבתו, ואין האשה נמכרת בגנבתה

[דף יח עמוד ב] **גמ':** כתיב [ויקרא יג מד] **איש צרוע הוא טמא הוא.** אין לי אלא איש. אשה מניין? תלמוד לומר צרוע, בין איש בין אשה בין קטן. אם כן, למה נאמר איש? לענין שלמטן, שהאיש פורע ופורם, ואין האשה פורעת ופורמת. **תנן,** האיש מדיר את בנו בנזיר, ואין האשה מדרת את בנו בנזיר. האיש מגלח על נזירות אביו, ואין האשה מגלחת על נזירות אביה. אמר רבי יוחנן בשם רבי מאיר. עשרים וארבעה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, וזה אחד מהם. בית שמאי אומרים, אין האיש מדיר את בנו בנזיר. ובית הלל אומרים, האיש מדיר את בנו בנזיר. האיש מוכר את בתו דכתיב [שמות כא ז] וכי ימכר איש את בתו לאמה. האיש מקדש את בתו דכתיב [דברים כב טז] את בתי נתתי לאיש הזה לאשה וישנאה. האיש נסקל ערום, ואין האשה נסקלת ערומה. דכתיב [ויקרא כד יד] **וסקלתה אותו. ולא את כסותו.** רבי חגי בעא קומי רבי יוסי. והכתיב [דברים כב כד] וסקלתם אותם באבנים. מעתה אותם **ולא את כסותם, ואף נשים יסקלו ערומות?** מאי כדון? **כתיב ואהבתה לרעך כמוך. ברור לו מיתה יפה.** איש על ידי שאין ניוולו מרובה, לפיכך נסקל ערום לזרז מיתתו. אבל אשה על ידי שניוולה מרובה, לפיכך אינה נסקלת ערומה, שבזיונה אם תסקל ערומה, גדול מצערה אם תסקל בבגדים. האיש נתלה, ואין האשה נתלית דכתיב [שם כא כב] ותלו אותו ולא אותה. **תנן,** האיש נמכר בגניבתו, ואין האשה נמכרת בגנבתה. תנינן [שמות כב ב] בגניבו ולא בכפילו. בגניבו ולא בזמימו. בגניבו, שאינו נמכר ונשנה. ואין לו עליו דמים. שאף אם גנב אלף והיה שווה חמש מאות נמכר רק פעם אחת ואת השאר הוא לא מחוייב לשלם. אבל רק בגניבה אחת אינו נמכר וחוזר ונמכר. אבל בשתי גניבות נמכר ונשנה. ר' ירמיה בעי. גנב משל שותפות מה את עבד לה? כגניבה אחת, או כשתי גניבות. היה גונב ומוציא בלילה בכמה פעמים האם נחשב גניבה אחת או כמה? נימר אם ידעו בו הבעלים בנתיים, הוי שתי גניבות הן. ואם לאו, גניבה אחת היא:

הדרן עלך פרק היה נוטל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ד הלכה א

מתני': ארוסה ושומרת יבם, לא שותה ולא נוטלת כתובה שנאמר [במדבר ה כט] אשר תשטה אשה תחת אישה ונטמאה. פרט לארוסה ושומרת יבם. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין לא שותת ולא נוטלת כתובה:

גמ': **תנן ארוסה ושומרת יבם, לא שותה.** וישקינה? גזירת הכתוב היא דכתיב [שם טו] והביא האיש את אשתו אל הכהן. וזו עדיין לא אשתו גמורה. אם היא לא אשתו גמורה שלא יקנא לה? התורה אמרה וקנא את אשתו. וקנא את אשתו תרי זמני, לרבות שמקנה אפילו למקצת אשתו. **תנן ולא נוטלת כתובה.** מתניתא דלא כבית שמאי. דבש"א, אם מת בעלה נוטלת כתובתה ולא שותה. אמר ר' יוסי תמן טעמייהו דב"ש שיכולה לאמר, הביא לי בעלי ואני שותה [דף יט עמוד א] ברם הכא, יודעת הייתה שאין ארוסה שותה, למה נסתרה והכניסה עצמה לספק המרובה הזה, ובכך גרמה לפוסלה מכתובתה ואף ב"ש מודים בזה. ר' יודה בעי, כמה דתימר תמן, וקנא את אשתו וקנא את אשתו תרי זמני לרבות שמקנה אפילו במקצת אשתו כגון ארוסה ויבמה. ודכוותה גבי השקיה כתיב

תחת אישך תחת אישך תרי זימני, למה לא אומרים אפילו מקצת אישך ויוכל להשקותה ארוסא ושומרת יבם?. היך עבדה שמקנה לה אפילו ארוסה ואפילו שומרת יבם? קינא לה בעודה ארוסה, וכנסה ונסתרה. משקה אותה על קינויו. קינא לה בעודה שומרת יבם, וכנסה ונסתרה. משקה אותה על קינויו. קינא לה בעודה ארוסה, ונסתרה וידע בה שנסתרה וכנסה. תצא בכתובתה שהרי ידע ומחל. ואם לאו, תצא בלא כתובה, שמקח טעות הוא. קינא לה בעלה ומת, ונפלה לפני היבם, וכנסה ונסתרה. משקה אותה על קינויו של ראשון. לא קינא לה בעלה ומת. ונפלה לפני היבם וקינא לה. ולא הספיק לכנוס עד שמת, ונפלה לפני אחיו. אינו משקה אותה. שלא נפלה לו, אלא מחמת אחיו הראשון. אבל אם קינא לה היבם וכנסה ומת. ונפלה לפני היבם השני, וכנסה ונסתרה. משקה אותה על קינויו. תמן תנינן. איילונית זקונה ושאינה ראויה לוולד, לא שותה ולא נוטלת כתובתה. שנאמר [במדבר ה כח] ונקתה ונזרעה זרע. הראויה להזריע זרע. יצאת זו, שאינה ראויה להזריע זרע. התיבון הרי אלמנה לכהן גדול, הרי היא ראויה להזריע זרע ולמה לא שותה?. שנייא היא דכתיב [ויקרא כא טו] ולא יחלל זרעו בעמיו, ואן זה זרע כשר. תמן תנינן, ממזר פוסל ומאכיל. כיצד? בת כהן שנשאת לישראל ומת. אם אן לה זרע ממנו, חוזרת לבית אביה ואוכלת בתרומה, ואם יש לה זרע, אפילו ממזר, פוסלה מלאכול. בת ישראל שנשאת לכהן ומת. אסורה בתרומה. ואם יש לה זרע ממנו, אפילו ממזר אוכלת בתרומה. משמע שאפילו זרע פסול נקרא זרע. והכא הוא אמר הכין, שאלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, כיוון שהבנים פסולים, אן זה נקרא ונזרעה זרע ואן המים בודקים אותה?. אמר רבי תנחומא. תמן גבי אכילת תרומה נאמר פסוק מיותר [שם כב יג] וזרע אין לה, מכל מקום דדרשינן עיין עליה. ברם הכא כתיב ונזרע זרע. זרע כשר ולא זרע פסול. אמר רבי יוסי בי רבי בון. כלום המים באין אלא להתירה לביתה. וזו אסורה לו וגם בלא שנסתרה אומרים לו הוצא, ק"ו שכיון שנסתרה אומר לו הוצא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ד הלכה ב

מתני': ואילו לא שותות ולא נוטלות כתובה. האומרת טמאה אני לך, ושבאו לה עדים שהיא טמאה, והאומרת איני שותה. אמר בעלה איני משקה, ושבועלה בעלה בדרך, נוטלת כתובה ולא שותה. מתו בעליהן עד שלא ישתו. בית שמאי אומרים נוטלות כתובה ולא שותות. ובית הלל אומרים לא שותות ולא נוטלות כתובה:

גמ' אמר רבי יאשיה סח לי זעירא משום אנשי ירושלים. שלשה הן שאם בקשו למחול מוחלין להן ואילו הן. על קינוי סוטה ובן סורר ומורה [דף יט עמוד ב] וזקן ממרא כו':

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ד הלכה ג

מתני': מעוברת חבירו ומיניקת חבירו לא שותה ולא נוטלת כתובה דברי ר' מאיר. וחכ"א יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן. איילונית זקונה ושאינה ראויה לילד לא שותה ולא נוטלת כתובה. ר' אלעזר אומר יכול הוא לישא לו אשה אחרת ולפרות ולרבות ממנה. ושאר כל הנשים או שותות או לא נוטלות כתובה:

גמ': לא ישא אדם מעוברת חבירו ומיניקת חבירו, ואם נשא, עליו הכתוב אומר [משלי כג י] אל תשג גבול עולם דורשים עוללים אשר גבלו ראשונים ובשדה יתומים אל תבוא. הנושא מעוברת חבירו ומיניקת חבירו, יוציא ולא יחזיר עולמית דברי ר"מ. וחכמים אומרים, יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן. ובכל הדברים רבי מאיר קונס מי שעבר על תקנת חכמים?. נישמענה מן הדא דתני, קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל. ואם לא חלצה חליצתה כשירה. רבי מנא אמר לה סתם ר' יצחק בריה דרבי חייה רובה אמר בשם רבי יוחנן, דרבי מאיר היא. דר' מאיר אמר אין חולצין ואין מייבמין את הקטנה שלא תימצא איילונית. רואים שלא בכל דבר ר"מ קנס שהרי לא קנס אם חלצה קטנה. תני, מניקה שמת בעלה לא תינשא עד

עשרים וארבעה חדשים דברי ר' מאיר. רבי יהודה אומר שמונה עשר חדש. רבי יונתן בן יוסי אומר. בית שמאי אומרים עשרים וארבעה חדשים. ובית הלל אומרים שמונה עשר חדש. אמר רבן שמעון בן גמליאל. אם כדברי האומר עשרים וארבעה חדש, מותרת להינשא לאחר עשרים ואחד חדש. ואם כדברי האומר שמונה עשר חדש, מותרת להינשא לאחר חמשה עשר חדש, לפי שאין החלב נעקר אלא לאחר שלשה חדשים. ר' יעקב בר אחא אמר. עקביה שאל את רבי שמעון בן לקיש, והורי ליה עשרים וארבעה חדשים. **אמר ר' ירמיה, עקביה שאל לרבי חנינא והורי ליה עשרים וארבעה חדשים. האם הם חולקים?** תרין עובדין הוון, חד בשם רבי חנינא וחד בשם רשב"ל. רבי מנא הורי שמונה עשר חדש וצם כל ההוא יומא שחשש שמא טעה. רבי מר עוקבא הורי בארבלי עשרים וארבעה חדש ואפילו מת התינוק שלא חילקו. **תנן, איילונית זקניה ושאינה ראויה לילד לא שותה ולא נוטלת כתובה.** ר' אלעזר אומר יכול הוא לישא לו אשה אחרת ולפרות ולרבות ממנה. מודין חכמים לרבי אלעזר שאם היו לו אשה ובנים שהיא שותת ונוטלת כתובה. היה לו אשה ובנים ומתו בין קינוי לסתירה, כבר נראית לשתות. לא היה לו אשה ובנים ונולדו לו בין קינוי לסתירה, כבר נראית שלא לשתות:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ד הלכה ד

[דף כ עמוד א] מתני' אשת כהן שותה ומותרת לבעלה. אשת סריס שותה. על ידי כל העריות כולן מקנין, חוץ מן הקטן וממי שאינו איש:

גמ': **תנן, אשת כהן שותה ומותרת לבעלה. דאי לכן מה אנו אמרין למה שתהיה אסורה? הרי שותת ולא בדקו אותה המים טהורה היא.** אני אומר הזכות תולה לה. ניחא כמאן דאמר הזכות תולה ואינה ניכרת. ברם כמאן דאמר הזכות תולה וניכרת למה הייתי חושב שתהיה אסורה? אמר רבי יצחק כן אנו קיימין כששתת ולא היו המים בודקין אותה. שלא תאמר הואיל ואין המים בודקין באנוסה אלא במפוחה. וזו אולי אנוסה היא ולכן לא בדקו אותה המים. ותהיה אסורה עליו שהרי אנוסה שבכהונה אסורה על בעלה כרצון שבישראל. לפום כן צריך מימר מותרת לביתה. ומניין שאונסין באשת ישראל פוסלין לכהונה שאף שהיא מותרת לו אם ימות בעלה אסורה לכהן? **מה אם טמאת שרצים הקלים שאנו בהם עוון מיתה,** עשה בהן את האונס כרצון והכהן שנטמא בהם פסול לעבודה. **סוטה** שכתוב בה והיא נטמאה **שטמאתה** חמורה שמתים עליה לא כל שכן? תני ר' יעקב בר אידי קומי רבי יונתן **כתיב** [במדבר ה כ] ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת, פרט לאונסין. מה את שמע מינה אך הלימוד מהפסוק? אמר ליה מה תחת אישך לרצון אף כאן לרצון. [שם יג] והיא לא נתפשה. הא נתפשה מותרת. ויש לך תפוסה בישראל והיא אז אסורה ואי זו זו שתחילתה ברצון וסופה באונס. ויש לך שאינה תפוסה בישראל והיא מותרת. ואי זו זו שתחילת' באונס וסופה ברצון. כהדא איתתא אתת לגביה רבי יוחנן אמרה ליה נאנסתי. אמר לה ולא ערב לך בסוף? אמרה ליה, ואם יטבול אדם אצבעו בדבש ויתננה לתוך פיו ביום הכיפורים שמא אינו רע לו? ובסוף אינו ערב לו? וקיבלה. **תנן, אשת סריס שותה. כתיב,** ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת, לרבות לאשת סריס. ויתן איש בך את שכבתו, לרבות את הסריס. חוץ מן הקטן וממי שאינו איש:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ד הלכה ה

מתני': ואילו שבית דין מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשטה או שהיה חבוש בבית האסורין. לא להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה. רבי יוסי אומר, אף להשקותה שכשיצא בעלה מבית האסורין ישקינה:

גמ': **תנן, ואילו שבית דין מקנין להן. ומנין שבית דין מקנים שנאמר** [שם יב יד] **דבר אל בני ישראל ... וקינא. וישקינה?** גזירת הכתוב היא שרק הבעל משקה דכתיב והביא האיש את אשתו אל הכהן. [דף כ עמוד ב] ולא יקנא לה? התורה אמרה וקינא את אשתו וקינא את אשתו לרבות בית דין.

ביאת פסולין מניין שהיא פוסלת באכילת תרומה ושתהיה אסורה לכהן? מה אנן קיימין מנין נלמד לאסור? אם מאשת איש שזינתה שאסורה לכהן ואסורה בתרומה? חמורה היא. אם מאלמנה לכהן גדול, שאני פסולי כהונה דחמירא. הצד השווה שבהן שזרעם פסול וביאתם פוסלת. אף אני אביא את שזרעו פסול שביאתו פוסלת. ואת שאין זרעו פסול אין ביאתו פוסלת. ואילו הן בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני, ומואבי, אדומי, מצרי, עבד, ממזר, חלל, נתין, כותי, וגוי, שבאו על בת כהן, על בת לוי, ועל בת ישראל, פוסלה מן הכהונה. רבי יוסי אומר. כל שזרעו פסול, ביאתו פוסלת. וכל שאין זרעו פסול, אין ביאתו פוסלת. מצרי שני איכא בנייהו. בינו לבן הבריתא שהרי זרעו כשר רבן שמעון בן גמליאל אומר. כל שאת מותר בביתו את מותר באלמנתו. וכל שאין את מותר בביתו, אין את מותר באלמנתו: גר עמוני איכא בנייהו. שהרי ביתו מותרת

הדרן עלך פרק ארוסה ושומרת יבם

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ה הלכה א

מתני' כשם שהמים בודקין אותה, כך המים בודקין אותו. שנאמר [שם כב כז] ובאו ובאו כשם שהיא אסורה לבעל, כך אסורה לבעל. שנאמר נטמאה נטמאה דברי ר' עקיבה. א"ר יהושע. כך היה דורש ר' זכריה בן הקצב. רבי אומר, שני פעמים האמורין בפרשה אם נטמאה אם נטמאה אחד לבעל ואחד לבעל:

גמ': תנן, כשם שהמים בודקין אותה, כך המים בודקין אותו. אנן תנינן מכפל הלשון באו באו. אית תניי תני' מיתור האות ו' באו ובאו. מאן דאמר באו באו ר' עקיבה שדורש לשונות כפולים. ומאן דמר באו ובאו ר' ישמעאל. תנן, כשם שהיא אסורה לבעל, כך אסורה לבעל. אנן תנינן נטמאה נטמאה. אית תניי תני' נטמאה ונטמאה. מאן דאמר נטמאה נטמאה ר' עקיבה. ומאן דאמר נטמאה ונטמאה ר' ישמעאל. אית דתני, שלומדים שהמים בודקים אותו ואתה מהמילים בוא ובה. וכתוב כן? הרי לא כתוב אלא ובאו בה. אלא כיי דאמר רבי אמי בשם רבי יוחנן, ניתן לדרוש על ידי שגורעין אות מתחילתה ומעבירין אותה לסופה. ואמר רבי חנינה בשם ר' ירמיה ואפילו לאמצע התיבה. כמו שכתוב [ויקרא ב ו] ויצקת עליה שמן, מנחה היא. וגורעים ודורשים כאילו כתוב ויצקת שמן על המנחה. לרבות את כל המנחות ליציקה. כתיב ובאו בה המים המאררים למרים. אמר ר' תנחומא מניין גמטריא של המילה המאררים פעמים רמ"ח. כנגד מאתים וארבעים ושמונה איברים שיש בה. וכנגד מאתים ארבעים ושמונה איברים שיש בו. [דף כא עמוד א] ותנינן נמי הכי, דתנן, כשם שהמים בודקין אותה כך המים בודקין אותו. כשם שהיא אסורה לבעל כך היא אסורה לבעל. כשם שהיא אסורה לאחיו של בעל כך היא אסורה לאחיו של בעל. כשם שהמים בודקין אותה על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת את בעלה בלא שידע שנסתרה לאחר הבעל, כך הן בודקין אותו את הבעל. היא על ידי שדרכה ליאסר בין לו בין לאחר אם נסתרה היא נבדקת משקין אותה כדי להתירה לבעלה. אבל הוא שאינו נאסר כשנסתר עימה לכשתשתה הוא נבדק. בדקו אותו שמת אחר ששתה ולא בדקו אותה, אני אומר הזכות תלה לה. ניחא כמאן דאמר הזכות תולה ואינה ניכרת. ברם כמאן דאמר הזכות תולה וניכרת, הרי לא הוכרה. אלא אני אומר מים מגולין שתה ונצבה. הכין לא הוון בעיי מבידקוניה אלא כדון? וכי מים מגולים פועלים בדיוק כמי סוטה שצבטה בטנו ונפלה ירכו. אלא אני אומר עם אחרות נסתרו. ולא כן סברנן מימר לכשתשתה הוא נבדק, והרי האחרות לא שתו אז אך הוא נבדק? תיפתר שהיה הוא מזיד והיא שוגגת ולכן המים בדקו אותו ולא בדקו אותה. בדקו אותה ולא בדקו אותו, אני אומר הזכות תלה ליה. ניחא כמאן דאמר הזכות תולה ואינה נכרת. ברם כמאן דאמר הזכות תולה וניכרת, הרי לא הוכרה? אלא אני אומר מים מגולין שתת ונצבית. הכין לא הוון בעיי מבידקוניה אלא כדון. וכי מים מגולים פועלים בדיוק כמי סוטה שצבטה בטנה ונפלה ירכה. אלא אני אומר עם אחרים נסתרה. מעתה גירש יהא מותר בה? תיפתר שאולי הוא היה הוא שוגג והיא מזידה. ובדקו אותה ולא בדקו אותו. הוא מזיד והיא שוגגת פשיטא שהיא מותרת לביתה. גירש מהו שהיא מותר בה. איפשר לומר מזיד בה ואת אמר הכין? הוא שוגג והיא מזידה, פשיטא שהיא אסורה לביתה. גירש מהו שהיא מותר בה? איפשר לומר יוצאת מתחת ידו ותאמר הכין? ומניין שהדבר תלוי בה? שמעון

בר בא בשם רבי יוחנן כתיב [ויקרא יח כ] ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה. בה הדבר תלוי. [דף כא עמוד ב] אם היתה מזידה אסורה. שוגגת מותרת:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ה הלכה ב

מתני': בו ביום דרש רבי עקיבה [ויקרא יא לג] וכל כלי חרש אשר יפל מהם אל תוכו, כל אשר בתוכו יטמא. אינו אומר טמא, אלא יטמא, לטמא את אחרים. לימד על ככר השני שמטמא את השלישי. אמר ר' יהושע. מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי. שהייתה אומר, עתיד דור אחר לטהר את ככר השלישי אפילו בתרומה, שאין לו מקרא מן התורה. והרי עקיבה תלמידך הביא לו מקרא מן התורה שהוא טמא. שנאמר, כל אשר בתוכו יטמא:

גמ': רבי יוסי בי רבי בון אמר, רב ושמאל. חד אמר, בין בתרומה בין בחולין אמר ר' עקיבה **ששני עושה שלישי** שהשרץ אב הטומא והכלי נעשה ראשון והפרי שבתוכו שני והוא מטמא את השלישי. וחורנה אמר, בתרומה אבל לא בחולין. ולא ידעין מאן אמר דא, ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוסי בשם ר' יונה **בשם רב**, ואמרי לה אמר רב בשם ר' חייה רובא. **השלישי בחולין הבא מחמת השרץ עושה רביעי בתרומה. הוי אמר הוא דו אמר בין בתרומה בין בחולין אמר ר' עקיבה. הוי אומר דרב הוא דאמר בין בתרומה בין בחולין אמר ר' עקיבה.** מתניתא פליגא על רב דתנן, אוכל מעשר שהוכשר במשקה, ונגע בו טבול יום או ימים **מסואבות** שגזרו עליהם להיות שניות, מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה, מפני שהוא שלישי. והשלישי טהור בחולין. **והא סתם משנה ר"מ ואליבא דר"ע** ואמר **ששלישי בחולין טהור?** . פתר ליה, קל הוא בידיהם שהן מדבריהן, שהן מגזירת י"ח דבר ואין עושין שלישי בחולין. והא תנין טבול יום?. תיפתר בטבול יום **מטומאת** בית הפרס. א"ר זעירא ואפילו תימר בטבול יום דבר תורה. שנייא היא דכתיב **כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם, במים יבא וטמא עד הערב וטהר. ממשמע שנאמר וטמא עד הערב, איני יודע שהוא טהור בערב? מאי וטהר? מכאן שהוא טהור למקצת וטמא למקצת.** טהור לחולין מבעוד יום, ולתרומה משתחשך. התיב ר' חגי קומי רבי יוסי. או נימר **שהוא טהור במגע וטמא באכילה?** אמר ליה, כלים אמורים בפרשה. אית לך מימר גבי כלים, טהורים במגע וטמאים באכילה?. מתניתא מסייעא לרב דתנן, הראשון שבחולין טמא ומטמא, והשיני **שבחולין פוסל ולא מטמא.** והשלישי **שבחולין** נאכל בנזיד הדמע, **שיכול לערב עם תרומה שאינו פוסל את התרומה** . [דף כב עמוד א] הא לעשותו דמע תרומה **על תבל אחר שיש לו, אסור. משמע שהשלישי בחולין פוסל לתרומה, כדברי רב.** אם ניתן לדיק ממה שנאמר שהשלישי שבחולין נאכל בנזיד הדמע, שלעשותו תרומה אסור, אמור דבתרה, **דתנן**, הראשון והשני שבתרומה טמאין ומטמאין. והשלישי פוסל את הקדש ולא מטמא. והרביעי נאכל בנזיד הקודש. אין תימר הא לעשותו קודש אסור כמו שאמרתה ברישא גבי תרומה. אשכחתי מימר מחלפה שיטתיה דרב. **דאמר רבי אבא בשם רב. שלישי הבא מחמת השרץ בחולין, והרביעי בתרומה מותר לעשותו קודש. שלא אמרו שיש רביעי בקודש, אלא בקדשי המקדש מקודשין ולא בקדשי הגבול** תרומה. אמר רבי חונה. ולא בתרומה אגן קיימין?. **כל תרומה אסור לעשותה קודש שלא להמציא בה תקלה, שתאסר באכילה אם יהיה ההקדש נותר.** ואמור דבתרה, הראשון והשיני והשלישי שבקודש טמאים ומטמאים. והרביעי פוסל ולא מטמא. והחמישי נאכל בנזיד הקודש **שהחמישי טהור ויכול לאכלו אם קרבנות טהורים.** אין תימר הא לעשות קודש אסור. וכי יש חמישי בקודש?. **אלא על כרכך את אמר לית כן, שאי אפשר לדיק מכאן הא לעשות חמישי קדש אסור.** אף הכא ברישא לית כן **שאי אפשר לדיק ממה שאמרה המשנה שלישי נאכל עם התרומה, שאסור לעשותו תרומה.** אמר רבי יוחנן השלישי **בחולין שבא מחמת השרץ, מותר לעשותו תרומה, שאן שלישי בחולין. בעו קומי, אפילו כר"ע?** אמר רבי יוסי בשם רבי הילא אפילו כר"ע. **מ"ט?** טבול יום פסיל. והשני פסיל. מה טבול יום אינו פוסל את החולין מלעשותן תרומה. אף השני אינו פוסל את החולין מלעשותן תרומה. אמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן. שלישי **בחולין הבא מחמת שרץ, אסור לעשותו תרומה, ומותר לעשותו קודש.** ר' זעירא בעא קומי ר' יסא. מטמא בקודש ואת אמר אכן **שמותר לעשותו קדש?** אמר ליה, מה **ששלישי מטמא בקדש אינו אלא משום מעלה.** אמר רבי שמאל בר רב יצחק אף עיקר טומאתו

של שלישי בקודש, אינו אלא משום מעלה, שמדאורייתא בן בחולין בן בקדשים יש רק עד שני. אמר רבי יוסי, מה שהוא מטמא בקודש ועושה רביעי זה משום מעלה אבל שלישי עצמו אסור מהתורה. ר' יודן אמר. אפילו לרבנן דאינון אמרין אין שלישי בחולין, השלישי שבחולין מטמא בקודש משום מעלה, אמר ליה רבי יוסי האם אפשר לחדש דבר כזה מעצמנו, ולית אנן צריכין שמעין ליה מן בר נש רב? [דף כב עמוד ב] תנן, אמר ר' יהושע. מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי. שהייתה אומר, עתיד דור אחר לטהר את ככר השלישי אפילו בתרומה, שאין לו מקרא מן התורה. והרי עקיבה תלמידך הביא לו מקרא מן התורה שהוא טמא. שנאמר, כל אשר בתוכו יטמא. תמן אמרין. ממה שקילס רבי יהושע את ר' עקיבה, הדא אמרה הלכה כיוצא בו. רבנן דקיסרין אמרין, למדרשו קילסו. אבל למעשה אין הלכה כיוצא בו. דאמר ר' אחא אמר רבי מיישא בשם רבי אלעזר. אין לוקין על השלישי שבמעשר שני. שאני איסור אכילה ממלקות, שאפילו כרבי עקיבה אינן לוקין על שלישי של מעשר שני. למה? טבול יום פוסל תרומה, והשני פוסל תרומה, מה טבול יום, אין לו מגע אצל החולין. אף השני אין לו מגע אצל החולין. ואמר רבי אלעזר כמיניין החולין, כך מיניין המעשר, שבשניהם יש רק ראשון ושני. ואתיין כ"י דאמר רבי יונה אמר רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש. בכל מקום שכתוב חולין באהן פירקא פרק א במסכת תרומות שם נמנו מדרגות הטומאה ולא הוזכרו מדרגות במעשר ושם נאמר הראשון שבחולין טמא ומטמא השני פוסל ולא מטמא והשלישי נאכל בנזיד הדמע, גם מעשר אינון. אמר ר' יוסי. במעשר שני, אפילו ראשון שבו אינו מחזור שלוקה על אכילתו. שהרי לא תאכל אין כתיב כאן. אלא [דברים כו יד] לא אכלתי באוני ממנו. שאן זה אלא כסיפור דברים. רבי אבא מרי אמר, מיניין למעשר שני שאסור לאכלו בטמאה? דכתיב [שם יג] ככל מצותך אשר צויתני, וכתוב לא בערתי ממנו בטמא, הרי זה כמי שהוא מחזור בלאו. תנן התם, כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה. אמר רבי אבהו בשם רבי מנא, מפני מה אמרו השני שבחולין מטמא משקה חולין? מפני הידים שהן מדבריהן, שגזרו עליהם שיהיו מטמאות משקה חולין. שני שהוא מדבר תורה לא כל שכן שיטמא משקה? ומכאן, דיו לבא מן הדין להיות כנידון, מה הידים ספיקו לטמא את אחרים טהור. אף השני ספיקו לטמא אחרים טהור. התיב ר' חנינא לרבי מנא. הרי האוכל אוכלין טמאין. והשותה משקין טמאין. ספיקו לטמא את אחרים טהור. והמשקין היוצא מהן היינו משקין שנגעו באדם שאכל אוכלין טמאים, שהם טמאים, ספיקו לטמא את אחרים, כגון אם ספק נגעו, טמא. רואים שבמשקה אף שהוא דרבנן החמירו [דף כג עמוד א] אז אולי נלמד מכאן בק"ו שאף שני שהוא דבר תורה, ספיקו לטמא את אחרים טמא? אמר ר' מנא קומי ר' חנינה. וכי לא בתרומה אנן קיימין? והרי בתרומה שני עושה שלישי מדאורייתא. וכיוון שכך ספיקו לטמא אחרים זה ספק דאורייתא ולמה שלא יטמא? אמר ליה ואפילו תימר בתרומה אנן קיימין, אינו אלא ספק דרבנן. דמי אית ליה דשני עושה שלישי בתרומה מדאורייתא? ר"ע דדרש טמא יטמא. אבל לחכמים, אן שני עושה שלישי אלא מדרבנן. תמן אמרין, שתי שאילות שאלן חגי הנביא. אחת השיבו אותו כראוי, ואחת לא השיבו לו כראוי. דכתיב [חגי ב יב] הן ישא איש בשר קודש בכנף בגדו שנגע בשרך ונגע בכנפו אל הלחם ואל הנזיד ואל היין ואל השמן ואל כל מאכל היקדש? ויענו הכהנים ויאמרו לא. כנף תחלה. בשר קודש שני. לחם ונזיד שלישי. ויין ושמן ומאכל רביעי. ושאל אותם האם יש רביעי בקודש? ויענו הכהנים ויאמרו לא. ולא השיבו אותו כראוי שהרי יש רביעי בקודש. [שם יג] ויאמר חגי. אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא? היינו אם תהיה הכנף טמא נפש שהיא אב הטמאה, ונגעה בכל אלה היטמא. היינו שנגעה בבשר שנהיה ראשון, שנגע בלחם ונזיד שני. ויין ושמן ומאכל שלישי. ושאל הנביא האם שלישי טמא בקדש? ויענו הכהנים ויאמרו יטמא. שהשיבו אותו כראוי. אמר ר' ירמיה אמר רבי חייה בשם ר' יוחנן, אף על השאלה הראשונה ענו נכון. שהרי קודם עד שלא גזרו רביעי בקודש שאלן. ולמה הוא מקללן? דכתיב, ויען חגי ויאמר. כן העם הזה וכן הגוי הזה לפני נאום ה'. וכן כל מעשה ידיהם ואשר יקריבו שם טמא הוא. כאינש דבעי עילה על חבריה שרצה להוכיחם על דברים אחרים שלא עשו כראוי והשאלות היו רק דרך להיכנס איתם בדברים. וביתא מה אכפת ליה. והרי מדבריו נראה שעל עניני טומאה במקדש בא להוכיחם. דהו אמר ואשר יקריבו שם טמא הוא? כמה דאמר רבי סימון בר זבדי. גולגולתו של ארנן היבוסאי מצאו תחת המזבח, וגם על זה הוכיחם שלא בדקו כראוי. אמר ר' אחא בשם רבי אבא בר כהנא. בקיאין היו בהיסטות ולא היו בקיאין במדפות כמו עליונו של זב שהוא טמא. דכתיב [חגי ב יב] הן ישא איש בשר קודש. בשאלה הראשונה שאלן האם טמא מת מטמא בהיסט? ויענו הכהנים ויאמרו לא. השיבו אותו כראוי, שאין טמא מת מטמא בהיסט. שרק הזב והזבה והנדה והיולדת והמצורע

והמשכב והמושב מטמאים בהיסט, והמת עצמו מטמא בטומאת משא וטומאת היסט, אבל טמא מת אינו מטמא בהיסט. ובשאלה השניה שאלן האם טמא מת עושה מדף? ויענו הכהנים ויאמרו יטמא. ולא השיבו אותו כראוי [דף כג עמוד ב] שאין טמא מת עושה מדף. רבי תנחומא ורבי פינחס אמרו בשם רבי לוי. על החמישי בקודש שאלן. הן ישא איש בשר קודש בכנף בגדו. כנף תחילה, ובשר קודש שני, לחם ונזיד שלישי, יין ושמן רביעי. ומאכל חמישי שאלן. וכי יש חמישי בקודש? ויענו הכהנים ויאמרו לא. השיבו אותו כראוי, שאין חמישי בקודש. ולמה הוא מקללן? כאינש דבעי עילה על חבריה. וביתא מה איכפה ליה דהו אמר ואשר יקריבו שם טמא הוא? כמה דאמר רבי סימון בר זבדי. גולגולתו של ארנן היבוסו מצאו תחת המזבח, ועל זה הוכיחם שלא בדקו טוב. תני, אמר רבי יוסי. מניין לרביעי בקודש שהוא פסול? ודין הוא. מה אם מחוסר כיפורים שאינו פסול בתרומה, הרי הוא פסול בקודש. שלישי, שהוא פסול בתרומה, אינו דין שיפסול בקודש? הרי למדנו לשלישי מן הכתוב. ולרביעי מקל וחומר. התיב רבי יוחנן. אוכל הבא מחמת טבול יום יוכיח. שהוא פסול בתרומה, שטבול יום שנגע בתרומה פסל אותה ואותה תרומה שנפסלה, אינה פוסלת בקודש. דאפילו אם נגע טבול יום באוכל קדש, אן אותו אוכל פוסל אוכל אחר דתנן. טבול יום, כשם שפוסל את התרומה כך פוסל אבל לא מטמא את הקדש. אמר ר' חיה בשם רבי יוחנן. אתייה דרבי יוסי שסובר שלמדנו לשלישי מן הכתוב, ולרביעי מקל וחומר, בשיטת ר' עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אמר, יטמא, יטמא אחרים. ומכאן למד ששני עושה שלישי דבר תורה. כן רבי יוסי אמר יטמא, יטמא אחרים. אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה. לית ר' יוסי צריך להדין קל וחומר כדי לפסול רביעי בקדש. אלא קרייה דרש רבי יוסי. כתיב [ויקרא ז יט] והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. אשר יגע, זה שני שנגע בראשון. בכל טמא. זה שלישי שנגע בשני. לא יאכל. למה לי לא יאכל? הרי כבר נאמר באש ישרף. אלא סוף טמא, היינו מי שיגע בו שהוא שלישי לא יאכל, מכאן לרביעי בקדש שהוא פסול. מנין לשלישי שהוא טמא? כתיב וכל כלי חרס אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא שהכלי נעשה ראשון והפירות שני וכתוב יטמא יטמא אחרים. עד כדון, באוכלין שניטמאו באויר כלי חרש שנטמא בשרץ. אוכלין עצמן שניטמאו בשרץ מניין שהם מטמאין אוכל לטמא אחרים? ודין הוא. מה אם הכלים שאינן מיטמאין מאויר כלי חרש שנטמא בשרץ, הרי הן מיטמאין בשרץ לטמא אוכלין לטמא אחרים. אוכלין עצמן שנטמאים באויר כלי חרש שנטמא בשרץ, אם ניטמו בשרץ, אינו דין שיטמאו אוכלין לטמא אחרים? עד כדון אם יסבור רבי יוסי כר"ע שדורשים את המלה יטמא שיטמא אחרים ורביעי בקדש מק"ו. [דף כד עמוד א] אבל אם יסבור כר' ישמעאל. מנין שרביעי בקדש טמא? דתני ר' ישמעאל. כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא. זה ראשון שנגע בכל טמא באב הטמאה. לא יאכל, לרבות את השני. השלישי בתרומה מניין? ודין הוא. ומה אם טבול יום שאינו פסול בחולין, הרי הוא פסול בתרומה. שני שהוא פסול בחולין, אינו דין שיפסול בתרומה? רביעי בקודש מניין? ודין הוא. מה אם מחוסר כיפורים שאינו פסול בתרומה, הרי הוא פסול בקודש. שלישי שהוא פסול בתרומה, אינו דין שיפסול בקודש? הא למדנו, לראשון ולשני מן הכתוב. ולשלישי מן הדין ק"ו. ולרביעי מקל וחומר. וכי בקדשין דנין מהדין מדין שבעצמו נלמד מהדין?, אלא הלימוד רק אסמכתא, שהכל משועבד להלכה, שהלכה למשה מסיני שיהא השלישי פסול בתרומה והרביעי בקודש

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ה הלכה ג

מתני': בו ביום דרש רבי עקיבה, כתיב [במדבר לה ה] ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפיים באמה. ומקרא אחר אומר, מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב. אי אפשר לומר אלף אמה, שכבר נאמר אלפיים אמה. ואי אפשר לומר אלפיים אמה, שכבר נאמר אלף אמה. ולמה נאמר אלף ולמה נאמר אלפיים? אלא אלף אמה מגרש. ואלפיים אמה תחום שבת. רבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר. אלף אמה מגרש, ואלפיים שדות וכרמים:

גמ': רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר, אלפיים אמה תחום ערי הלויים. צא מהן אלף אמה מגרש. נמצא רביע מגרש. והשאר שדות וכרמים. רבי ירמיה ור' שמואל בר רב יצחק אמרו בשם רב,

רביע מעיר שהיא אלף. שכיוון שהעיר אלף על אלף אם נוסף אלפים לכל צד נמצא חמשת אלפים על חמשת אלפים. ואם נחסיר את שטח העיר נשאר עשרים וארבע אלף. לעומת זאת אם נוסף רק מגרש לעיר נקבל תשע אלף נחסיר את שטח העיר ונקבל שמונה אלף אבל כיוון שהמגרש היה בעיגול צריך להויר ממנו רבע נמצא שהמגרש היה שש אלף שזה רבע מעשרים וארבע. אמר רבי יצחק. ואפילו תימר שרבי אליעזר דיבר בכל עיר, ולא רק בעיר אלף. ואפשר להעמיד שהוא דיבר על הקרנות דרביע מכל צד, רביע הוא. שהרי לעולם בפינות יהיה ריבוע של אלפים על אלפים שמתוכו אלף על אלף מגרש. מאן דמרבע ארבע גרבין בעי אשיתסר שבכל פינה יש ריבוע של ארבעת אלפים ובארבע פינות יחד שש עשרה ומתוכם ארבעה אלפים מגרש. רבי מנא משער כהדא לבנה שהיה מסביר לתלמידיו השתמש בארבע לבנים. ר' אבין משער כהדא רצועה. ר' אושעיה משער כהדא דסיקרין מידות של סוחרים. אמר ר' יוסי בי רבי בון, חמשין על חמשין, זה בית סאה. מאה על מאה זה בית ארבעת סאין. כהדא ריש גלותא איטלק עילוי קנס לשלם מס חד טריקלין ארבעין על ארבעין דימליניה חטיין. אתא לגבי רב הונא [דף כד עמוד ב] אמר ליה, פייסון דיסבון מינך עשרין על עשרין כדון. ועשרין על עשרין בתר זמן ואת מיתגר פלגא. אמר ר' אבא בשם רבי יהודה, ורבי זעירא אמר בשם רבי עוקבא. אין מקדרין אלא בחבל של חמשים אמה. אמר ר' זעירא בשם רב חסדי. אין מקדרין, לא בערי הלויים. ולא במקום עריפה בנחל. ניחא כמאן דאמר אלף אמה מגרש ואלפיים אמה שדות וכרמים, שכיוון שכל אחד דין לעצמו. ברם כמאן דאמר אלף אמה מגרש ואלפיים אמה תחום שבת. כלום למדו תחום שבת, לא מערי הלויים. לעיקר אין מקדרין, ולטפילה מקדרין? ומניין שלא היו קוברין בערי הלויים? אמר רבי אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה דכתיב [במדבר לה ג] ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חיותם. לבהמתם ולחיותם ניתנו ולא ניתנו לקבורה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ה הלכה ד

מתני': בו ביום דרש רבי עקיבה [שמות טו א] אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לי"י ויאמרו לאמר. שאין תלמוד לומר לאמר. ולמה נאמר לאמר? אלא שהיו ישראל עונין אחריו של משה על כל דבר ודבר כקורין את ההלל. אשירה לי"י כי גאה גאה. לכך נאמר לאמר. רבי נחמיה אומר, כקורין את שמע היו קורין, ולא כקורין את ההלל:

גמ': תנן, אלא שהיו ישראל עונין אחריו של משה על כל דבר ודבר כקורין את ההלל. אשירה לי"י כי גאה גאה. לקטן שהוא מקרא את ההלל בבית הספר, והן עונין אחריו על כל דבר ודבר. משה אמר אשירה, והן עונין אחריו אשירה. משה אמר עזי, והן אומרים עזי. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר. לגדול שהוא מקרא את ההלל בבית הכנסת, והן עונין אחריו דבר ראשון. משה אמר אשירה, והן עונין אשירה. משה אמר עזי, והן עונין אחריו אשירה. רבי יוסי הגלילי אומר. בשעה שהיו אבותינו בים, היה מוטל עולל על ברכה של אמו, ותינוק יונק משדי אמו. וכיון שראו את השכינה. הגביה עולל את ראשו מברכה של אמו. ושומט התינוק את פיו מדדה של אמו. אף הן פתחו את פיהן בשירה ובשבח ואמרו, זה אלי ואנוהו. רבי מאיר אומר. אפילו עוברין ממעי אימותיהן היו אומרים שירה. שנאמר [תהילים סח כז] במקהלות ברכו אלהים י"י ממקור ישראל. רבי נחמיה אמר. בשעה שעלו אבותינו מן הים. ראו פיגרי אנשים חטאים שהיו משעבדין בהן בפרך בעבודה קשה, וכולם פגרים מתים מושלכים על שפת הים. ביקשו לומר שירה, ושרת עליהן רוח הקודש. ואפילו קטן שבישראל, היה אומר שירה כמשה. הדא היא דכתיב [ישעי' סג יא] ויזכר ימי עולם משה עמו איה המעלם מים את רועה צאנו. את רועה הצאן אין כתיב כאן, אלא את רועה צאנו. מלמד שעשה כולם רועים. אם כן מה תלמוד לומר לאמר? לאמר לדורות. אמר רבי אבהו בשם ר' יוסי בי ר' חנינה [דף כה עמוד א] כהדין פסוקה מלמד תינוקות שאומר את המילה הראשונה והתינוקות אומרים את כל הפסוק. משה אמר אשירה, והן עונין אחריו אשירה לי"י כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים. משה אמר עזי וזמרת. והן עונין אחריו עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה. כתיב [שופטים ה ב] בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם. התנדבו היה צריך לכתוב בלשון עבר ומה כתב בהתנדב ללמד שבכל דור ודור. כשהקב"ה עושה להן ניסים יהו אומרים שירה. התיבון הרי גאולת מצרים, למה לא אמרו שירה ביציאת מצרים? שנייא היא

שהיא תחילת גאולתן **שלא הסתימה עד שטבעו משעבדיהם בים ואז אמרו שירה**. התיבון הרי גאולת מרדכי ואסתר? שנייא היא שהיו בחוצה לארץ. ואית דבעי מימר מרדכי ואסתר משונאיהן נגאלו. לא נגאלו מן המלכות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ה הלכה ה

מתני': בו ביום דרש ר' יהושע בן הורקנוס. שלא עבד איוב את המקום אלא מאהבה, שנאמר [איוב יג טו] הן יקטלני לו אייחל. ועדיין הדבר שקול שהרי אפשר שהכוונה, לו אני מצפה, או איני מצפה לו ת"ל [שם כז ה] עד אגוע לא אסיר תומתי ממנו. לימד שמאהבה עשה:

גמ': תני בשם ר' יהודה, **מנין שעבד מאהבה שנאמר** [שם ב] חי אל הסיר משפטי, ושדי המר נפשי. ואין אדם נודר בחייו של מלך, אלא אם כן אוהבו. משום ר' נתן אמרו [שם יג טז] גם הוא לי לישועה, כי לא לפניו חנף יבוא. כתוב אחד אומר [דברים ו ה] ואהבת את י"י אלהיך. וכתוב אחד אומר [שם יג] את י"י אלהיך תירא ואותו תעבוד. עשה מאהבה ועשה מיראה. עשה מאהבה. שאם באת לשנוא, דע **שאתה** אוהב, ואין אוהב שונא. עשה מיראה. שאם באת לבעט, אין ירא מבעט. שבעה פרושין הן. פרוש שכמי. פרוש ניקפי. פרוש קיזי. פרוש מנכיה. פרוש אדע חובתי ואעשנה. פרוש יראה. פרוש אהבה. פרוש שכמי. טעין מצותיה על כתפיה **שכולם יראו כמה הוא צדיק**. פרוש ניקפי. **דאמר** אקיף לי ואנא עבד מצוה, **שמבקש הלואה ואומר שזקוק לה כדי לקיים מצווה והוא אינו זקוק אלא שרוצה שכולם ידעו שעושה מצווה**. פרוש קיזי. עבד חדא חובה וחדא מצוה ומקזז הדא עם הדא. פרוש מנכיה. **שמכריז בקול ואומר כל מאן דאית לי, אנא מנכי עביד מצוה, ואינו מתכוון אלא לפרסם עצמו צדיק**. פרוש אדע חובתי ואעשנה. **שמראה עצמו צדיק ואומר כל שיודע שעשיתי עברה יבא ויגיד לי איידי חובתא עבדית, דנעביד מצוה דכוותה**. פרוש יראה כאיוב. פרוש אהבה כאברהם. אין לך חביב מכולן אלא פרוש אהבה כאברהם. אברהם עשה יצר רע טוב. ומה טעמא? **דכתיב** [נחמיה ט ח] ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא, והפשיר עמו **דכתיב** [נחמיה ט ח] וכרות עמו הברית. אבל דוד, לא היה יכול בו והרגו בלבבו. מה טעמא? **דכתיב** [תהילים קט כב] ולבי חלל בקרבי. רבי עקיבה הוה **נידון** קומי טונוסטרופוס הרשע **וסרקו את בשרו במסרקות ברזל**. אתה ענתה דקריאת שמע. שרי קרי וגחך. אמר ליה, סבא סבא, או חרש מכשף את, או מבעט בייסורין את. אמר ליה. תיפח רוחיה דהווא גברא. לא חרש אנא, ולא מבעט בייסורין אנא. אלא כל ימי הייתי קורא את הפסוק הזה [דברים ו ה] ואהבת את י"י אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. [דף כה עמוד ב] ריחמתי בכל לבי. ורחמתי בכל ממוני. ובכל נפשי לא הוות בדיקה לי. וכדון דמטת לי בכל נפשי, ואתה ענתה דקריאת שמע, ולא אפלגית עליה. בגין כן, אנא קרי שמע וגחך. נחמיה עמסוני ששימש את רבי עקיבה עשרים ושנים שנה. הוא היה אומר. אתים **וגמין** ריבויין. אכין ורכין מיעוטין. אמר ליה, מהו דין דכתיב [דברים ו יג] את יי אלהיך תירא וגו'?. אמר ליה אותו ואת תורתו *תלמידי חכמים*

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ה הלכה ו

מתני': אמר רבי יהושע. מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי. שהיית דורש כל ימך, שלא עבד איוב את המקום, אלא מיראה. שנאמר [איוב א ח] איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע. והרי יהושע תלמיד תלמידך, לימד שמאהבה עשה:

גמ': אימתי היה איוב? אמר רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא. בימי אברהם אבינו היה. הדא היא דכתיב [שם א] איש היה בארץ עוף איוב שמו. וכתוב [בראשית כב כא] את עוף בכורו. רבי אבא אמר. בימי אבינו יעקב היה, ודינה היתה אשתו. הדא הוא דכתיב [איוב ב י] כדבר אחת הנבלות תדברי. וכתוב [בראשית לד ז] כי נבלה עשה בישראל. רבי לוי אמר. בימי השבטים היה. הדא הוא דכתיב

[איוב טו יח] אשר חכמים יגידו יהודה וראובן שהודו על חטאם ולא כחדו מאבותם. רבי יוסי בן חלפתא אמר. בירידתן למצרים היה ובעלייתן מת. משל לרועה שבא זאב ונזדווג לצאנו. מה עשה? העמיד תייש אחד לנגדו. הדא הוא דכתיב [שם טז יא] יסגירני אל עויל, ועל ידי רשעים ירטני. הקב"ה שם את איוב בדור הזה כדי שהשטן יהיה עסוק באיוב ולא יקטרג על ישראל ויאמר מה אלו עובדי ע"ז אף אלו. תני ר' ישמעאל. איוב מעבדי פרעה היה, ומגדולי פמילייתו שלו היה. הדא הוא דכתיב [שמות ט כ] הירא את דבר י"י וגו'. וכתוב ביה [איוב א ח] איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע. רבי יוסי בר יהודה אומר. בימי שפוט השופטים היה. הדא הוא דכתיב [איוב כז יב] הן אתם כולכם חזיתם, ולמה זה הבל תהבלו. חזיתם מעשה דורי. שהיו נוטלין מעשר גונבים בגרנות. לכן בעז ישן בגורן לשמור **דכתיב** [הושע ט א] אהבת אתן על כל גרנות דגן. אמר רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן. בימי מלכות שבא היה שנאמר [איוב א טו] ותפל שבא ותקחם. רבי נתן אמר. בימי כשדים היה שנאמר [שם יז] כשדים שמו שלשה ראשים. רבי יהושע בן קרחה אמר. בימי אחשורוש היה שנאמר [אסתר ב ב] יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה. וכתוב [איוב מב טו] ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב. רבי יהושע בן לוי אמר. מעולי גולה היה. רבי יוחנן אמר. מעולי גולה היה, וישראל היה. לפום כן רבי יוחנן למד ממנו הילכות אבל **דכתיב** [שם א כ] ויקם איוב ויקרע את מעילו. ואמר רבי יהודה בן פזי בשם ר' יוחנן. מיכן שאבל צריך לקרוע מעומד. תני ר' חיייה. היה לי בעולמי גוי אחד צדיק. ונתתי לו שכרו ופטרתי מעולמי. רבי שמעון בן לקיש אמר. איוב לא היה ולא עתיד להיות. מחלפה שיטתיה דר' שמעון בן לקיש? תמן אמר רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא, בימי אברהם אבינו היה. והכא הוא אמר הכין? אלא הוא היה, וייסורין לא היו. ולמה נכתבו עליו? אלא לומר, שאילולי באו עליו היה יכול לעמוד בהן. דרש רבי עקיבא **כתיב** [שם לב ב] ויחר אף אליהו בן ברכאל הבוזי משפחת רם. אליהו, זה בלעם. בן ברכאל, שבא לקלל את ישראל ובירכן **דכתיב** [דברים כג ו] ולא אבה י"י אלהיך לשמוע אל בלעם. הבוזי, שהיתה נבואתו בזויה **דכתיב** [במדבר כד ד] נופל וגלוי עינים. ממשפחת רם **דכתיב** [שם כג ז] מן ארם ינחני בלק. אמר לו ר' אלעזר בן עזריה. אם הוא הוא, כבר כסה עליו המקום **ולמה אתה מגלה?** ואין לית הוא. עתיד להתוכח עמך. אלא אליהו, זה יצחק. בן ברכאל, בן שבירכו האל שנאמר [בראשית כו יב] ויברכהו י"י. הבוזי [דף כו עמוד א] שביזה כל בתי ע"ז בשעה שנעקד על גבי המזבח. ממשפחת רם, בן אברם. משה כתב חמשה ספרי תורה. וחזר וכתב פרשת בלק ובלעם, וכתב ספרו של איוב [איוב א ח] איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע אמר רבי תחליפא קיסריא. שהיה וותרן. אמר ליה רבי זעירא. ומאן דלית הוא וותרן, לית הוא כשר? אלא שהיה מוותר על קללתו

הדרן עלך פרק כשם שהמים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ו הלכה א

מתני': מי שקינא לה ונסתרה. אפילו שמע מן העוף הפורח יוציא ויתן כתובה ואינו רשאי להשקותה או להשאירה, דברי רבי אלעזר. רבי יהושע אומר, משישאו ויתנו בה מוזרות נשים שטות ומרכלות בלבנה:

גמ': אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי. כל ההן פירקא, משהתרה בה ואמר לה אל תיסתרי עם איש פלוני ונסתרה, ורק אז אפילו שמע מעוף פורח שזינתה יוציא. אבל אם סתם שמע בלא קינוי וסתירה יכול לקיימה. ר' שמעון בן לקיש אמר, אפילו לא נסתרה. אמר רבי זעירא קומי ר' יסא. לא דר"ש בן לקיש פליג על רבי יוחנן וסבר שאף בלא סתירה אם שמע מעוף פורח וכדומה יוציא, דודאי בעי סתירה, אלא שסבר כההן תנייא דהוא מיקל בעידי סתירה, שדי בעד אחד או מפי עצמו. אן תנינן מחלוקת בן ר"א ור' יהושע. אית תניי תני סתם בלי להזכיר שהתנא הראשון זה דברי ר"א. אמר רבי זעירא קומי רבי מנא [דף כו עמוד ב] מה שאמרנו שרבי יהושע חולק אן זה בגלל שבמשנה מופיעים שתי הדעות. כי לא בהכרח על מה דרבי אליעזר אמר, רבי יהושע פליג, שהרי אפשר דמר אמר חדא ומר אמר חדא. ורבי יהושע מדבר אפילו בלא קינוי וסתירה וסובר שאם יצא קול כזה חזק על אשתו שהיא מזנה חייב לגרשה. אלא בגין דתנינן בבריתא ר' יהושע אומר עד שישאו ויתנו בה מוצרות בלבנה, מהמילה עד משמע שחולק. רבי אבא מרי בעי. תמן א"ר חזקיה אמר רבי אבהו בשם

ר' אלעזר. כל מקום ששנה רבי מחלוקת וחזר ושנה סתם, הלכה כסתם. אף הכא הוא אמר הכין? שהרי הסתם נאמר בברייתא. אכן תנינן מוצרות. אית תניי תני מוצרות. מאן דאמר מוצרות מצרן מנפצות עמר. ומאן דאמר מוצרות, שזרן שזרות כיתן. מה אכן קיימין מה אותן מוצרות בלבנה אומרות? אין בהן דשמע, ולא ידע מן מאן שמע? כעוף הפורח הוא, אז במה חולק רבי יהושוע? ואין בהן דשמע, וידע ממאן שמע, כעד מפי עד הוא, ופשיטא שיוציא, ומה בא ר"י לחדש? אלא כן אכן קיימין, פלוני מפלוני ופלוני מפלוני, ואן אפשרות לברר שעד ראשון נסע למדינת הים או שמת, והוי מילה דלית בה תימליוסים בסיס אבל הואיל ובאה אחרי קינוי וסתירה תצא שרגלים לדבר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ו הלכה ב

מתני': אמר עד אחד. אני ראיתיה שנטמאת, לא היתה שותה. ולא עוד, אלא אפילו עבד, אפילו שפחה, הרי אלו נאמנין אף לפוסלה מכתובתה. חמותה, ובת חמותה, וצרתה, ויבמתה, ובת בעלה, הרי אלו נאמנות. לא לפוסלה מכתובתה אמרו, אלא שלא תשתה:

גמ': כתיב [במדבר ה יג] ועד אין בה. אין לי אלא עד כשר, מניין אפילו עבד, אפילו שפחה? ת"ל ועד אין בה, מכל מקום, האם גם כר' ישמעאל יהיה די בעד אחד? דרבי ישמעאל אמר. כל מקום שנאמר בתורה עד סתם. הרי אילו בכלל שני עדים, עד שיפרש הכתוב שהוא עד אחד. אשכח תני, רבי ישמעאל אומר צריך שני עדים. מתניתא שאמרה שדי בעד אחד לפוסלה מכתבתה אליבא דר"ע, עד שלא הודה רבי טרפון לרבי עקיבה. דתני, רבי טרפון אומר. עד אחד נאמן לטמאותה, ואין עד אחד נאמן להפסידה מכתובתה. רבי עקיבה אומר, כשם שעד אחד נאמן לטמאותה. כך עד אחד נאמן להפסידה מכתובתה. אמר לו רבי טרפון. איכן מצינו עד אחד בממון כלום? אמר לו רבי עקיבה. והיכן מצינו עד אחד באשת איש כלום? אלא כשם שעד אחד נאמן לטמאותה. כך עד אחד נאמן להפסידה מכתובתה. חזר רבי טרפון להיות שונה כרבי עקיבה. ר' בון בר חייה בעי. חמותה שאמרה, אני ראיתי שניטמאת. ובא אחד ואמר אני ראיתיה שניטמאת כיצד נדון? [דף כז עמוד א] שלכאורה מה בא להעיד? אם שלא להשקותה, כבר נראית שלא לשתות. אלא לא בא אלא להפסידה מכתובתה. ואין מפסידין ממון על פי עד אחד, או כיוון שאילו לא העידה חמותה קודם, מגו שהיה העד נאמן שלא תשתה יהיה נאמן להפסיד כתובתה? רבי יוסי בעי. שמע מן העוף הפורח אני ראיתיה שנטמאת, את אמר לא היתה שותה. ובא אחד ואמר, אני ראיתיה שניטמאת כיצד נדון? שלכאורה מה בא להעיד? אם שלא להשקותה, כבר נראית שלא לשתות. אלא לא בא אלא להפסידה מכתובתה. ואין מפסידין ממון ע"פ עד א', או כיוון שאילו לא שמע מן העוף הפורח קודם, מגו שהיה העד נאמן שלא תשתה יהיה נאמן להפסיד כתובתה? נשמעינה ממה דר"י אמר, עד אחד אמר פלוני אכל חלב והתריתי בו, אינו לוקה דכתיב לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת. אמר לו אחד חלב הוא. כיוון שעד אחד נאמן באיסורים. התרו בו שנים, לוקה. ועיקר עידותו לא בעד אחד הוא? ואף על פי כן הוא לוקה, כיון שהתורה האמינה עד אחד באיסורין. אף כאן, לפי שהתורה האמינה לעד אחד בסוטה, הרי הוא נאמן אף אם מזה יצא שתפסיד את כתובתה. אבל אם מעיד רק להפסיד כתובתה אינו כלום. וכן ממה דר' יודה אומר. אמר עד אחד פלוני נזיר וניטמא התריתי בו, אינו לוקה. אמר לו אחד נזיר אתה, והיה נוהג בנזירות על פיו. שתה יין וניטמא למתים והתרו בו שנים לוקה. ועיקר עדותו, לא בעד אחד הוא? וכן ממה דר' מנא אמר. אמר עד אחד פלנית כהנת וזינת, ובא עליה בעלה כהן והתריתי בו, אינו לוקה. נסתרה בפני שנים. אמר אחד אני ראיתיה שניטמאת, ובא עליה בעלה כהן והתרו בו שנים לוקה. עיקר עדותו לא בעד אחד הוא?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ו הלכה ג

[דף כז עמוד ב] **מתני'**: שהיה בדין. ומה אם עדות הראשונה ^{סתירה} שאינה אוסרה איסור עולם, אינה מתקיימת בפחות משנים. עדות האחרונה ^{טמאה} שהיא אוסרתה איסור עולם, אינו דין שלא תתקיים בפחות משנים? תלמוד לומר [במדבר ה יג] ועד אין בה. כל שיש בה. קל וחומר לעדות הראשונה מעתה. ומה אם עדות האחרונה שהיא אוסרתה איסור עולם, הרי היא מתקיימת בעד אחד. עדות הראשונה שאין אוסרתה איסור עולם, אינו דין שתתקיים בעד אחד? תלמוד לומר [דברים כד א] כי מצא בה ערות דבר. ולהלן הוא אומר [שם יט טו] על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר. מה דבר האמור להלן על פי שנים עדים. אף דבר האמור כאן על פי שנים עדים:

גמ': עדות הראשונה זו סתירה. עדות האחרונה זו טמאה. מתניתא דרבי יהושע. דרבי יהושע אמר, מקנא לה על פי שנים, ומשקה לה על פי שנים. אמר רבי מנא [דף כח עמוד א] ואפי' כאהן תנא אתייתא היא. דתני רבי יוסי בי רבי יהודה אומר משום רבי **אלעזר** מקנא לה על פי עד אחד או על פי עצמו. ומשקה על פי שנים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת

סוטה פרק ו הלכה ד

מתני': עד אומר ניטמאת, ועד אומר לא ניטמאת. אשה אומרת ניטמאת, ואשה אומרת לא ניטמאת, היתה שותה. עד אומר ניטמאת, ושנים עדים אומרים לא ניטמאת, היתה שותה. שנים אומרים ניטמאת ואחד אומר לא ניטמאת, לא היתה שותה:

גמ': אמר גידול בר מינימין בשם רב. כל מקום שהכשירו עדות אשה כאיש, האיש מכחיש את האשה, והאשה מכחשת את האיש. **ולתני** עד אחד אמר ניטמאת, ואשה אמרה לא ניטמאת. אשה אמרה ניטמאת. ועד אמר לא ניטמאת? תניי דבית רבי, **תני כן, עד אחד אמר ניטמאת, ואשה אמרה לא ניטמאת הרי זו שותה וכ"ו**. תני בשם רבי נחמיה, **כל מקום שהכשירה תורה עדות אשה, הולכין אחר רוב דעות**. היך עבידה? שתי נשים ואשה אחת, עשו אותה כשני עדים ועד אחד. הדא דתימר, באשה ונשים. אבל אם היו מאה נשים ועד אחד, כעד בעד אינון. רב אדא בר אחוה אמר. עד אחד נאמן לטמותה. ואין עד אחד נאמן להפסידה מכתובתה. ^{שהוא גרס במשנה עד אומר ניטמאת, ועד אומר לא ניטמאת. וכ"ו,} לא היתה שותה. אמר רב חסדא. מה טעם אמרו עד אחד נאמן לטמותה? מפני שרגלים לדבר. **אמר שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן. כאן בעדות סוטה כשבאו כאחד, עד אחד אומר ניטמאת ועד אומר לא ניטמאת, לא היתה שותה, שמאמינים לאותו שאמר שניטמאת, שרגלים לדבר. ובעגלה ערופה אם אחד אומר ראיתי את הרוצח ואחד אומר לא ראיתה, אחד מבטל את השני ולכן, היו עורפין. רב אמר אפילו כאן אחד מבטל את השני והיתה שותה.** [דף כח עמוד ב] מתניתא פליגא על רב דתנן, עד אחד אומר ניטמאת, ושנים אומרים לא ניטמאת, היתה שותה. הא בעד אחד כנגד אחד, לא היתה שותה. פתר לה בפסולי עדות שהשנים היו פסולים והאחד כשר ואמרנו שמאה נשים כעד אחד. ואין בפסולי עדות, אמור סיפא, שנים אומרים ניטמאת. ועד אחד אומר לא ניטמאת, לא היתה שותה. **ואם מדובר בפסולים** הא עד בעד, **ולא היתה שותה. ואיך רב אמר היתה שותה?** רבי יוחנן אמר, **עד אחד אומר ניטמאת ועד אומר לא ניטמאת לא היתה שותה.** מתניתא פליגא על ר' יוחנן דתנן, שנים אומרים ניטמאת, ועד אמר לא ניטמאת. לא היתה שותה. הא עד בעד, היתה שותה. פתר לה בפסולי עדות. ואין בפסולי עדות, אמור ראשה. עד אומר ניטמאת, ושנים אומרים לא ניטמאת, היתה שותה. **ואם מדובר בפסולים** הא עד בעד, **והיתה שותה. אז איך רבי יוחנן אמר לא היתה שותה?** אמרין בשם ר' שמואל, **אן קושיה ממשנתנו לא על רב ולא על רבי יוחנן שכן כל העדויות במשנה גם השנים וגם האחד, בפסולי** עדות היא מתניתא והולכים אחר רוב דעות. אמרין בשם רבי שמואל, בסתירה אחרת היא מתניתא ואינם סותרים אחד את השני. כיוון שכל אחד מעיד על סתירה אחרת. רבי זעירא בעא קומי רבי מנא. מהו בסתירה אחרת היא מתניתא? אמר ליה, כן אמר ר' יוחנן בשם רבי ינאי. כל ההן פירקא, בשקינא לה בעלה, ושנים מעידים שנסתרה. ובא עד אחד והעיד שניטמאת. כיצד? נסתרה בפני

שנים. ואמר עד אחד מהם, אני ראיתיה שנטמאת בתוך כדי סתירה זו, יש כאן סתירה ויש כאן טומאה שהרי שניהם מעידים על הסתירה, ועד אחד על הטמאה שהיתה באותה סתירה. **עד אחד מעיד שנטמאה ועד אחד מעיד שנטמאה בסתירה אחרת, אן כאן סתירה ואין כאן טומאה שאן עד אחד נאמן.** היו שלשה. שנים מעידים שנטמאה ואחד אומר אני ראיתיה שנטמאת בתוך כדי הסתירה הזו. **יש כאן סתירה ויש כאן טומאה. אחר כדי אותה סתירה בסתירה אחרת, יש כאן סתירה ואן כאן טומאה שאן עד אחד נאמן אלא בסתירה שיש עליה שני עדים.** [דף כט עמוד א] היו שלשה. אחד אומר, אני ראיתיה שלא נטמאת בתוך כדי סתירה. מה את עבד לה? כעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה שהרי הוא מבטל את הספק שנוצר בסתירה, שהרי מעיד שראה שלא נטמאה, או תתקיים העדות בשאר? אמר רבי אבמרי. אפילו דאת אמר עידות שבטלה מקצתה בטלה כולה. מודה הוא הכא שתתקיים העדות בשאר מפני שרגלים לדבר

הדרן עלך פרק מי שקינא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ז הלכה א

מתני': אילו נאמרין בלשונם. פרשת סוטה, וידוי מעשר, וקרית שמע, ותפילה, וברכת המזון, ושבעת העדות, ושבעת הפיקדון:

גמ': כתיב [במדבר ה כא] ואמר אל האשה. בכל לשון שהיא שומעת, דברי רבי יאשיה. אמר ליה רבי יונתן, לא צריך פסוק לזה שהרי היא צריכה לקבל ולאמר אמן, ואם אינה מבינה מה שהיא שומעת אך היא עונה אחריו אמן? אם כך למה בא הפסוק? אלא שלא יאמר לה על ידי תורגמן. אמר רבי יוחנן בשם ר' אלעזר בי ר' שמעון. לא מצינו שדיבר המקום עם אשה, אלא עם שרה בלבד. והא כתיב [בראשית ג טז] אל האשה אמר הרבה ארבה וגו'. אמר רבי יעקב דכפר חנין, ע"י אדם התורגמן. והא כתיב [שם כה כג] ויאמר י"י לה, שני גוים בבטןך. א"ר אבא בר כהנא הדיבור נפלה לה שהבינה ברוח הקדש. אמר רבי ברי. כמה כירכורי כירכורים סידר עילות הקדוש ברוך הוא עושה, מפני שמתאוה לשמוע שיחתן של צדקניות לפיכך פנה לאברהם ושאל למה זה צחקה שרה כדי לשמוע תשובתה שאמרה לא צחקתי וכתביב[שם יח טו] ויאמר לא כי צחקת. וידוי מעשר דכתיב [דברים כו ה] וענית ואמרת, בכל לשון. קרית שמע דכתיב [שם ו ז] ודברת בם. רבי אומר. אומר אני, קרית שמע אינו נאמר אלא בלשון הקודש. מאי טעמא? דכתיב[שם ו] והיו הדברים האלה. רבי לוי בר חיתה אזל לקיסרין. שמע קלון קריין שמע אלוניםיתין הלניסטיית= יונית. בעא מעכבתון. שמע רבי ייסי ואיקפד. אמר, וכי כך אומר אני שמי שאינו יודע לקרות אשורית לא יקרינה כל עיקר? אלא יוצא בכל לשון שהוא יודע. השיב ר' ברכיה. והרי גבי מגילת אסתר שנינו שאם היה יודע לקרותה אשורית ולעז, אינו יוצא בה אלא אשורית. ורק אם יודע רק לעז יוצא אולי אף בק"ש מי שלא יודע אלא לע"ז ודאי יוצא בלע"ז אבל מי שיודע גם אשורית לא יוצא אלא באשורית. אמר ר' מנא. במגילת אסתר, אם יודע לקרות גם אשורית אינו יוצא אלא אשורית. [דף כט עמוד ב] אבל אם אינו יודע אלא בלעז, יוצא בה בלעז. ואף כן יוצא בה בכל לשון שהוא יודע אבל אם יודע גם אשורית חייב לקרא אשורית. ותפילה. כדי שיהא יודע לתבוע צרכיו. וברכת המזון כדי שיהא יודע למי מברך. ושבעת העדות ושבעת הפיקדון משביעין אותו בלשונם. השביעין שלא בלשונן ואמרו אמן, הרי אילו פטורין. והתני, שבעת הדיינין, אומרים לעדים, משביעין אנו אותכם, כתנאין שבלבנו ולא כתנאין שבלבכם, רואים שאף שאינם מבינים השבועה חלה? אמר רבי יודן. אפילו לא אמרו לעדים משביעים אותם על תנאים שבלבנו, הרי הם מושבעים על דעת בית דין, חזקה כתניין שבלבנו בית דין משביעו. ולמה הוא מתנה עמו? מפני הדיוטות. שלא יאמרו יש תניין בשבועת, ויחשבו שהם יכולים להתנות בליבם, ויעידו שקר. תני רבי חנניה קומי ר' מנא. והא כתיב [דברים כט יד] כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום, רואים שצריך לאמר להם משביעים על דעת בית דין. מה את שמע מינה? אמר ליה הדורות הבאים אחרינו אין בלבם תניי שהרי אינם בחיים. כמו שהדורות הבאים אחרינו אין תנאי בלבם, כך אין תנאי שבלבכם כלום. דעל דעת המקום ועל דעתי אני משביע אתכם

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ז הלכה ב

מתני': ואילו נאמרים בלשון הקודש. מקרא הביכורים, וחליצה, ברכות וקללות, ברכת כהנים, וברכת כהן גדול, ופרשת המלך, ופרשת עגלה ערופה, ומשוח מלחמה בשעה שהוא מדבר אל העם. מקרא הביכורים מנין? דכתיב [שם כו ה] וענית ואמרת לפני י"א אלהיך ולהלן הוא אומר [שם כז יד] וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם. מה עניייה האמורה להלן בלשון הקודש. אף כאן בלשון הקודש. חליצה מנין? כדתיב[שם כה ט] וענתה ואמרה, ככה יעשה לאיש. ולהלן הוא אומר, וענו הלויים ואמרו. מה עניייה האמורה להלן בלשון הקודש. אף כאן בלשון הקודש. רבי יהודה אומר, כתיב וענתה ואמרה ככה. עד שתאמר בלשון הזה:

גמ': תני בשם ר' יודה, *אן צריך לג"ש אלא כל מקום שנאמר אחד הלשונות הללו, עניייה, אמירה, ככה, וכה, הרי הוא נאמר בלשון הקודש.* אמר ר' אלעזר. בניין אב שבכולן **מדכתיב** [שמות יט יט] משה ידבר והאלהים יענו בקול. התיב ר' חגי. **אין תימר ע"י עניייה** והכתיב [בראשית כד נ] ויען לבן ובתואל אין תימר על ידי אמירה והכתיב [בראשית כד נ] **ויאמרו מי"י יצא הדבר. והם ודאי לא דיברו בלשון הקדש. [דף ל עמוד א] אין תימר שלבן ובניו דברו בלשון הקודש.** והכתיב [שם לא מז] ויקרא לו לבן יגר שהדותא. ואין תימר **שלבן** קודם למתן תורה היה ואילו הכלל נאמר על אחר מתן תורה. הרי פרשת וידוי מעשר. הרי הוא לאחר מתן תורה, **ונאמר בו ואמרתה** והוא נאמר בכל לשון? אמר ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יוחנן לא יאה לשון סורסי *ארמית סורית* קל בעיניך. שבתורה ובנביאים ובכתובים הוא אמור. בתורה כתיב [שם לא מז] ויקרא לו לבן יגר שהדותא. בנביאים כתיב [ירמ' י יא] כדנה תימרון להון. בכתובים כתיב [דניאל ב ד] וידברו הכשדים למלך **ארמית**. אמר ר' יונתן דבית גוברין. ארבעה לשונות נאין להשתמש בהן העולם. ואילו הן. לעז יונית לזמר. רומי לקרב. סורסי **לאילייה** קינות עברי לדיבור. ויש אומרים אף אשורי לכתב. אשורי יש בו כתב ואין בו לשון. עברי יש בו לשון ואין בו כתב. בחרו להם כתב אשורי ולשון עברי. ולמה נקרא שמו אשורי שהוא מאושר בכתבו. אמר רבי לוי. על שם שעלה בידם מאשור. כתיב [דברים כז יד] וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם. בקולו של רם. מלמד ששיתף הקדוש ברוך הוא קולו עמהן. ד"א, קול רם. המעולה שבקולות. אמר ר' יצחק, לא קטון ולא גדול אלא בינוני

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ז הלכה ג

מתני': ברכות וקללות כיצד? כיון שעברו ישראל את הירדן, באו להר גריזים ולהר עיבל שבשומרון, שבצד שכם אצל אלוני מורה. שנאמר [שם יא ל] הלא המה בעבר הירדן. ולהלן הוא אומר [בראשית יב ו] ויעברו אברם בארץ. עד מקום שכם, עד אלון מורה. מה אלון מורה האמורה להלן, שכם. אף אלון מורה האמור כאן, שכם:

גמ': כתיב, הלא המה בעבר הירדן. **סימנים נתנה להם תורה, שהוא מן הירדן ולהלן לצד מערב.** אחרי *הרחק מדרך* מבוא השמש. **ממקום** שהחמה זורחת. בארץ הכנעני היושב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מורה. זה הר גריזים והר עיבל שבין הכותים, דברי רבי יהודה. רבי אליעזר אומר. אין זה הר גריזים והר עיבל של כותים. **שנאמר,** הלא המה בעבר הירדן. מן הירדן ולהלן **סמוך לירדן.** אחרי דרך מבוא השמש **מקום שהשמש זורחת ואילו שכם.** מקום שהחמה שוקעת. בארץ הכנעני, **ואילו שכם** בין החווי. היושב בערבה. **ואילו שכם** בין ההרים. מול הגלגל. **והרי אן** גלגל אצל אלוני מורה. **שהגלגל ליד הירדן. וכיוון שהיו בגלגל, אן** כאן אלוני מורה **שנמצא בשכם.** מה מקיים ר' אלעזר הר גריזים והר עיבל? שתי גבשושיות עשו. וקראו לזה הר גריזים, ולזה הר עיבל. על דעתיה דרבי יהודה, מאה ועשרים מיל הלכו באותו היום. על דעתיה דרבי אלעזר [דף ל עמוד ב] לא זזו ממקומן.

תני רבי אליעזר בן יעקב אומר. לא בא הכתוב אלא להשוות להן את הדרך **כיוון שענני כבוד פסקו** היה צורך להדריך אותם בדרך שתהיה הארץ נוחה לפניהם להיכבש, ולומר, בדרך ילכו ולא בשדות. ביישוב ילכו, ולא במדבר. בערבה ילכו, ולא בהרים. אמר ר' אלעזר בר' שמעון. נמיתי לסופרי כותים, זייפתם תורתכם ולא הועלתם לעצמיכם כלום. שכתבתם בתורתכם, אצל אלוני מורה שכם. **ולא חידשתם כלום שהלא ידוע שהוא שכם.** אלא שהייתם צריכים לזיף לפי שאין אתם דורשין לגזירה שוה, ואנו דורשין לגזירה שוה. נאמר כאן אלוני מורה, ונאמר להלן אלוני מורה. מה אלוני מורה האמור להלן, שכם. אף אלוני מורה האמור כאן, שכם. וכדר' ישמעאל, דר' ישמעאל אמר. כל ביאות שנאמרו בתורה, לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו. שבע שכיבשו, ושבע שחילקו. ודכותה. לא נאמרו ברכות וקללות, אלא לאחר ארבע עשרה שנה. התיב ר' חנניה קומי ר' מנא. והתיב [דברים כז ד] והיה בעברכם את הירדן, תקימו את האבנים האלה? אמר ליה, אבנים הקימו אותן מיד. ברכות וקללות לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ז הלכה ד

מתני': ששה שבטים עלו לראש הר גריזים. וששה שבטים עלו לראש הר עיבל. והכהנים והלוים והארון עומדין מלמטה באמצע. הכהנים מקיפין את הארון, והלוים את הכהנים, וכל ישראל מיכן ומיכן. שנאמר [יהושע ח לג] וכל ישראל זקניו ושוטריו ושופטיו עומדים מזה ומזה לארון וגו'. הפכו פניכם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה. ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה תועבת י"י מעשה ידי חרש ושם בסתר. והיו אילו ואילו עונין ואומרים אמן. הפכו פניהן כלפי הר עיבל ופתחו בקללה. [דברים כז טו] ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת י"י וגו'. והיו אילו ואילו עונין ואומרים אמן. עד שגומרין ברכות וקללות:

גמ': כתיב [דברים כז יב] אלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים בעברכם את הירדן שמעון ולוי ויהודה ויששכר ויוסף ובנימין. מכאן שהלוים היו למעלה וכתיב [יהושע ח לג] וכל ישראל זקניו ושוטריו ושופטיו עומדים מזה ומזה לארון נגד הכהנים הלוים נשאי ארון ברית ה'. מכאן שהלוים היו למטה. תני רבי אומר. אי אפשר לומר לוי למעלן, שכבר נאמר לוי למטן, אי אפשר לומר לוי למטן, שכבר נאמר לוי למעלן. מעתה זקני כהונה ולויה למטן, ושאר כל השבט למעלן. רבי שמעון אומר. אי אפשר לומר לוי למעלן, שכבר נאמר לוי למטן, ואי אפשר לומר לוי למטן, שכבר נאמר לוי למעלן. אמור מעתה, הראוי לשרת למטה. ושאר כל השבט למעלה. ר' שמעון אומר. כתיב שמעון ולוי. מה שמעון כולו למעלה, אף לוי כולו למעלה. מה מקיים הדין תנייה נגד הכהנים הלוים? כיי דאמר רבי יהושע בן לוי, בעשרים וארבעה מקומות נקראו הכהנים לויים, וזה אחד מהן. [יחזקאל מד טו] והכהנים הלוים בני צדוק. יכול אילו שבהר גריזים היו אומרים ברכות, ואילו שבהר עיבל היו אומרים קללות. תלמוד לומר [יהושע ח לד] הברכה והקללה. אילו ואילו היו אומרים ברכות וקללות *דמשמע שמי שאמר הברכות אמר הקללות.* יכול משהיו אומרים הברכות היו אומרים הקללות? ת"ל [דברים יא כט] ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל. ברכה אחת, וקללה אחת. יכול אילו שבהר גריזים היו עונין אחר הברכות אמן. ואילו שבהר עיבל היו עונין אחר הקללות אמן? תלמוד לומר [שם כז טו] וענו כל העם ואמרו אמן. אילו ואילו היו עונין אחר הברכות ואחר הקללות אמן. הא כיצד? בשעה שהיו אומרים ברכות, היו הופכין פניהן כלפי הר גריזים. ובשעה שהיו אומרים קללות, היו הופכין פניהן כלפי הר עיבל. [דף לא עמוד א] נאמר ברוך בכלל, ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת. **ונאמר ברוך בפרט** כגון ברוך אשר לא יעשה פסל ומסכה. ארור בכלל וארור בפרט. שש עשרה בריתות על כל דבר ודבר. ללמוד וללמד לשמור ולעשות הרי ארבע, וכולן נמסרו בברכה בכלל בברכה בפרט בארור בכלל בארור בפרט, הרי שש עשרה. וכן בהר סיני וכן בערבות מואב. ר' שמעון היה מוציא של הר גריזים ושל הר עיבל, ומביא של אהל מועד תחתיהן. וכן היה ר' שמעון אומר. אין כל דבר ודבר מן התורה שאין כרות עליו חמש מאות ושבעים ושש בריתות. שתים עשרה בברוך כנגד השבטים,

ושתיים עשרה בארור. ושתיים עשרה בכלל, ושתיים עשרה בפרט. הרי ארבעים ושמונה בריתות. ללמוד וללמד לשמור ולעשות הרי מאה ותשעים ושנים בריתות. וכן בהר סיני וכן בערבות מואב הרי חמש מאות ושבעים ושש בריתות. רבי שמעון בן יהודה איש כפר אמום, אומר משום רבי שמעון. שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים. רבי אומר אם כדברי ר' שמעון בן יהודה איש כפר אמום שאמר משום רבי שמעון. אין כל דבר ודבר מן התורה שאין כרות עליו ארבעים ושמונה פעמים. ועל כל פעם ופעם, שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים **כנגד כל ישראל**. עד כדון דברים שנכללו ונפרטו **שהרי בכלל נאמר ארור אשר לא יקים את התורה, ונפרטו אחד עשר דברים כגון ארור אשר יעשה פסל**. דברים שנכללו ולא נפרטו **דהיינו שאר המצוות. מניין שגם עליהם נכרתו כל אותם בריתות?** אמר ליה, כן אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון. כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ללמד. לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא. **ואותם פרטים שיצאו מלמדים על כל הפרטים**. אמר ליה, **ולא בדבר אחד שיצא מהכלל נאמר הכלל שדבר שיצא מן הכלל לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא**. דילמא בשני דברים? הרי שני כתובים הבאים כאחד אינם מלמדים, והכא בשני דברים אנן קיימין. אמר רבי תנחומא. מכיון דכתיב בסוף, אמן. אחרי שנאמר ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת, נעשה כמי שכלל את כל התורה התורה וכמי שכולו דבר אחד. כתיב [דברים כז כן] ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת. וכי יש תורה נופלת שצריך להקימה? שמעון בן יקים אומר, זה החזן שהוא עומד ומגביה התורה ומראה לעם. רבי שמעון בן חלפתא אומר, זה הבית דין שלמטן **כגון בית המלך ובית הנשיא, שבכוחם להקים את התורה ולמחות בעוברים עליה**. דאמר רב חונה אמר רב יהודה בשם שמואל. על הדבר הזה כשחלקיהו הכהן קרא לפני המלך יאשיהו את הפסוק, **ארור אשר לא יקים, קרע המלך יאשיהו את בגדיו**, ואמר עלי להקים. אמר ר' אחא בשם רבי תנחום ברבי חייה. למד ולימד ושמר ועשה, והיתה ספיקה בידו להחזיק ת"ח, ולא החזיק. הרי זה בכלל ארור. אמר ר' ירמיה בשם רבי חייה בר אבא. לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה, ולא היתה ספיקה בידו להחזיק, ומסר נפשו והחזיק. הרי זה בכלל ברוך. ואמר רבי חנה אמר רבי ירמיה בשם רבי חייה. עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות צל לבעלי מצות, בצילה של בעלי תורה. מאי טעמא? **דכתיב [קהלת ז יב] כי בצל החכמה בצל הכסף**. ואומר [דף לא עמוד ב] [משלי ג יח] עץ חיים היא למחזיקים בה. **כתיב, וכל ישראל זקניו וכו' חציו אל מול הר גריזים והחציו אל מול הר עיבל**, מה ת"ל והחציו? אלא מלמד שמעוטין בהר גריזים, ומרובים בהר עיבל. למה שאין שבטו של לוי כולו שם. שאם היה כל שבט לוי כולו שם, היו שוין. אמר רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן. **אפילו אילו היה כל שבטו של לוי שם, לא היו שוין**. למה שכבר נפלו משבטו של שמעון עשרים וארבעה אלף בשיטים. אמר רבי יוסי בי רבי בון. אילו היה כל שבטו של לוי שם, היו שוין. למה שלא בא משבט ראובן וגד, אלא ארבעים אלף חלוצי צבא. כהנא אמר, כשם שהן חולקין כאן. שמעון לוי יהודה יששכר יוסף ובנימין בהר גריזים, וראובן גד אשר זבולון דן ונפתלי בהר עיבל כך הן חולקין בתחילת החומש השני. בחומש שמות שבתחילת הספר לא נזכרו כסדר לידתם אלא בני לאה לחוד, בני רחל לחוד, ובני השפחות לחוד. אית תניי תני, כשם שהן חולקין כאן. כך הן חולקין בדגלים. בני לאה מיכן. ובני רחל מיכן חד מיכן וחד מיכן. ובני השפחות באמצע. סביב הדגל הראשון היו יהודה יששכר זבולון. סביב הדגל השני ראובן שמעון גד. סביב הדגל השלישי אפרים מנשה בנימין. סביב הדגל הרביעי דן אשר ונפתלי. אמר רבי מתניה טעמיה דהדין תנייה **דכתיב [ישעי' מח יב] שמע אלי יעקב עבדי, וישראל מקוראי**. מה התקרה הזו **הקורות מסודרות כך שעובייה דהן, גבי קוטנה דההן. ועובייה דהן גבי קוטנה דההן**. כך גם השבטים חולקו שבטים קטנים צורפו לשבטים גדולים כדי שבכל קבוצה יהיה פחות או יותר מספר שוה. אית תניי תני, כשם שהן חולקין כאן, כך הן חולקין באבני אפוד שהישישה שהיו על הר גריזים נכתבו על אבן אחת והשישה שהיו על הר איבל על האבן השניה. כתיב במלואותם. כדי שיהיו עשרים וחמשה אותיות מיכן. ועשרים וחמשה מיכן. והלא אינן אלא ארבעים ותשעה? אמר רבי יוחנן, בנימין נכתב בשני יודים דותולדותם כמו שכתב בלידתו. רבי יודה בר זבידא אמר. **יוסף נכתב מלא, שנוספה אות לשמו דכתיב [תהילים פא ו] עדות ביהוסף שמו**. והלא אם נכתבו כסדר שכאן, אינן אלא עשרים ושלושה מיכן ועשרים ושבעה מיכן? [דף לב עמוד א] אמר ר' יוחנן, בנימין נכתב חצוי. בן מיכן. ימן מיכן. אמר ר' זבידא ויאות. מי כתיב [שמות כח י] ששה שמותם? לא כתיב אלא משמותם. משמותם ולא כל שמותם. הראשונים נכתבין מימינו של כהן גדול, משמאלו של קורא. והאחרונים נכתבין משמאלו של כהן גדול, מימינו של קורא.

הראשונים אינן נכתבין על סדר שיהודה מלך לפיכך הוא נכתב ראשון האחרונים נכתבין על סדר, שתולדותם נאמר בשניים ולא בראשונים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ז הלכה ה

מתני': ואח"כ הביאו את האבנים ובנו את המזבח, וסדום בסיד, וכתבו עליהם את כל דברי התורה הזאת בשבעים לשון. שנאמר [דברים כז ח] באר היטב. ונטלו את האבנים, ובאו ולנו במקומן:

גמ': תני, על אבני המלון נכתבו, דברי רבי יודה. רבי יוסי אומר, על אבני המזבח נכתבו. מאן דאמר על אבני המלון נכתבו. בכל יום ויום, אומות העולם משלחין נוטריהון סופרים ומשיאין מעתיקים את התורה שהיתה כתובה בשבעים לשון. מאן דאמר על אבני המזבח נכתבו, לא לשעה היו ונגנזו מיד אחר שהקריבו, ואך הספיקו כל העמים לבא להעתיק את התורה בשפתם?. עוד הוא מעשה נסים. נתן הקדוש ברוך הוא בינה בלב כל אומה ואומה והשיאו את התורה שהיתה כתובה בשבעים לשון בזמן הקצר קדם שנגנז. כתיב [דברים כז ב] והיה ביום אשר תעברו את הירדן ... והקמת לך אבנים גדולות ושדת אתם בשיד וכתוב [דברים כז ב] והיה בעברכם את הירדן תקימו את האבנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל ושדת אתם בשיד ובניתה שם מזבח לה' אלוך. מאן דאמר על אבני המלון נכתבו ניחא דכתיב [שם ב] ושדת אותם בשיד, שסדו את האבנים כדי שהכתב יהיה ברור. מאן דאמר על אבני המזבח נכתבו. מה מקיים ושדת אותם בשיד שנאמר שוב בבנית המזבח? הרי הסיד ימחק כל מה שנכתב קדם?. ששמו סיד בין כל אבן ואבן. אמר רבי שמואל בר נחמני בשם ר' יוחנן כתיב [ישעי' לג יב] והיו עמים משרפות סיד. מסיד נטלו איפיפסין גזר דין שלהן למיתה. שיכלו ללמוד ולקים שהרי נכתב על סיד בשפתם, ולא למדו ולא קימו. אמר רבי אבא בר כהנא בשם רבי יוחנן כתיב [שם ס יב] והגוים חרוב יחרבו. מחורב נטלו איפיפסין שלהן למיתה שלא רצו לקבל תורה. נמצאת אומר, שלשה מיני אבנים הן. אבני המלון. ואבנים שהניח יהושע תחת כפות רגלי הכהנים. ואיסטליות שנתן להן משה. דכתיב הואיל משה באר את התורה, שכתב משה את התורה על שתיים עשרה אבנים. אמר רבי חנין. פשיטה לן דארבעה מיני אבנים הן. אמר רבי סימון בר זביד ויאות, דהא שכשעברו ישראל את הירדן ציווה יהושע שירימו י"ב אבנים מן הירדן. וכתוב והיו האבנים האלה לזכרון לבני ישראל עד עולם. על איזה אבנים קאי האי קרא? אין תימר אבני המלון, לשעה היו ונגנזו. אין תימר אבנים שהקים יהושע תחת כפות רגלי הכהנים [דף לב עמוד ב] משוקעות היו במים. אין תימר איסטליות שנתן להן משה, כבר נכנסו עמהן לארץ קדם. אלא כן אנן קיימין באבנים נוספות שהקים להן יהושע על גב הירדן. תני ר' יודה בר אלעאי אומר. אבא חלפתא ורבי אלעזר בן מתיה וחנינה בן חכינאי עמדו על אותן האבנים, ושיערום כל אחת ואחת משוי ארבעים סאה. מיכן אתה למד כמה היה באשכול, כתיב [יהושע ד ה] והרימו לכם איש אבן אחת על שכמו. לא דמי ההוא דטען מן ארעא לכתפיה לההוא דטען מארעא לארכובתיה ומן ארכובתיה לכתפיה לא דמי ההוא דטען מן ארעא לארכובתיה, ומן ארכובתיה לכתפיה לההוא דאוחרן תלי ליה. לא דמי ההוא דאוחרן תלי ליה, לההוא דטעין בתריין. וכ"ש באשכול שנישא בשמונה אנשים וכל אחד סיעה לחברו. כתיב [דברים א כג] איש אחד איש אחד לשבט. על דעתיה דרבי עקיבא, דו אמר לשונות כפולים רבויים הן. עשרים וארבעה מרגלים היו. ששה עשר באשכול, ושמנה בתאנים ורמונים ובנושא כלים. ועל דעתיה דרבי ישמעאל דהוא אומר לשונות כפולין הן דיברה תורה כלשון בני אדם. שנים עשר היו. שמונה באשכול, וארבעה בתאנים ורימונים ובנושא כלים. על דעתיה דרבי ישמעאל, טורטרין היינו שני עצים מונחים באורך ושנים ברוחב, הרי שמונה קצוות, כלומר, משא של שמונה בני אדם. על דעתיה דר' עקיבא, טורטרין וטורטורי וטורטורין. כתיב [יהושע ג טז] ויעמדו המים היורדים מלמעלה קמו נד אחד. הרחק מאד מאדם העיר אשר מצד צרתן. אמר ר' יוחנן. אדם קרייה, וצרתן קרייה. ושנים עשר מיל מזו לזו. מלמד שהיו המים גדושין ועולין כנגד צרתן. וכי איזה קל לרוץ המים או האדם? המים קלים מאדם. תדע לך שהוא כן אלא מלמד שהיו המים גדושין ועולין כיפין על כיפין. רבי לוי אמר. עד לבו של רקיע. תמן אמרין עד בבל ראו אותם. נאמר כאן הרחק

ונאמר להלן [מלכים ב כ יד] מארץ רחוקה מאד באו אלי מבבל. תני רבי אליעזר בן יעקב אומר. יותר משלש מאות מיל היו המים גדושים ועולין, כיפין על גבי כיפין. עד שראו אותן כל אומות העולם. הדא היא דכתיב [יהושע ה א] ויהי כשמוע כל מלכי האמורי אשר בעבר הירדן, וכל מלכי הכנעני אשר על הים, את אשר הוביש י"י את מי הירדן מפני בני ישראל עד עברם וגו'. אמר רבי שמעון בן לקיש. בירדן קיבלו עליהן את הנסתרות. אמר להן יהושע. אם אין אתם מקבלין עליכם את הנסתרות, המים באין ושוטפין אתכם. אמר רבי סימון בר זבדא, ויאות. תדע לך [דף לג עמוד א] שהוא כן. שהרי עין חטא ורובה של סנהדרין נפלה בעי. אמר רבי לוי. ביבנה הותרה הרצועה **שהתפללו לא להעניש על הנסתרות.** יצתה בת קול ואמרה, אין לכם עסק בנסתרות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ז הלכה ו

מתני': ברכת כהנים כיצד? במדינה אומרים אותה שלש ברכות. ובמקדש ברכה אחת. במקדש היו אומרים את השם ככתבו, ובמדינה בכינוייו. במדינה כהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפותיהן, ובמקדש על גבי ראשיהן. חוץ מכ"ג שאינו מגביה ידיו למעלה מן הציץ. ר"י אומר, אף כ"ג מגביה את ידיו למעלה מן הציץ. שנאמר [ויקרא ט כב] וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם. ברכת כהן גדול כיצד? חזן הכנסת נוטל ספר התורה, ונותנו לראש הכנסת. ראש הכנסת נותנו לסגן. והסגן נותנו לכהן גדול כהן. גדול עומד ומקבל וקורא. עומד וקורא אחרי מות, ואך בעשור. וגולל את התורה ומניחו בחיקו ואומר, יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן. ובעשור שבחומש הפיקודים קורא אותו על פה. ומברך עליה שמונה ברכות. על התורה, ועל העבודה, ועל ההודייה, ועל מחילת העון, ועל המקדש, ועל ישראל, ועל הכהנים, ושאר תפילה:

גמ': אמר רב חסדא. צער גדול היה להן שהיו מצווין על הנסתרות. **תנן, חזן הכנסת נוטל ספר התורה, ונותנו לראש הכנסת. ראש הכנסת נותנו לסגן. והסגן נותנו לכהן גדול. כהן גדול עומד ומקבל וקורא.** בכל אתר את אמר הולכין אצל התורה. והכא את אמר מזליכין את התורה אצלן? אלא על ידי שהן בני אדם גדולים, התורה מתעלה בהן. והא תמן בבבלי מויבלין **אורייתא** גבי ריש גלותא אף שאינם תלמידי חכמים? אמר רבי יוסי בי ר' בון. על ידי שזרעו של דוד משוקע שם, אינון עבדין לו כמנהג אבהתהון. תמן תנינן, מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה. מדלגין בנביא ואין מדלגין מנביא לנביא. ובנביא של י"ב מותר. **אין מדלגין בתורה. מ"ט? אמר ר' ירמיה בשם רשב"ל, לפי שאין גוללין ס"ת ברבים משום טורח ציבור.** ר' יוסי בעי [דף לג עמוד ב] הגע עצמך **שהיה צריך לגלול פרשה קטנה שאן בזה טורח ציבור ולמה אסור?** אלא כדי שישמעו ישראל על סדר שהרי ישראל דורשים סמוכים. והא תנינן וקורא אחרי מות ששם סדר העבודה **ואך בעשור, ואן זה כסדר הפרשות?** שנייא היא שהיא סדרו של יום תדע לך **שהוא כן שכשאן ברירה מותר, דאמר רבי שמעון בן לקיש.** בכל מקום אינו קורא על פה, **והכא קורא על פה.** רבי יוסי מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלאי. כד דהיא חדא אורייתא, תוגייל לה לחורי פרוכתא **קדם שתביא לתיבה** שלא להטריח את הציבור. כד אינון תרתיי, תי מייבל חדא, ומייתי חדא. ומברך עליה שמונה ברכות על התורה. הבוחר בתורה. על העבודה שאותך לבדך ביראה נעבוד. על ההודיה הטוב לך להודות. על מחילת העון מוחל עונות עמו ישראל ברחמים. על המקדש הבוחר במקדש. ואמר רבי אידי השוכן בציון. ועל ישראל הבוחר בישראל. ועל הכהנים הבוחר בכהנים. ועל שאר תפילה תחינה ובקשה, שעמך ישראל צריכין להוושע לפניך ברוך אתה י"י שומע תפילה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ז הלכה ז

מתני': פרשת המלך כיצד? מוצאי י"ט האחרון של חג. בשמיני מוצאי שביעית, עושין לו בימה של עץ בעזרה. והוא יושב עליה שנאמר [דברים לא י] מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות בבוא כל ישראל לראות וגו'. חזן הכנסת נוטל ספר התורה ונותנו לראש הכנסת. ראש הכנסת נותנו לסגן. והסגן נותנו לכהן גדול. וכהן גדול נותנו למלך. והמלך עומד ומקבל וקורא יושב. אגריפס המלך עמד וקיבל וקרא עומד, ושיבחוהו חכמים. וכשהגיע [שם יז טו] ללא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא, זלגו עיניו דמעות. אמרו לו אל תתירא אגריפס, אחינו אתה. אחינו אתה:

גמ': לא כן תני רבי חייה, לא היתה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד?. ואמר ר' אמי בשם רבי שמעון בן לקיש, אף למלכי בית דוד לא היתה ישיבה בעזרה. תיפטר שסמך לו בכותל וישב לו אבל לא ישב ממש. והא כתיב [שמואל ב ז יח] ויבא המלך דוד וישב לפני י"י? **וקשיא לריש לקיש.** אמר רבי אייבו בר נגריי, יישב עצמו בתפילה. והא תמן תנינן, יצאה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית. השניה בחיל. והשלישית במקומה קס"ד שישבה במקומה. **אמר** רבי נחמן בשם רבי מנא. **מי** תנינן ישבה לה במקומה. **הכוונה** עמדה לה במקומה. **תנן,** **אמרו לו אל תירא אגריפס, אחינו אתה. אחינו אתה:** תני רבי חנינה בן גמליאל אומר [דף לד עמוד א] הרבה חללים נפלו באותו היום שהחניפו לו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ז הלכה ח

מתני': וקורא מתחילת אלה הדברים ועד שמע, ושמע, והיה אם שמוע, עשר תעשר, וכי תכלה לעשר, ברכות וקללות עד שהוא גומר את כולם. ברכות שכהן גדול מברך המלך מברך. אלא שהוא נותן של רגלים תחת מחילת העון:

גמ': אמר רבי אבהו. ולמה קורין עשר תעשר. וכי תכלה לעשר?. על ידי שיצאו ישראל משביעית לשמינית שלא לשכח את המעשרות. רבי חגי' בעא קומי רבי יוסי ואינו צריך להבדיל הרי זה מוצאי יו"ט?. אמר ליה כבר הבדיל מראש: בבית

הדרן עלך פרק אלו נאמרין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה א

מתני': משוח מלחמה בשעה שהוא מדבר אל העם, בלשון הקודש היה מדבר. שנאמר [דברים כ ב] והיה כקרבכם אל המלחמה, ונגש הכהן, זה משוח מלחמה ודבר אל העם, בלשון הקודש. ואמר אליהם שמע ישראל, אתם קריבים היום למלחמה על אויביכם. על אויביכם ולא על אחיכם. לא יהודה על שמעון, ולא שמעון על בנימין שאם תפלו בידם ירחמו עליכם:

גמ': תנן, משוח מלחמה בשעה שהוא מדבר אל העם, בלשון הקודש היה מדבר. משוח מלחמה למה בלשון הקדש?. בגין דכתיב ודיבר?. הרי קרית שמע הרי כתיב בה [שם ו ז] ודברת במם והיא נאמרת בכל לשון. אלא בגין דכתיב בה אמירה?. הרי פרשת וידי מעשר הרי כתיב בה אמירה והיא נאמרת בכל לשון. אמר רבי חגי'. נאמר כאן נגישה דכתיב וניגש הכהן. ונאמר להלן גבי עגלה ערופה[שם כא ה] ונגשו הכהנים בני לוי. מה נגישה שנאמר להלן, בלשון הקודש שנאמר בה וענו ואמרו. אף כאן בלשון הקודש. עד כדון כר' עקיבה דו אמר לשונות כפולים ריבויים הן. ואף כאן די בענו למה נאמר ואמרו? לרבות שצריך שצריך להאמר בלשון הקדש. כרבי ישמעאל דו אמר לשונות כפולין הן שדברה תורה בלשון בני אדם. מנין שכהן משיח אומר בלשון הקדש?. אמר רבי

חיייה בר אבא [דף לד עמוד ב] נאמר כאן נגישה ונאמר להלן [שמות כ יח] ונגש משה אל הערפל. מה נגישה שנאמר להלן בלשון הקודש. אף כאן בלשון הקודש.

כתיב והיה קרבכם אל המלחמה. ונגש הכהן ודיבר אל העם ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ועל תעצרו מפניהם.. כי ה' אלקיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם .

ודברו השוטרים אל העם לאמור מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחננו. ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו - ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחללנו. ומי האיש אשר ארס אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות בלחמה ואיש אחר יקחנה .

.ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס את לב אחיו כלבבו .

.והיה ככלות השטרים לדבר אל העם - ופקדו שרי צבאות בראש העם.

תנן והיה קרבכם אל המלחמה, ונגש הכהן, וכ"ו ופקדו שרי צבאות וכ"ו. לא מסתברא דא אלא. ופקדו שרי צבאות בראש העם. ואחר כך ונגש הכהן ודבר אל העם? דמדמתקון לון הוא משמע לון, שהרי קודם צריך להתארגן מבחינה צבאית ורק אחר כך כהן משיח מלחמה מדבר. אין מקרא אמור על סדר. פעמים מדבר עימם הכהן. פעם בספר ופעם בעורכי המלחמה. בספר את אמר שוטר שומע מפי כהן פרשה שמע ישראל, ואומרה בכל לשון. אבל בערכי המלחמה כשאומר הכהן מי האיש אשר בנה בית וכ"ו אומרה בלשון הקדש. ואותם שחזרו מעורכי המלחמה כגון מי שנטע בית ולא חנכו וכ"ו, מספקין מים ומזון ומתקנין את הדרכים. רבי חגי' בעי. כמה דאת אמר, בספר שוטר שומע פרשה מפי כהן ואומרה לעם בכל לשון. אף בערכי המלחמה כן? התיב רבי חיייה בר אדא לא מסתברא דא. דהא כתיב והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם, ואחר כך ונגש הכהן ודבר אל העם, משמע שהכהן דיבר לבסוף לבד. אמר ליה מכיון דאת אמר אין מקרא אמור על הסדר לית שמע מינה כלום ובאמת בתחילה אמרו השוטרים מי האיש אשר בנה בית וכ"ו אחר כך מי האיש הירא וכ"ו. רק לבסוף הכהן אומר שמע ישראל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה ב

מתני': כמה שנאמר להלן גבי פקח בן רמליהו שלחם עם אחז וישבו בני ישראל מאחיהם מאתים אלף וכו' והיה שם הנביא עודד והוכיח את ישראל ואמר להם בחמת ה' על יהודה נתנם בידכם ותהרגו במ בזעף עד לשמים הגיע. ועתה אתם אומרים לכבוש לעבדים ולשפחות וכו' שמעוני והשיבו השביה וכ"ו [דברי הימים ב כח טו] ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות, ויחזיקו בשביה. וכל מערומיהם הליבשו מן השלל. על אויביכם אתם הולכין, שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם:

גמ': כתיב ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות, ויחזיקו בשביה. אמר ר' יוחנן. כל שאינו כגון אילו שנקבו בשמות שהיתה ספיקה בידם למחות שידעו שישמענו להם לשחרר השבויים, אל ימחה. אמר רבי אחא בשם רבי יוחנן. כשם שמצוה לומר על דבר שאם תוכיח עליו הוא נעשה. כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה. אמר רבי אלעזר. כשם שאסור לטהר את הטמא, כך אסור לטמא את הטהור. אמר רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן [דף לה עמוד א] אם באת הלכה תחת ידיך בקדשים. ואין את יודע אם לשרוף אם לתלות, לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה. שאין לך חביב בתורה, יותר מפרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שדמן נכנס לפנים, והן בשריפה. רבי יוסי בעי למידין דבר שאין מצותו לכאן מדבר שמצותו לכאן? איך אתה למד לשרוף תרומה וקדשים שיש בהם ספק ואין מצוה לשרופם, מפרים הנשרפים ששריפתם הוא חלק מהקרבתם?.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה ג

מתני': [דברים כ ג] אל ירך לבבכם. אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם. אל ירך לבבכם, מפני צהלת סוסים וציחצוח חרבות. אל תיראו, מפני הגפת התריסין ושפעת הקלגסים. אל תחפזו, מפני קול קרנות. ואל תערצו, מפני קול צווחה. כי י"י אלהיכם

ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם. הן באין בנצחת בשר ודם. ואתם באין בנצחוננו של מקום. פלשתים באו בנצחוננו של גלית. ומה היה בסופו? סופו שנפל בחרב והן נפלו עמו. אבל אתם, אין אתם כן. אלא כי י"י אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם. זו מחנה הארון:

גמ': כתיב [תהילים יח ג] מנוגה נגדו עביו עברו **ברד וגחלי אש, וירעם בשמים ה', ועליון יתן קלו ברד וגחלי אש, וישלח חציו ופיצם וברקים רב ויהמם. מנוגה נגדו עביו עברו.** כנגד טורמאיות פרשים שלהן. עברו, כנגד הכיתים רובה חיצים שלהן. ברד כנגד בליצטריות שלהן. וגחלי כנגד טורמנטון בליסטרא שזרקת חביות בוערות שלהן. אש כנגד הנפט שלהן. וירעם משמים כנגד הלפידים שלהן. ועליון יתן קולו כנגד קול הקרנות שלהן. וישלח חציו כנגד החיצים שלהן. ופיצם מלמד שהיו החיצים מפזרין אותן. אמר רבי **אבא בר כהנא**, מלמד שהיו עשוין תיבות תיבות *קבוצות* והיו החיצים מפזרין אותן, והפחד מהברקים מכניסין אותן, **כדי להממם.** ברקים כנגד החרבות שלהן. ויהמם הממם ועירבם והפיל **סיגנם** הסמלים של כל יחידה שלהם. רבי אומר. אין לשון ויהמם, אלא לשון מגיפה. כמה דאת אמר [דברים ז כג] והמם מהומה גדולה עד השמדם. **תנן** [שם כ ד] כי י"י אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם. זה מחנה הארון. ויש אומרים זה השם שהיה נתון בארון. דתני ר' יודה בן לקיש אומר. שני ארונות היו מהלכים עם ישראל במדבר. אחד שהיתה התורה נתונה בו. ואחד שהיו שברי הלוחות מונחין בתוכו. זה שהיתה התורה נתונה בתוכו, היה נתון באוהל מועד. הדא היא דכתיב [במדבר יד מד] וארון ברית י"י ומשה, לא משו מקרב המחנה. וזה שהיו שברי הלוחות נתונים בתוכו, היה נכנס ויוצא עמהן. ורבנן אמרי, אחד היה. ופעם אחת יצא **בימי עלי, ונשבה.** קרייא מסייע לרבנין **דכתיב** [שמאל א ד ח] אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האלה. **דחמון** ראו מילא דלא חמון מן יומיהון. ואם היה אחד שתמיד יוצא למלחמות הם לא היו נבהלים כל כך שאפילו אם יצא זה שהיה במשכן הם לא היו מבחינים יבנו לבן הקדם. קרייא מסייע לר' יודה בן לקיש **דכתיב** [שם יד יח] ויאמר שאול לאחיה, הגישה ארון האלהים. והלא ארון בקרית יערים היה? **מכאן שהיו שניים.** מאי עבדין לה רבנין? הגישה אלי **הארון שבו חושן האפוד והציץ.** וקרא מסייע לרבי יודה בן לקיש **דכתיב** [שמאל ב יא יא] הארון וישראל ויהודה יושבים בסוכות. [דף לה עמוד ב] והלא ארון בציון היה. מה עבדין לה רבנין? **אן הכוונה שהארון היה במקום שנקרא סוכות, אלא שהיה מונח במבנה ארעי שסכך היה בקירוי, שעדיין לא נבנה בית הבחירה.** משגגז הארון נגזז עמו צנצנת המן, וצלוחית שמן המשחה, ומקלו של אהרן ופרחיו ושקידיו, וארגז שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל. ומי גנז? יאשיהו. **מ"ט? כיון** שראה **כתוב** [דברים כח לז] יולך י"י אותך ואת מלכך. הדא היא דכתיב [דברי הימים ב לה ג] ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים ל"י, תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל, אין לכם משא בכתף. אמר, אם גולה הוא עמכם לבבל, אין אתם מחזירין אותו למקומו. אלא עתה עבדו את י"י אלהיכם ואת עמו ישראל. פיטום שמן המשחה **כיצד היה נעשה? כתיב** [שמות ל כג] ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וגו'. וקדה חמש מאות בשקל הקודש, שהן אלף וחמש מאות מנים. ושמן זית הין. שהן שנים עשר לוג, שבו היה שולק את העיקרין, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, שולקן היה במים, ונותן שמן על גביהן. וכיון שהיה קולט את הריח, היה מעבירו כדרך שהפטמין עושין. הדא היא דכתיב [שם כה] ועשית אותו שמן משחת קודש. יהיה זה לי לדורותיכם. תני ר' יהודה בי ר' אילעאי אומר. שמן משחה שעשה משה במדבר. מעשה ניסים נעשה בו מתחילה ועד סוף. שמתחילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג, שנאמר [שם כד] ושמן זית הין. אם לסוך בו את העצים לא היה מספיק. על אחת כמה וכמה, שהאור בולע, והעצים בולעין. והיורה בולעת. וממנו נמשחו המשכן וכל כליו. השולחן וכל כליו. המנורה וכל כליה. ממנו נמשח אהרן ובניו כל שבעת ימי המילואים. ממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים. מלך בתחילה טעון משיחה. מלך בן מלך אינו טעון משיחה, שנאמר [שמאל א טז יב] קום משחהו כי זה הוא. זה טעון משיחה. אין בנו טעון משיחה. אבל כהן גדול בן כהן גדול, אפילו עד עשרה דורות טעונין משיחה. **וכולו קיים לעתיד לבוא** שנאמר, שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם. אין מושחין את המלכים אלא על גבי המעיין שנאמר [מלכים א א לג] והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי, והורדתם אותו אל גיחון. ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא וגו'. אין מושחין מלך בן מלך אלא מפני המחלוקת. מפני מה נמשח שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניה. יואש, מפני עתליה. יהוא, מפני יורם. **והרי יהוא ממלכי ישראל היה.** לא כן כתיב קום משחהו כי זה הוא.

ואמרינן זה טעון משיחה ואין מלכי ישראל טעונין משיחה? יהואחז מפני יהויקים אחיו, שהיה גדול ממנו שתי שנים. [דף לו עמוד א] ולא יאשיהו שהיה קדם, גנזו? הדא אמרה, באפרסמון משחו ואף יהו נמשח באפרסמון. אין מושחין את המלכים אלא מן הקרן. שאול ויהוא נמשחו מן הפך, שהיתה מלכות מלכות עוברת. דוד ושלמה נמשחו מן הקרן. שהיתה מלכות מלכות קיימת. אין מושחין כהנים מלכים. אמר רבי יודן ענתונדריה על שם [בראשית מט י] לא יסור שבט מיהודה. אמר ר' חייה בר אדא על שם [דברים יז כ] למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל. מה כתיב בתריה לא יהיה לכהנים הלויים. כתיב בני יאשיהו הבכור יוחנן השני יהויקים, השלישי צדקיהו, הרביעי שלום. ומצאנו שיהויקים וצדקיהו מלכו אחרי יהואחז, והרי לא היה ליאשיהו בן בשם זה? אמר רבי יוחנן. הוא יוחנן הוא יהואחז. והא כתיב [דברי הימים א ג טו] הבכור יוחנן? והרי אמרנו שיהואחז נמשך מפני יהויקים אחיו, שהיה גדול ממנו שתי שנים? שהיה בכור למלכות שמלך ראשון. אמר רבי יוחנן, הוא שלום הוא צדקיהו. והכתיב [דברי הימים א ג טו] השלישי צדקיהו והרביעי שלום? שלישי לתולדות, ורביעי למלכות. צדקיהו, שצידק עליו את הדין. שלום, שבימיו שלמה מלכות בית דוד. לא שלום הוה שמיה, ולא צדקיהו הוה שמיה, אלא מתניה. הדא הוא דכתיב [מלכים ב כד יז] וימלך מלך בבל את מתניה דדו תחתיו. ויסב את שמו צדקיהו. אמר רבי יוחנן, באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי. מאן תנא אמה של ששה טפחים? רבי מאיר היא דתנן, רבי מאיר אומר. כל האמות היו בבינוניות. על דעתיה דר"מ, דהוא אמר באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי, אורכו של ארון חמשה עשר טפחים, דכתיב [שמות כה י] אמתים וחצי ארכו. אמתא שיתא, ואמתא שיתא, ופלגות אמתא תלתא. וארבעה לוחות היו בו. שנים שלימים, ושנים שבורים. דכתיב [דברים י ב] אשר שברת, ושמתם בארון. הלוחות היו כל אחד וא' ארכו ששה טפחים, רחבו שלשה. תן רחבן של לוחות לאורכו של ארון, נשתייר שם שלשה טפחים. תן מהם חצי טפח לכל כותל, נשתייר שני טפחים לספר תורה. רחבו של ארון תשעה טפחים, דכתיב [שמות כה י] אמה וחצי רחבו. אמתא אשיתא, ופלגות אמתא תלתא. וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב, [דברים י ב] אשר שברת, ושמתם בארון. הלוחות היו כל אחת ואחת, ארכן ששה טפחים, ורוחבן שלשה טפחים. תן ארכן של לוחות לרוחבו של ארון, נשתייר שם שלשה טפחים. חצי טפח מכאן לכותל זה, וחצי טפח מכאן לכותל זה, לשלוט ולהוציא או להכניס בחפשויות, ומקום סספר תורה מונח טפחיים. ר"ש בן לקיש אמר באמה בת חמשה טפחים היה הארון עשוי. מאן תנא באמה בת חמשה טפחים? ר' יהודה. דתנינן תמן, ר' יהודה אומר, אמת הבנין ששה. של הכלים חמשה. וההן ארון כלי הוא. על דעתיה דרבי יהודה, דו אמר באמה של חמשה טפחים, היה אורכו עשוי שנים עשר טפח ומחצה, דכתיב [שמות כה י] אמתים וחצי ארכו. אמתא חמשה, ואמתא חמשה, ופלגות אמתא תרי ופליג. וד' לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים, דכתיב [דברים י ב] אשר שברת, ושמתם בארון. והלוחות היה כל אחד ואחד, ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה טפחים. תן ארכן של לוחות לאורכו של ארון. ונשתייר שם חצי טפח. אצבע לכותל מכאן, ואצבע לכותל מכאן. רוחבו של ארון שבעה טפחים ומחצה, דכתיב, אמה וחצי רחבו. אמתא חמשה. ופלגות אמתא, תרי ופליג. וד' לוחות היו בו. שנים שלימים ושנים שבורים, דכתיב [דברים י ב] אשר שברת, ושמתם בארון. הלוחות היה כל אחד ואחד, ארכן ששה טפחים ורוחבן ג' טפחים, תן רחבן לרוחבו של ארון, ונשתייר שם טפח ומחצה. אצבע לכותל מכאן, ואצבע לכותל מכאן, חצי טפח מכאן וחצי טפח מכאן לשילוט וספר תורה היה מונח מבחוץ. כיצד עשה בצלאל את הארון? ר"ח אמר, שלש תיבות עשאו. שתים של זהב, ואחת של עץ. נתן של זהב בשל עץ, ושל עץ בשל זהב, וציפהו. דכתיב [שמות כה יא] וצפית אותו זהב טהור, מבית ומחוץ. מה תלמוד לומר תצפנו? להביא שפתו העליונה. רשב"ל אמר. תיבה אחת עשאו, וציפהו דכתיב, וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ. מת"ל תצפנו? א"ר פנחס, להביא בין נסר לנסר. כיצד היו הלוחות כתובים? ר' חנינה בן גמליאל אומר, חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה. הה"ד [דברים ד יג] עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים. חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה. ורבנן אמרי, עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה. הה"ד, [דברים ד יג] ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות, עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים. עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה. ר"ש בן יוחאי אומר, עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה דכתיב, ויכתבם על שני לוחות אבנים, וכתיב, [שמות לב טו] מזה ומזה הם כתובים, עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה. רבי סימאי אמר, ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה דכתיב, [שמות לב טו] מזה ומזה הם כתובים, טטרוגה קוביה

והיה נקרא מארבע רוחות. חנניה בן אחי רבי יהושע אומר, בין כל דיבור ודיבור, היה כתוב דקדוקיה ואותיותיה של תורה דכתיב [שיר השירים ה יד] ממולאים בתרשיש [דף כה עמוד ב] כימה רבא. רשב"ל כד הוה מטי הדין קרייה, הוה אמר, יפה למדני חנניה בן אחי רבי יהושע. מה הים הזה, בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים. כך בין כל דיבור ודיבור, דקדוקיה ואותיותיה של תורה. א"ר תנחומא, איתקשיית קומי ר' פנחס, הפסוקים אתיא כר' יהודה ולא אתיא כרבי מאיר. שאמר שספר התורה היה בתוך הארון? מ"ט דר' יהודה? דכתיב [דברים לא כו] לקוח את ספר התורה הזה ושמרתם אותו מצד ארון ברית ה' וגו'. וזה על דעתיה דר' יהודה, דו אמר, היכן היה ס"ת נתון? כמין גלוסקי' עשוי לו מבחוץ, והיה ס"ת נתון בתוכו. מ"ט דר"מ? דכתיב [שמות כה כא] ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה. ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך. וזה על דעתיה דר"מ, דו אמר אין מוקדם ומאוחר בתורה, אלא, ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך, ואח"כ, ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה. אמר ר"פ בשם רשב"ל, התורה שנתן לו הקדוש ברוך הוא למשה, נתנה לו אש לבנה חרותה באש שחורה. היא אש, מובללת באש, חצובה מאש, ונתונה מאש, דכתיב [דברים לג ב] מימינו אש דת למו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה ד

מתני': [שם כ ה] ודברו השוטרים אל העם לאמר. מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו, ילך וישב לביתו וגו'. אחד הבונה בית חדש. ואחד הבונה בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות. אחד הבונה, ואחד הלוקח, ואחד היורש, ואחד שניתן לו במתנה:

גמ': כתיב אשר בנה בית. אין לי אלא אשר בנה. לקח, ירש, או ניתן לו במתנה מניין? שילכל לכתוב מי אשר בנה בית. מה תלמוד לומר מי האיש? לרבות שקנה או שירש. מניין לרבות את הבונה בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות? תלמוד לומר, אשר בנה, מכל מקום. יכול הבונה בית שער ואכסדרה ומרפסת יהא חוזר? תלמוד לומר בית. מה בית מיוחד שהוא בית דירה. יצאו אלו שאינן בית דירה. יצא בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות. דתני, בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות. פטור מן המעקה, ומן המזוזה, ומן העירוב, ואינו טובל למעשרות. ואין נותנין לו ארבע אמות לפני פתחו. ואין עושין אותו חיבור לעיר. והנודר מן הבית, מותר לישב בו. ואינו צמית ביובל כמו בית ערי חומה אלא דינו כשדה, ואינו מיטמא בנגעים. ואין הבעלים חוזרין לו במלחמה. מאחר שאני מרבה שקנה ושירש, מה תלמוד לומר אשר בנה? פרט לשנפל ביתו ובנאו. אמר רבי יוסי. זאת אומרת, שהמחזיר את גרושתו לא היה חוזר. יכול הבונה בית בחוצה לארץ יהא חוזר? תלמוד לומר, ולא חנכו. את שמצוה לחנכו. יצא זה שאינו מצוה לחנכו. בנה בית והשכירו לאחר כמי שחנכו אף שאדם אחר גר שם. הקדים לו שכרו, כמי שחנכו אף שלא דר בא. נתן לו שכרו לאחר שנים עשר חודש, כמי שלא חנכו, אף שדר בא השוכר שאן מחשבים אלא מזמן קבלת התשלום. [דף לז עמוד ב] בנה בית ונתן שם חפציו ונעלו. אם היה בתוכו חפצים שדרכו ליבטל ממלאכתו עליהם כדי לשמרן, ובזכות הבית הוא חפשי למלאכתו נמצא שהשתמש בבית כבית, והרי זה כמי שחנכו. ואם לאו, כמי שלא חנכו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה ה

מתני': [דברים כו ו] ומי האיש אשר נטע כרם ולא חיללו וגו'. אחד הנוטע את הכרם, ואחד הנוטע חמשה אילני מאכל, אפילו מחמשה מינים. אחד הנוטע, ואחד המבריק, ואחד המרכיב, ואחד הלוקח, ואחד היורש, ואחד שניתן לו במתנה:

גמ': כתיב אשר נטע. אין לי אלא אשר נטע. לקח, ירש, ניתן לו במתנה מניין? תלמוד לומר האיש. שילכל לכתוב מי אשר נטע, מה תלמוד לאמר מי האיש? לרבות כולם. מניין לנוטע חמשה אילני

מאכל אפילו **מחמשה מינין שהוא חוזר?** ת"ל אשר נטע מכל מקום. יכול ארבעה אילני מאכל, או חמשה אילני סרק יהא חוזר? ת"ל כרם. מה כרם מיוחד שהוא של חמש גפנים. יצא זה שאינו של חמש גפנים. **תני**, יין מגיתו שלא עברו עליו ארבעים יום **ויין קוסס** שהתחיל להתקלקל מעט. מערבין בו, ומשתתפין בו, ומברכין עליו, ומזמנין עליו, ומקדשין בו את הכלה, ומנחמין בו את האבל, ונמכר בחנות לשם יין, והמוכר לחבירו יין סתם, **יכול ליתן לו יין קוסס**. **ואם שתה רביעית מהם אסור** בהוריה ובהיתר נדרים. **וחייב על ביאת המקדש. כללו של דבר**, לית לך **בינו לבן יין רגיל**, אלא שהוא אסור על גבי המזבח. וההן בן סורר ומורה **אם שתה מיין כזה** צריכה. יכול הנוטע כרם בחוצה לארץ יהא חוזר? ת"ל ולא חללו. את שמצוה לחללו, יצא זה שאין מצוה לחללו. תני ר' אליעזר בן יעקב אומר. אין משמע מהפסוקים שחוזר אלא אם נטע כרם **ולא עץ אחר**, ודכוותה אין משמע מהפסוקים שחוזר אלא אם נטע **ולא קנה או ירש. אשכחן** תני, ולא חללו, פרט למבריך ולמרכיב. א"ר יוחנן, דר' אליעזר בן יעקב היא. אמר רב חסדא, דברי הכל היא. כשהרכיב פירות **בעבירה שהיו כלאים**. מה אגן קיימין? אם כשהרכיב אילן מאכל על גבי אילן מאכל מין בשאינו מינו, פירות עבירה הן **ופשיטא שאינו חוזר**. ואם בשהרכיב אילן מאכל על גבי אילן סרק, נוטע כבתחילה הן שזה כמו נטיעה חדשה ומתחילים למנות שנות ערלה משעת ההרכבה **ופשיטא שחוזר**. אלא כן אגן קיימין בשהרכיב תאינה שחורה על גבי תאינה לבנה **שלדעת חכמים אף שגם קדם עשתה פירות, כיוון שאת הפירות מהסוג החדש לא חילל הרי זה חוזר. כתיב אשר לא חיללו**. אימתי הוא מחלל? ברביעית או בחמישית? [דף לח עמוד א] מסתברא בחמישית שהפירות חולין, אבל ברביעית אף שהוא יכול לפדותם ואן זה חילול שהרי דמים הוא חייב להקדש. ורבנן דקיסרין אמרין, לא מסתברא אלא ברביעית דכתיב [ויקרא יט כד] ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הילולים ליי' **ודרשינן קדש חילולים**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה ו

מתני': [דברים כ ז] ומי האיש אשר אירש אשה ולא לקחה וגו'. אחד המארש בתולה, ואחד המארש את האלמנה, אפי' שומרת יבם, ואפילו שמע שמת אחיו במלחמה, חוזר ובא לו. כל אילו, שומעין דברי כהן מערכי המלחמה, וחוזרין ומספקין מים ומזון ומתקנין את הדרכים:

גמ': **כתיב מי האיש אשר אירש אשה**. אין לי אלא רובה הווק שנשא ריבה. מניין רובה שנשא אלמנה, או אלמון שנשא ריבה שאף הם חוזרים? **כתיב מי האיש אשר אירש אשה חדשה ולא לקחה**, והיה יכול לכתב מי האיש אשר אירש ולא לקח. מה תלמוד לומר אשה? מכל מקום. אם כן מה תלמוד לומר חדשה? פרט למחזיר את גרושתו. אמר רבי יוסי. ממה שאמרנו שהבונה בית בו"ל והנוטע ערם בחו"ל כיוון שאן בכך מצווה אינו חוזר מעורכי המלחמה זאת אומרת, הנושא את האיילונית, הואיל ואין מצוה לישב עמה, אינו חוזר. **אפילו שומרת יבם לחמשה אחים כולם חוזרים, ואפילו שמעו שמת אחיהם באמצע המלחמה ונעשתה שומרת יבם חוזרים כולם**. ודכוותה אפילו בית אחד לחמשה אחין? תמן אין כל אחד ואחד ראוי לישב בו. ברם הכא, כל אחד ואחד ראוי לייבם. מה דמי לה? קידש אשה מעכשיו לאחר י"ב חדש, ושלם הזמן במלחמה, חוזר ובא לו רק מי שארש אשה קדם המלחמה חוזר אבל מי שארש אשה בתוך המלחמה אינו חוזר. וכאן שהגיעה הזמן בתוך המלחמה הקידושין חלו למפרע וחוזר כמו שמי שמת אחיו חוזר כאילו הזיקה היתה קיימת עוד כשהאח היה חי

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה ז

מתני': ואילו שאין חוזרין. הבונה בית שער אכסדרה ומרפסת. והנוטע ארבעה אילני מאכל, או חמשה אילני סרק. והמחזיר את גרושתו. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין, לא היה חוזר. רבי

יהודה אומר. אף הבונה בית על מכונו, לא היה חוזר. רבי אלעזר אומר. אף הבונה בית לבינים בשרון, לא היה חוזר:

גמ': תני, רבי יודה אומר, **הבונה בית על מכונו** שנפל ובנה מחדש. אם חידש בה דבר, חוזר. ואם לאו, אינו חוזר. סדו בסיד, או פתח בה חלונות, לא היה חוזר. היה גדול ועשאו קטן חוזר. אחד ועשאו שנים חוזר. תני, רבי אלעזר אומר. אף אנשי השרון לא היו חוזרין. שהן מתחדשין פעמים בשבוע. אף כהן גדול היה מתפלל עליהן ביום הכיפורים שלא יעשו בתיהן קבריהן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה ח

[דף לח עמוד ב] **מתני':** ואילו שאינן זזין ממקומן. בנה בית וחנכו. נטע כרם וחיללו. והנושא את ארוסתו. והכונס את יבמתו. שנאמר [דברים כד ה] נקי יהיה לביתו. נקי לביתו, זה ביתו. יהיה, זה כרמו [דברים כד ה] ושמח את אשתו, זו אשתו [דברים כד ה] אשר לקח, להביא את יבמתו. ואינם מספקין מים ומזון. ואינם מתקנין את הדרכים:

גמ': בנה בית וחנכו ולא שהא בתוכו י"ב חדש. נטע כרם וחיללו ולא שהא בתוכו שנים עשר חודש. וכולהו למידין מן האשה. מה אשה צריכה שנים עשר חודש. אף כולהו צריכים שנים עשר חודש. תני, כל אילו שאמרו **במשנה שאינם זזים ממקומן**, יושבין בטילין בתוך העיר. ואינן מספקים מים ומזון, ואינן מתקנין את הדרכים. שנאמר [דברים כד ה] ולא יעבר עליו לכל דבר. עליו אינו עובר **לכל דבר אפילו לספק מים ומזון**, אבל עובר הוא על אחרים. נטע כרם ולא חיללו בנה בית ולא חנכו ארש אשה ולא לקחה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה ט

מתני': [שם כ ח] ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו. מי האיש הירא ורך הלבב, ילך וישוב לביתו. רבי עקיבה אומר. הירא ורך הלבב כמשמעו, שאינו יכול לעמוד בקישוי המלחמה ולראות חרב שלופה. ר"י הגלילי אומר. הירא ורך הלבב, זה שהוא מתיירא מן העבירות שבידו ואפילו עברות דרבנן. לפיכך תלת לו התורה את כל אילו, שיחזור בגללן. רבי יוסי אומר, דווקא עברות מהתורה כגון אלמנה לכהן גדול. גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. ממזרת ונתינה לישראל. בת ישראל לממזר ולנתין, זהו הירא ורך הלבב: **גמ':** כתיב ויספו השוטרים. אין לשון ויספו אלא לשון תוספת, כאינש דאמר, מוסיף אני על דברי רבי. שאחר שהכהן מסים לומר להם מה לומר הם מוסיפים דברים אלו מעצמם מבלי שישמעו קדם מהכהן. אשכחן תני, הדברים האחרונים מן התוספת שהשוטרים מוסיפים מעצמם. אמר רבי יוסי. תרין תניין אינון.

מאן דאמר מוסיף אני על דברי רבי אן יספו אלא מלשון חזרה והדגשה של הדברים, כאינש דאמר, מוסיף אני על דברי רבי. אחד הראשונים שבהם נאמר מי האיש אשר בנה בית וכו'. **ואחד האחרונים** שבהם נאמר מי האיש הירא ורך הלבב, אמרן הוא ואמרן רבו. [דף לט עמוד א] מאן דאמר האחרונים מן התוספת. הראשונים אמרו הוא ואמרן רבו. והאחרונים אמרו הוא ולא אמרו רבו. א"ר מנא, חד תניי הוא. ראשונים אמרין הוא ואמרן רבו. האחרונים אמרן הוא ולא אמרן רבו. דאף התנא שאמר שהכוונה במילה ויספו מוסיף אני על דברי רבי הכונה מוסיף דברים מעצמי. מתניתא פליגא על רבי יוסי דתנן, שומע פרשה מפי כהן, ואומר לה לעם בכל לשון. משמע שהכל אומר הכהן וחוזרים ואומרים השוטרים. וסיפא פליגא על ר' מנא דתנן, עוד דבר אחד היה מוסיף משלו, משמע שרק דבר אחד הוסיפו השוטרים מעצמם ולא את כל הדברים האחרונים. אין תימר כן, אפילו על דברי יוסי לית הוא פליגא. דתני, הראשונים אמרן הוא ואמרן רבו. האחרונים אמרן הוא ולא אמרן רבו, והכוונה רק לדברים האחרונים היינו מי האיש הירא ורך הלבב. תני, כולהו צריכין להביא ראייה לדבריהן, כגון אם אמר שבנה בית, יביא ראייה לדבריו, חוץ מזה שעדיין עמו שהכל רואים שהוא מפחד. ואתייה כמאן דאמר שאינו יכול לעמוד בקישוי המלחמות וחרב שלופה. ברם כמאן דאמר

שהוא מתיירא מעבירות שבידו, עוד הוא צריך להביא ראייה. לפיכך תלת לו התורה את כל אילו שיחזור בגללן שלא לפרסם את החטאים. ואתייא כ"י דאמר רבי לוי בשם ר' שמעון בן לקיש **כתיב** [ויקרא ו יח] במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני י"י. שלא לפרסם את החטאים. **שאם מקום החטאת היה נפרד, היה מתבייש לעמוד שם.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ח הלכה י

מתני': [דברים כ ט] והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם, ופקדו שרי צבאות בראש העם. ובעקיבו של עם. שמעמידין זקופין מלפניהן, ואחרים מאחריהן וכשילים של ברזל בידיהן. וכל המבקש לחזור, הרשות בידיהן לקפח את שוקיו. שתחילת נפילה ניסה. שנאמר [שמואל א ד יז] נס ישראל מפני פלשתים, וגם מגפה גדולה היתה בעם. ולהלן הוא אומר [שם לא א] וינוסו אנשי ישראל מפני פלשתים, ויפלו חללים בהר הגלבוע. במה דברים אמורים? במלחמת הרשות [דף לט עמוד ב] אבל במלחמת מצוה, הכל יוצאין. אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה. אמר רבי יהודה. במה דברים אמורים? במלחמת מצוה. אבל במלחמת חובה, הכל יוצאין. אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה:

גמ': כתיב והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם, ופקדו שרי צבאות בראש העם. אין לי אלא בראש העם. בסוף העם מניין? תלמוד לומר **ופקדו, שהיה יכול לכתוב פקדו וכתב** ופקדו. עד כדון כרבי עקיבה **שדורש מיתור אותיות, לרבי ישמעאל מניין שמעמידין זקיפין אף בסוף העם?** רבי ישמעאל כר' מאיר. דר' מאיר צווח קורא לסופיה **דחבל רישיה, כך שמה שכתוב בתורה בראש העם פירושו הן בראש והן בסוף.** אמר ר' מאיר כתיב [קהלת ב יד] החכם עיניו בראשו. הכסיל במה? ברגליו?. אמר רבי אבא מרי. החכם עד שהוא בראשו של דבר, הוא יודע מה בסופו. [בראשית מט יט] גד גדוד יגודנו. גייסא אתי מגייסותיה **שיבואו גדודים להשמיד אותו** והוא מגייס ליה והוא ישמיד אותם. **תנן,** שתחילת

נפילה ניסה. הגרסא הייתה תחילת ניסה נפילה **כיני מתניתא, שתחילת נפילה ניסה. תנן, במה דברים אמורים? במלחמת הרשות אבל במלחמת מצוה, הכל יוצאין. אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה. אמר רבי יהודה. במה דברים אמורים? במלחמת מצוה. אבל במלחמת חובה, הכל יוצאין. אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה. אמר ר' יוחנן, משמעות ביניהן. ר' יהודה היה קורא למלחמת הרשות, מלחמת מצוה. אבל במלחמת חובה, הכל יוצא אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה. אמר רב חסדא, מחלוקת ביניהן. רבי יהודה אומר, מלחמת מצוה זו מלחמת דוד. מלחמת חובה, זו מלחמת יהושע. רבנן אומרים, מלחמת רשות כגון אן דאזלין עליהן. מלחמת חובה, כגון דאתיין אינון עלינן. כתיב [מלכים א טו כב] והמלך אסא השמיע את כל יהודה אין נקי. מהו אין נקי?. ר' סימון ורבנין. רבי סימון אמר, אין נקי לביתו שעה אחת. ורבנין אמרין לית רבי בריבי **אן גדולה אלא אפילו גדול בן גדולים חייב לצאת למלחמה****

הדרן עלך פרק משוח מלחמה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה א

מתני': עגלה ערופה בלשון הקודש שנאמר [דברים כא א ב] כי ימצא חלל באדמה וגו', ויצאו זקניך ושופטיך. ושלשה מבית דין הגדול שבירושלים היו יוצאין. רבי יהודה אומר חמשה. שנאמר, זקניך שנים, ושפטיך שנים, אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד:

גמ': תנן עגלה ערופה בלשון הקודש שנאמר כי ימצא. לא מסתברא מכאן אלא מדכתיב וענו ואמרו. וכתיב בלויים אמירה, מה שם בלשון הקדש אף כאן בלשון הקדש, אלא [דף מ עמוד א]

שבא להתחיל לצטט מתחילת הפרשה אבל באמת הלימוד מוענו ואמרו. **כי ימצא. ולא** בשעה שהן מצויין. **שאם רבו הרוצחים וחללים מצויים, בטלה מצות עגלה ערופה. ד"א כי ימצא, לא שתהא חוזר ומצותת מחפש עליו, שלא חייבה תורה לחפש חללים. ד"א כי ימצא, אין מציאה בכל מקום אלא בשני עדים כשרים שיעידו שנמצא חלל. והא כתיב לא נודע מי הכהו. הא נודע מי הכהו אפילו על ידי עדות עבד אפילו שפחה לא היו עורפין. והכא את אמר אכין שצריך שיהיו שני עדים כשרים? כאן שמעידים שראו להורג לא עורפים אפילו בעדות עבד או שפחה כאן בעדות לנהרג צריך שני עדים כשרים שנמצא הרוג. ודא דאת אמר שאפילו עבד אפילו שפחה אם היו מכירין את הרוצח לא היו עורפין. באותן שאמרו אם רואין אנו אותו מכירין אנו אותו. אבל באותן שאמרו, אם רואין אנו אותו, אין אנו מכירין אותו. היו עורפין. אבל בית דין שראו את ההורג ואמרו, אם רואין אנו אותו, אין אנו מכירין אותו. לא היו עורפין. דכתיב [דברים כא ז] ועינינו לא ראו. והרי ראו מכל מקום. ובית דין שראו את ההורג. אית תניי תני, יעמדו שנים ויעידו לפניהם. אית תניי תני, יעמדו כולם ויעידו במקום אחר. אמר רבי יהודה בן פזי בשם ר' זעירא. כשם שהם חלוקין כאן, כך הן חלוקין בעדות החדש. אמר רבי יודה בר פזי בשם רבי זעירא [שם א] חלל ולא מפרס. ראוהו מפרפר כאן, ובא לאחר זמן ולא מצאו, אני אומר נעשה לו ניסים וחיה. ראוהו מפרס כאן, ובא ומצאו מת במקום אחר. מודדין ממקום שנמצא. **כתיב** [שם א] אשר י"י אלהיך נותן לך. פרט לחוצה לארץ. **לרשתה**, פרט לירושלים שהיא לכל השבטים. וכרבי ישמעאל, דר' ישמעאל אמר. כל ביאות שנאמרו בתורה, לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו. שבע שכיבשו ושבע שחילקו. **אף כאן לא היו עורפים עד ארבע עשרה שנה? א"ר פנחס בי ר' בון.** נאמר כל אותן ארבע עשרה שנה, היו הקברים של החללים שמצאו מצויינים שסימנו אותם, ולאחר י"ד שנים הביאו עגלה ערופה על כולם. תני, כיצד היו עושין? שלוחי בית דין יוצאין ומלקטין את סימניו כדי לזהות מי ההורג ולהתיר את אשתו, ומכירין כורים לו קבר אותו. ומציינין על קברו. כדי שיצאו בית דין מלישכת הגזית וימודו. מניין לציון? רבי ברכיה ורבי יעקב בר בת יעקב אמרו בשם רבי חוניא דברת חוורן. **ורבי יוסי אמר, רבי יעקב בר אחא אמר בשם ר' חוניא דברת חוורן, ורבי חזקיה ורבי עוזיאל בריה דר' חוניא דברת חוורן אמרו בשם ר' חוניא דברת חוורן. כתיב** [ויקרא יג מה] וטמא טמא יקרא [דף מ עמוד ב] כדי שתהא טומאה קורא לך בפיה, ואומרת לך, פרוש. רבי אילא אמר בשם רבי שמואל בר נחמן מדכתיב [יחזקאל לט טו] ועברו העוברים בארץ וראה עצם **אדם ובנה אצלו ציון. וראה עצם.** מיכן שמציינין על העצמות. אדם. מיכן שמציינין על השדרה ועל הגולגולת. ובנה. מיכן שמציינין על אבן קבועה. **דאם** אומר את על גבי אבן תלושה, אף היא הולכת ומטמא במקום אחר. אצלו. **ולא עליו שמציינים** במקום טהרה. ציון. מיכן לציון. מצא אבן מצויינת, אף על פי שאין מקיימין כן, המאהיל עליה טמא. **שאני** אומר, מת קמצוץ קטן היה נתון תחתיה. היו שתיים. המאהיל עליהן טהור, **ובניהן** טמא. היה חורש בנתיים, הרי הן כיחידות, **שביניהן** טהור סביבותיהן טמא. תני, אין מציינין על הבשר, שמא נתאכל הבשר. רבי יוסטא בר שונם בעא קומי רבי מנא. לא נמצא מטמא טהרות למפרע? אמר ליה, מוטב שיתקללו בו לשעה, ולא יתקלקלו בו לעולם. תמן תנינן. סמיכת זקנים **על פר העלם דבר של ציבור** ועריפת העגלה בשלשה, דברי רבי שמעון. רבי יהודה אומר, בחמשה. מה טעמא דרבי שמעון? **דכתיב** [ויקרא ד טו] וסמכו **זקני העדה את ידהם על ראש הפר. זקני, שנים. ואין** בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי שלשה. מה טעמא דר' יהודה? וסמכו שנים, זקני שנים, אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי חמשה. ובעגלה ערופה טעמא דר' יהודה **דכתיב** [דברים כא ב] ויצאו זקניך ושופטיך **ומדדו אל העיר הקרובה. זקניך שנים, ושופטיך שנים.** אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי כאן חמשה. אמר רבי. נראין דברי ר' שמעון בסמיכה, ודברי רבי יהודה בעריפה. נראין דברי רבי שמעון בסמיכה, דלא דרש וסמכו **שמילה זו נצרכה לגופה.** ודברי רבי יהודה בעריפה, דלא דרש ויצאו. **דאין תאמר** נראין דברי רבי יהודה בעגלה ערופה **דרש ויצאו כמו שדרש** וסמכו בסמיכה **פר העלם דבר.** אשכחת את אמר. ויצאו שנים, זקניך שנים, ושופטיך שנים, אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד, אחד הרי כאן שבעה, **ולא חמישה כפי שאמרנו.** מה מקיים רבי שמעון זקניך ושופטיך? זקניך שהן **מיוחדים שבשופטיך היינו סנהדרין גדולה.** תני רבי אליעזר בן יעקב אומר. זקניך זה בית דין הגדול, ושופטיך זה מלך וכהן גדול**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה ב

[דף מא עמוד א] **מתני':** נמצא טמון בגל, או תלוי באילן או צף על פני המים, לא היו עורפין. שנאמר [דברים כא א] **כִּי יִמְצָא חֲלָל בְּאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ, נָפֵל בְּשָׂדֶה, לֹא נוֹדַע מִי הִכְהוּ. בְּאֲדָמָה.** ולא טמון בגל. נופל, ולא תלוי באילן. בשדה, ולא צף על פני המים. נמצא סמוך לספר, או לעיר שיש בה גוים, **לא היו מודדים.** לעיר שאין בה בית דין, לא היו מודדין אלא מעיר שיש בה בית דין. נמצא מכוון בין שתי עיירות, שתיהן מביאות שתי עגלות דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים, עיר אחת מביאה עגלה ערופה, ואין שתי עיירות מביאות שתי עגלות, לכן יביאו אחת ויתנו בניהם. ואין ירושלים מביאה עגלה ערופה **שלא נחלקה לשבטים:** גמ': תני רבי אליעזר אומר. נמצא חנוק ותלוי באילן, לא היו עורפין. אמר רבי יוסי בר יודה. אין צריך לומר חנוק ותלוי באילן **שזה פשיטא שהרי גם אינו הרוג חרב וגם אינו על האדמה.** מניין שחנוק אפילו מושלך? תלמוד לומר חלל עד שיהרג בחרב. מה תלמוד לומר נופל בשדה? אלא אפילו הרוג ותלוי באילן, לא היו עורפין. תני רבי יוסי בי רבי בון בשם ר' יוחנן. נמצא עומד על מיטתו והסכין תקועה בלבו, אין עורפין שזה כמו צף ולא באדמה. **והא תני רבי שמעון בן יוחי, היו עורפין? הדא דרבי שמעון בן יוחי, מן אילן דהכין הכין, שר"ש היה מסופק בהם.** דאמר רבי יוחנן. כל אילין דרבי שמעון בן יוחי מן אילין דהכין הכין, יחידין אינון ולא סמכין עליהון. נמצא בעליל לעיר, היו **מודדים,** כדי לקיים בו מצות עיסוק מדידה. רב נחת לתמן. אמר, אנא הוא בן עזאי דהכא. אתא חד סב שאל ליה, שני הרוגין זה על גב זה. **מה הדין?** סבר רב שהן עורפין **אלא שהסתפק ממי מודדים מהעליון או מהתחתון.** א"ל אותו זקן, אין עורפין כלל. א"ל למה? א"ל, התחתון משום שהוא טמון, והעליון משום צף. כד סלק להכא, אתא לקמיה דרבי אמר ליה, יאות אמר לך אבל לא מטעמו אלא מדכתיב [דברים כא א] כי ימצא, ולא כי ימצאו. **תנן, באדמה ולא בטמון בגל. נופל, ולא תלוי באילן.** לא מסתברא דא אלא. באדמה ולא צף על פני המים. בשדה, ולא טמון בגל. ותני דבית רבי כן כפי שאמרנו. מחלפא שיטתון דרבנן? הכא אינון אמרין פרט לטמון. ותמן גבי שכחה דכתיב ושכחתה **עומר בשדה,** אינון אמרין לרבות את הטמון? תמן תרי מיעוטי כתיבי, שדך, בגלוי פרט לטמון. וקצירך, בגלוי פרט לטמון. הוי מיעוט אחר מיעוט, ואן מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות את הטמון. ברם הכא. חד מיעוטה הוא. באדמה, ולא צף על פני המים. [דף מא עמוד ב] נמצא סמוך לספר לא היו עורפים שאני אומר סרקיים ליסטים גוים הרגוהו. לעיר שיש בה גוים לא היו עורפים, שאני אומר גוים הרגוהו. לעיר שאין בה ב"ד, לא היו מודדין ממנה אלא מעיר אחרת שיש בה ב"ד. דכתיב [דברים כא ז] ידינו לא שפכו את הדם הזה וגו'. **תנן נמצא מכוון בין שתי עיירות לא היו עורפים.** מה טעמא דרבנן? דכתיב [שם ג] והיה העיר הקרובה אל החלל, **ולא שתי ערים.** מה טעמא דר' אליעזר? דכתיב [דברים כא ב] ומדדו אל הערים אשר סביבות החלל. ערי מקלט מה הן להביא עגלה ערופה? אין תימר למחלוקת ניתנו, שהערים הם נחלתם של הלויים שנפלה בחלקם בארץ. ולכן הרוצחים בשגגה צריכים להעלות ללויים שכר, מביאות עגלה ערופה שהרי הן ככל הערים. אין תימר שלא נתחלקו ללויים בנחלה אלא לבית דירה ניתנו להן ולכל השבטים חלק בהן ולכן רוצח לא מעלה שכר ללויים, אין מביאות עגלה ערופה, כמו ירושלים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה ג

מתני': ומאיין היו מודדין? רבי אליעזר אומר, מטיבורו. רבי עקיבה אומר, מחוטמו. רבי אליעזר בן יעקב אומר, ממקום שנעשה חלל מצוארו:

גמ': ומאיין היו מודדין? רבי אליעזר אומר מטיבורו, ממקום שהולד נוצר. רבי עקיבה אומר, מחוטמו ממקום הכרת פנים. ואתיין כיי דאמר רב יהודה בשם רב [ישעי' ג ט] הכרת פניהם ענתה במ. זה החוטם. אמר ר' חיייה בר אבא. מאן דבעי דלא מתחכמא. יהב סיפלני על נחיריה, והוא לא מתחכם. כהדא בימוי דארסקינס מלכה, הוון צפוארי מתבעיין. והוון יהבין סיפליני רטיה על נחיריהון, ולא מתחכמין. ובסופא איתמר עליהון לישן ביש, ואתצידון כולהון מן בידא. ר' אליעזר בן יעקב אומר, ממקום שנעשה חלל מצוארו. מה טעמא? אמר רבי סימון בשם ר' יהושע דכתיב [יחזקאל כא לד] לתת אותה על צוארי חללי רשעים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה ד

מתני': נמצא ראשו במקום א' וגופו במקום אחר. מוליכין הראש אצל הגוף, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבה אומר, הגוף אצל הראש:

גמ': אמר רבי אלעזר, לקבורה נחלקו שמת קונה מקומו והשאלה היכן מקומו. אמר רבי שמואל בשם רבי יונתן. מה פליגין? כשהיה מקום מדרון, ומצאו הראש מלמעלן והגוף מלמטן. אבל אם היה הראש מלמטן והגוף מלמעלן, כל עמא מודיי שמוליכין את הראש אצל הגוף שמסתברא שהראש התגלגל. היה מדרון מיכן ומיכן ונמצא הראש בצד זה והגוף בצד זה. אנא אמר רישא אזל לחד אתר וגופא אזל לחד אתר. וכיוון שגם הגוף וגם הראש לא נמצאים במקום שנהרג לא שייך להוליך אחד אצל השני. או הראש הזה אין לו גוף או הגוף הזה אין לו ראש, שיש ספק אולי מדובר בשני הרוגים ולכן כל אחד נקבר במקומו. היה שטח שוה ונמצא הראש במקום אחר [דף מב עמוד א] כל מקום שדרכו ליתזו להגיע לשם אם ניתז הראש, גוף אחד הוא. ואם לאו, חוששים שמא מדובר בשני הרוגים, שאולי הראש הזה אין לו גוף והגוף הזה אין לו ראש

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה ה

מתני': נפטרו זקני ירושלים והלכו להם. וזקני אותה העיר, מביאין עגלת בקר אשר לא עובד בה. אשר לא משכה בעול. ואין המום פוסל בה. ומורידין אותה לנחל איתן. איתן, כמשמעו. קשה, אף על פי שאין איתן כשר. עורפין אותה בקופיץ מאחריה. ומקומה אסור מלזרוע ומלעדר. ומותר לסרוק שם פשתן ולנקות אבנים:

גמ': כתיב [דברים כא ג] ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא משכה בעול. אם לא עבד בה פשיטא שלא משכה בעול? אלא, אשר לא עבד בה, לדעת. אשר לא משכה בעול. בין לדעת בין שלא לדעת. רבי יונה פתר מתניתא, אשר לא עבד בה, לדעת. אשר לא משכה בעול, בין לדעת בין שלא לדעת, והוא שימשוך. רבי יוסי פתר מתניתא. לדעת, אפילו לא משך. ושלא לדעת, והוא שימשוך. ואתייה דר' יונה כר' ישמעאל. ודרבי יוסי כרבנן. דרבי יונה כרבי ישמעאל, דרבי ישמעאל אמר. כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ללמד בדבר חדש, נעקר מכללו, והרי הוא בחידושו. שכל העבודות היו בכלל של אשר לא עבד בה שאינם פוסלים אלא מדעת. ועול יצא לדון בדבר חדש. שאינו חייב עד שימשוך, וכיוון שיצא מהכלל. פוסל בן לדעת בן שלא לדעת. ודרבי יוסי כרבנן. דרבנן אמרין. הרי הוא בכללו, והרי הוא בחידושו. לפום כן צריך מימר. לדעת, אפילו לא משך. ושלא לדעת, והוא שימשוך כמו שאר העבודות שבכלל. כמה ימשוך? רבי אומר, כמלואו כארסו של העול. רבי יוסי בי רבי יודה אומר, שלש אצבעות. אמר רבי סימון בשם רבי יוסי בן נהוראי. מלא העול לרחבו. רבי בון בר חיייה בעא קומי רבי זעירא. ואימא, אשר לא עבד בה, כלל. אשר לא משכה בעול, פרט. כלל ופרט, אין בכלל אלא מה שבפרט ורק עול יהיה אסור?. אמר ליה, אילו הוה כתיב אשר לא עבד, ואשר לא משכה שמשמעות שניהם זהה, יאות. לית כתיב אלא אשר לא עובד בה. אין כאן כלל ופרט, אלא ריבויין שהרי הכלל דווקא לדעת, והפרט אפילו שלא לדעת ואן זה כלל ופרט. נאמר בעגלה אשר לא משכה בעול. ונאמר בפרה אשר לא עלה עליה עול. עול עול לגזירה שוה. מה עול האמור בעגלה, עשה בה שאר כל העבודות כעול. אף עול האמור בפרה, נעשה בה שאר כל העבודות כעול. מה עול האמור בעגלה, משיכת העול פוסלת בה, בין לדעת בין שלא לדעת. אף עול האמור בפרה, משיכת העול פוסלת בה, בין לדעת בין שלא לדעת. מה עול האמור בפרה, עצם העלהת העול פוסל בה. אף העול האמור בעגלה עצם העלהת העול פוסל בה. אי מה עול האמור בפרה, המומין פוסלין בה. אף עול האמור בעגלה, המומין פוסלין בה?. תלמוד לומר גבי פרה [במדבר יט ב] אשר אין בה מום. המומין פוסלין בפרה, ואין המומין פוסלין בעגלה. [דף מב עמוד ב] אם המילה בה באה למעט, אולי גם מה שכתוב בעגלה, אשר לא עבד בה, בה, בה עבודה פוסלת ואין עבודה פוסלת בפרה?. הכא אשר לא עבד בה, בא למעט שבה עבודה פוסלת, ואין עבודה

פוסלת במוקדשין. אבל בה שנאמר בפרה ודאי בא למעט עגלה ממומין. שהרי אית לך מימר תמן אשר אין בה מום בה המומין פוסלין אין המומין פוסלין במוקדשין? מחוסרי איברין, מהו שיפסלו בעגלה? אפילו בקרבנות בני נח אף שהותרו בעלי מומים, מחוסרי איבר אסורים. וק"ו שבעגלה יהיו אסורים. לא כן אמר רבי יסא. פשט רבי אלעזר לחברייא מהיכן לומדים שמחוסר אבר פוסל בבני נח מדכתיב [בראשית ו יט] ומכל החי מכל בשר, שלימין באיבריהן. תמן עולין למזבח לכן מחוסר איבר פסול לקרבן אצל בני נוח. ברם הכא בעגלה ערופה אין מהן למזבח ואולי יהיה כשר. אמר רבי חונה בשם רבי ירמיה. מכיון דכפרה כתיב בה כקדשים, כמי שיש מהן למזבח. טריפה, מהו שתיפסל בה? מכיון דאת אמר שכיוון שנאמר כפרה, כמי שיש מהן למזבח, טריפה פוסלת בה. בהאי פשיטא לך שהטריפה פוסלת בה. היתה רגלה קלוטה כשל חמור, מה את עבד לה? כמחוסרת אבר, או כבעלת מום. אין תעבדינה כמחוסרת אבר, פסולה. אין תעבדינה כבעלת מום, כשירה. דמה, מהו שיכשיר שהרי דם קרבנות אינו מכשיר? מן מה דתני ר' חייה, דמה טמא. דמה מכשיר. חד סב שאל לרבנין דקיסרין. עריפתה, מהו שתטהר טריפתה מטומאת נבלה? אמרין ליה, ולא מתניתא היא דתנן, השוחט עגלה ערופה ונמצא טריפה אינה מטמא. אמר לון, אגן בעיין עריפה, ואתון מייתו ליה שחיטה? אמרין ליה, הרי שנינו, השוחט אותו ואת בנו לע"ז, והשוחט פרה אדומה ואת בנה, ושור הנסקל ואת בנו, ועגלה ערופה ואת בנה, ר' שמעון פוטר מהלאו של אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, כיון שזו שחיטה שאינה ראויה, ששחיטה שאינה ראויה לא נקראת שחיטה. וחכמים מחייבים משום אותו ואת בנו, וסוברים כר' מאיר ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה כפי שהעמיד ר' ינאי את דעת ר"מ גבי השוחט טרפה שחייב משום אותו ואת בנו. מכאן שעריפת עגלה הרי היא כשחיטה, ולכן מן הדין שהעריפה תטהר מטומאת נבילה. ואמר לון ומן הדא דרבי ינאי אתון מגיבין לי, אני סובר כריש לקיש שאומר על ר' מאיר שאם ערף אינו חייב משום אותו ואת בנו. איתן כשמועו קשה. כדכתיב [במדבר כד כא] איתן מושבך ושים בסלע קנר. אף על פי שאין איתן, כשר. ודכוותה אף על פי שאין נחל, כשר שלא נאמרו אלא למצווה. [דף מג עמוד א] כדתני רבי שמעון בן יוחי, שיכל לכתוב הורידו וכתב והורידו לרבות אף על פי שאין איתן אף על פי שאין נחל. ולא היא. באמת צריך נחל וצריך איתן, דהדא רבי שמעון בן יוחי מן אילין דהכא תמן שהיה מסופק בהם. דאמר רבי יוחנן כל אילין דרבי שמעון בן יוחי מן אילין דהכא אכן, יחידין אינן ולא סמכין עליהון. וצריך לערוף בה שנים או רוב שנים? נישמעניה מן הדא. דאמר רבי זעירא אמר רב יהודה בשם שמואל. עד מקום שהצואר כשר לשחיטה, כנגדו העורף כשר למליקה, וכן הוא אמר אכן שאף בעריפת עגלה צריך לערוף בה שנים או רוב שנים. תמן תנינן, יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין. כגון שחרש בשור וחמור, והם היו מוקדשים, וחרש כלאים בכרם, וזה היה בשנה השביעית, ביום טוב, והיה כהן ונזיר במקום טמא. רבי הושעיה בעי, ניתני החורש מקום עריפתה של עגלה הרי תשעה, שעבר על הלאו לא יזרע ולא יעבד. אמרין חבריא קומי ר' יוסי, תיפתר שמה שנאמר אשר לא יזרע ולא יעבד הכוונה לשעבר היינו שלא נזרע ולא נעבד קדם עריפה, אבל אחר כך אן איסור. אמר לון, מאן דאמר לשעבר, כל שכן להבא. שהרי שנינו מקום גסיסתה ותפיסתה הרי אילו אסירין. וכמה היא תפיסתה? ד' אמות. ר' אומר אומר אני שתפיסתה חמשים אמה. ר' שמואל בריה דרבי יוסי בי רבי בון בעי. ואימא אשר לא יעבד בו, כלל. ולא יזרע פרט. כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט ורק זריעה תאסר? אמר ליה, אילו הוה כתיב אשר לא יעבד בו ואשר לא יזרע יאות. שמילת אשר מורה על העבר, אם בשנהם היה כתוב אשר, כך שגם הכלל וגם הפרט היו בלשון עבר יאות. לית כתיב אלא אשר לא יעבד בו, אבל הפרט לא יזרע נאמר בלשון עתיד. כי הא דמר רבי זעירא אין כאן כלל ופרט אלא ריבויין:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה ו

מתני': זקני אותה העיר, רוחצין ידיהם במים במקום עריפתה של עגלה ואומרים [דברים כא ז] ידינו לא שפכו את הדם הזה וגו'. וכי עלה על לבנו שבית דין שופכי דמים הן? אלא שלא בא לידינו ופטרנוהו. לא ראינוהו והנחנוהו. הכהנים אומרים, כפר לעמך ישראל אשר פדית יי'. ולא היו צריכין לומר ונכפר להם הדם, אלא רוח הקודש

מבשרתן. אימתי שתעשו ככה, הדם מתכפר לכם. נמצא ההורג. עד שלא תיערף העגלה, תצא ותרעה בעדר. משנערפה, תיקבר במקומה. שעל ספק באה מתחילתה. כיפרה ספיקה והלכה לה. נערפה העגלה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ייהרג:

גמ': תנן אלא שלא בא לידינו ופטרנוהו. רבנין דהכא פתרין קרייא בהורג. ורבנין דתמן פתרין קרייא בנהרג. רבנין דהכא פתרין קרייא בהורג. שלא בא על ידינו ופטרנוהו **מעונש** ולא הרגנוהו ולא ראינוהו והנחנוהו ועימעמנו על דינו, **ובכך גרמנו שירצח**. ורבנין דתמן פתרין קרייא בנהרג לא בא על ידינו ופטרנוהו בלא הלוייה. ולא ראינוהו והנחנוהו בלא פרנסה **ונאלץ ללכת יחידי, ומצאו הרוצח והרגו.** והזקנים רוחצין את ידיהן במים על מקום עריפתה של עגלה. ואומרים ידינו לא שפכו את הדם הזה וגו'. והכהנים אומרים כפר לעמך ישראל ורוח הקודש אומרת ונכפר להם הדם. שלשה מקריות נאמרו בענין אחד. **מי** שאמר זה, לא אמר זה, **מי** שאמר זה לא אמר זה. [דף מג עמוד ב] כיוצא בדבר אתה אומר [בראשית לח כה] ותאמר הכר נא למי החותמת והפתילים והמטה האלה. עד כאן אמרה תמר. ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני. עד כאן אמר יהודה. ורוח הקודש אמר ולא יסף עוד לדעתה. ג' מקריות נאמרו בענין אחד **מי** שאמר זה לא אמר זה. כיוצא בדבר אתה אומר [במדבר יג כז] ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא וזה פריה. עד כאן אמר יהושע. אפס כי עז העם היושב בארץ והערים בצורות גדולות מאד וגם ילידי הענק ראינו שם. עד כאן אמרו המרגלים. ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה. עד כאן אמר כלב. שלש מקריות נאמרו בענין אחד **מי** שאמר זה לא אמר זה **ומי** שאמר זה לא אמר זה. כיוצא בדבר אתה אומר [שופטים ה כח] בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא וגו'. עד כאן אמרה אמו של סיסרא. חכמת שרותיה תענינה. הלא ימצאו יחלקו שלל אמרו כלותיה. ורוח הקודש אומרת כן יאבדו כל אויביך י". אמר רבי פינחס כד"י היא שתכפר **עגלה למפרע על כל מה שחטאו ממצרים ועד הנה דכתיב כפר לעמך ישראל אשר פדית** דמשמע משעה שנפדו ממצרים. אמר ר' ינאי לדברי רבי מאיר **שסובר ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, אפילו ערפה חייב משום אותו ואת בנו.** רבי יעקב בר אחא ור' אמי אמרו בשם ר' שמעון בן לקיש. אפילו לדברי ר' מאיר ערפה פטור. **שלא אסרה תורה אלא שחיטה, שנאמר לא תשחטו ביום אחד.** אמר ר' אילא. לפוטרו משום אותו ואת בנו כרבי שמעון. אמר רבי ינאי שמעתי לה גבול. מאימתי היא נאסרת, **מדכתיב** והורידו, משעת הורדה לנחל. אמר ר' שמואל בר ר' יצחק **אן גבול אלא מתחילת הפרשתה** עד שהיא בחיים היא **קדושה.** מתניתא אמרה כן **שאינ גבול אלא משעת הפרשתה התקדשה דתנן, נמצא הרוצח תצא ותרעה בעדר. מהו תצא? תצא מקדושתה.** מכאן שמחיים חלה עליה קדושה. **תנן, נערפה העגלה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ייהרג.** אמר רבי מתניא ויאות. **מי** כתיב [דברים כא ח] ונכפר להם הדם, ושתק?. אלא אפילו כן ואתה תבער הדם הנקי מקרבך **קרבן**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה ז

מתני': עד אחד אומר ראיתי את ההורג, ועד אחד אומר לא ראיתה. אשה אומרת ראיתי, ואשה אומרת לא ראיתה, היו עורפין. עד אומר ראיתי, ושנים אומרים לא ראינו היו עורפין. שנים אומרים ראינו ועד אומר לא ראיתי, לא היו עורפין:

גמ': אמר גידול בר בנימין בשם רב. כל מקום שהכשירו עדות האשה כאיש, האיש מכחיש את האשה והאשה מכחשת את האיש. **אם** כך ניתני עד אומר ראיתי את ההורג, **ואשה** אמרה לא ראיתה. אשה אמרה ראיתי ועד אומר לא ראיתה **שזה חידוש גדול יותר,** תני דבית רבי כן. תני בשם ר' נחמיה הולכין אחר רוב הדיעות. היך עבידא? שתים נשים ואיש אחד, עשו אותן כשני עדים ועד אחד. הדא דאת אמר, באשה ונשים **שכולם פסולי עדות.** אבל אם היו מאה נשים ועד אחד, כעד בעד אינון

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה ח

[דף מד עמוד א] **מתני'**: משרבו הרוצחנין בטלה עגלה ערופה. משבא אליעזר בן דינאי, ותחינה בן פרישה היה נקרא, חזרו לקרותו בן הרוצחן:

גמ': בן הרוצחן בריה קטולה בן הרוצחן פירושו הרגיל לרצוח. כמו שאומרים בן בית, הכוונה שרגיל להיות בבית.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה ט

מתני': משרבו המנאפין פסקו המים המאררים. ורבי יוחנן בן זכיי הפסיקן. שנאמר [הושע ד יד] לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה וגו':

גמ': דכתיב בהמשך הפסוק [הושע ד יד] כי הם עם הזונות יפרדו כיוון שהם עצמם מנאפים הקב"ה לא יבדוק נשותיהן. וכתוב [במדבר ה כז] והיתה האשה לאלה בקרב עמה. בזמן שעמה שלום. לא בזמן שעמה פרוצים. ונקה האיש מעון והאשה תשא עוונה. אימתי האשה נושא את עוונה בזמן שהאיש נקי מעון

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה י

מתני': משמת יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסף בן יוחנן איש ירושלים בטלו האשכולות. שנאמר [מיכה ז א] אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי:

גמ': ולא עמד אשכול עד שעמד ר"ע. וכל הזוגות לא היו אשכולות? אלא אילו מלבד שהיו גדולים בתורה גם שימשו פרנסים. ואלו לא שמשו פרנסים. תני כל הזוגות שעמדו משמת משה ועד שעמד יוסי בן יועזר איש צרידה, ויוסף בן יוחנן איש ירושלים, אי אפשר ליתן בהן דופי. ומהם עד שעמד ר' יהודה בן בבא, איפשר ליתן בהן דופי. אמרו על רבי יהודה בן בבא, שהיו כל מעשיו לשום שמים, אלא שגידל בהמה דקה, וכך היה מעשה. פעם אחת חלה. וכנסו הרופאים אצלו לבקרו ואמרו לו, אין לך רפואה אלא חלב רותח. שהיה גונח. מה עשה? לקח עז וקשרה לכרעי מיטתו, והיה יונק ממנה חלב רותח בשעה שהיה גונח. וכשביקשו חכמים להיכנס אצלו אמרו, היאך אנו יכולין להיכנס, והליסטיים עמו בבית. ובשעת מיתתו אמר, אין בידי עון אלא זה, שעברתי על דברי חבריי. וכשמת, דיקדקו חכמים על כל מעשיו, ולא מצאו בידו, אלא עון אותה העז בלבד. אמר ר' שמעון שזורי, של בית אבא היו בעלי בתים בגליל. ולמה חרבו? שהיו דנין דיני ממונות באחד, ומגדלין בהמה דקה. וכך היה. חורש אחד היה לנו סמוך לעיר, והיתה השדה בינינו ובינה, והיתה הצאן נכנסת ויוצאה והדרך עליה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה יא

מתני': יוחנן כהן גדול העביר את הודיית המעשר. אף הוא ביטל את המעוררין ואת הנוקפין. ועד ימיו היה פטיש מכה בירושלים. ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמיי:

גמ': ר' ירמיה ור' חיה אמרו בשם רשב"ל [דף מד עמוד ב] מתניתא משנחשדו להיות נותנין מעשר לכהונה ולא יכלו לאמר וגם נתתיו ללוי. הדא מסייע ליה לר' יוחנן בחדא, ופליגא עליה בחדא. דתנין תמן, ובת כהן מאורסת ללוי. לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר. ניחא בתרומה לא תאכל. במעשר אמאי לא? הרי מה נפשך. כהנת היא, תאכל. לוייה היא, תאכל. אמר ר' אילא בשם רבי יוחנן. אתיא כמאן דאמר אין נותנין מעשר לכהונה. הוי דהו אמר נותנין מעשר לכהונה ובזה הוא חולק על ר"ל. וחדא מסייעא ליה לר"ל, דהו אמר כולן לשבח. דאמר רבי יוחנן. יוחנן כהן גדול, שלח ובדק בכל ערי ישראל, ומצאן שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד. אבל מעשר ראשון ומעשר שני, מהן היו

מפרישין. ומהן לא היו מפרישין. אמר. הואיל ומעשר ראשון בעון מיתה, ומעשר שני בעון טבל. יהא אדם קורא שם לתרומה ולתרומת מעשר ונותנן לכהן. ומעשר שני מחללו על המעות, ומעשר עני **יעכב לעצמו**. שהמוציא מחבירו עליו הראייה **להוכיח שזה טבל ודאי**. ויתודה? אמר רבי אילא. כעס הוא לפני המקום מי שהוא אומר עשיתי, והוא לא עשה. מעתה, מי שהוא מפריש יתודה. ומי שאינו מפריש לא יתודה. כהדא דתני, עד [דברים כו טו] השקיפה מי שהפריש היו אומרים קול נמוך כדי לא לביש מי שלא הפריש. מיכן ואילך היו אומרים קול גבוה. את המעוררין. אותן שהיו אומרים [תהילים מד כד] עורה למה תישן י"י וגו'. וכי יש שינה לפני המקום? והלא כבר נאמר [שם קכא ד] הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל. מה תלמוד לומר [שם עח סה] ויקץ כישן י"י? אלא, בשעה שישראל בצרה ואומות העולם ברוחה. כביכול כאלו יש לפניו שינה. וכן הוא אומר [איוב יז ב] ובהמרותם תלן עיני. **מהוא** את הנוקפין? אותן שהיו מכין על גבי העגל בין קרניו. אמר להן יוחנן כהן גדול. עד מתי אתם מאכילין את המזבח נבילות? ועמד ועשה להן טבעות. אמר רבי **אבא** בשם ר' יוחנן. טבעות עשה להן. רחבות מלמטן וצרות מלמעלן. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים. עד תחילת ימיו. ובימיו אין צריך לשאול על הדמאי שהעמיד זוגות **משגיחים**. מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה, מהן לגנאי ומהן לשבח. דאמר רבי יוסי בשם ר' תנחום **אמר** ר' חיייה בשם רבי יהושע בן לוי [דף מה עמוד א] בראשונה היה מעשר נעשה לשלשה חלקים **שכך תיקן להם עזרא**. שליש למכרי כהונה ולוייה. ושליש לאוצר. ושליש לעניים ולחברים שהיו **בירושלים**. א"ר **יוסי בי רבי בון**. מאן דהוה סלק למידון בירושלים, עד תלת איגרין הוה יהיב מדיליה. מיכן ואילך, **משל אוצר**. שאם התובע הגיע לבי"ד והנתבע לא בא, היו בי"ד שולחים אגרת לזמן אותו. ואם לא בא היו שולחים עוד איגרת, ביחד ג' אגרות. ואומר, כל הזמן שהמתין עד ששלחו ג' אגרות, היה מתפרנס משלו אם לאחר ג' האיגרות הנתבע לא בא, היה מתפרנס מאותו כסף. **משבא אלעזר בן פתורה ויהודה בן פכורה היו נוטלין אותן בזרוע, והיתה ספיקה בידו של יוחנן כ"ג למחות ולא מיחה. וכיוון שכך גרם להעביר הודיית המעשר**. וזו לגנאי. את המעוררין לשבח, ואת הנוקפין לשבח. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים, עד תחלת ימיו. רבי חסידה שאל לרבי חזקיה, לא מסתברא עד סוף ימיו, **שאף זה לגנאי**? אמר ליה אף אנא סבר כן. **למה נקרא דמאי? אמר** רבי יוסי בשם רבי אבהו **ורבי חזקיה אמר** בשם רבי יודה בן פזי. דמאי, **דע מי תקין ומי לא תקין**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה יב

מתני': משבטלה סנהדרין, בטל השיר מבית המשתאות. שנאמר [ישעי' כד ט] בשיר לא ישתו יין:

גמ': אבא בר רב ירמיה אמר **דכתיב** [איכה ה יד] זקנים משער שבתו וגו'. אמר רב חסדא, בראשונה היתה אימת סנהדרין עליהן, ולא היו אומרים דברי נבלה בשיר. אבל עכשיו שאין אימת סנהדרין עליהן, הן אומרים דברי נבלה בשיר **לכן אסרו לגמרי**. בראשונה לא היו נפרעין, אלא מאותו האיש בלבד **סנהדרין היו נפרעין ממנו**. אבל עכשיו, משמים נפרעין ממנו וממשפחתו. אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חונה. בראשונה כל צרה שהיתה באת על הציבור, היו פוסקין שמחה כנגדה. ומשבטלה סנהדרין, בטל השיר **לגמרי** מבית **המשתיות**. משבטלו אילו ואילו [שם טו] שבת משוש לבנו נהפך לאבל מחולנו. וכי מה היתה סנהדרין גדולה מועלת? אלא לפי שנאמר [ויקרא כ ד] ואם העלם יעלימו עם הארץ את עיניהם מן האיש ההוא, בתתו מזרעו למולך, לבלתי המית אותו, בכל מיתה שירצו. **ונתתי עיני באיש ההוא ובמשפחתו**. משלו משל למה הדבר דומה? לאחד שקילקל בעיר. מסרו לבעל האגמון וחבשו. והיה קשה מבעל האגמון. מסרו לבעל הזמורה וחבשו. והיה קשה מבעל הזמורה. מסרו לבעל הרצועה וסטרו. והיה קשה מבעל הרצועה. מסרו לשלטון, והחזירו לקמין צינוק. כך צרות האחרונות משכחות את הראשונות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה יג

מתני': משמתו נביאים הראשונים, בטלו אורים ותומים. משחרב בית המקדש, בטל השמיר ונופת צופים, ופסקו אנשי אמונה. שנאמר [תהילים יב ב] הושיעה יי כי גמר חסיד, כי פסו אמונים מבני אדם:

גמ': משמתו נביאים הראשונים פסקו אורים ותומים. **אמר** ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן [דף מה עמוד ב] זה שמואל ודוד. **אמר** ר' אבא בר כהנא בשם רב זה גד ונתן. רבי ירמיה **ורבי** שמואל בר יצחק **אמרו** בשם רב, זה ירמיה וברוך. אף מילתיה דר' יהושע בן לוי אמרה זה ירמיה וברוך. דא"ר יהושע בן לוי **כתיב** [דברי הימים ב כו ה] ויהי לדרוש אלהים בימי זכריהו, המבין ביראת אלהים **אורים ותומים**. מאן קם מבתריה? ירמיה וברוך. משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי, פסקה מהן רוח הקודש. אף על פי כן, משתמשין היו בבית קול. מעשה ששמע שמעון הצדיק בת קול יוצא מבית קודש הקדשים ואמר. נהרג גייס גוליקס, ובטלו גזירותיו. מעשה שיצאו נערים להלחם באנטוכיא. ושמע יוחנן כהן גדול, בת קול יוצא מבית קודש הקדשים ואמרת. נצחו טלייא דאגחו קרבא באנטוכיא. וכתבו אותה העת, ונתנו בו זמן. וכיוונו שבאותה שעה היתה. מעשה שנכנסו זקנים אצל בית גדיא ביריחו. ויצתה בת קול ואמרה להן, יש ביניכם אדם אחד ראוי לרוח הקודש. אלא שאין הדור כדאי. ונתנו עיניהן בהלל הזקן. וכשמת היו אומרים עליו. הוי עניו **חסיד**, תלמידו של עזרא. ושוב נכנסו זקנים **לעלייה** ביבנה, ויצאת בת קול ואמרה להן. יש ביניכם אחד ראוי לרוח הקודש, אלא שאין הדור כדאי. ונתנו עיניהם בשמואל הקטן. ולמה נקרא שמו קטן? לפי שהוא מקטין עצמו. ויש אומרים, לפי שמעט היה קטן משמואל הרמתי. וכשמת היו אומרים עליו. הוי עניו **חסיד**, תלמידו של הלל הזקן. ובשעת מיתתו אמר. שמעון וישמעאל לחרבא. ושאר כל עמא, לביזה. ועקין סגיאין יהויין. ובלשון ארמית אמרן ולא ידעו מה אמר. ועל רבי יהודה בן בבא התקינו שיהו אומרים, הוי עניו **חסיד**, אלא שנטרפה השעה **שהיה מהרוגי מלכות ואסרו להספידו**. תני, אמר רבי יודה. מה טיבו של שמיר הזה? ביריה היא מששת ימי בראשית. וכיון שהיו מראין אותו לאבנים, היו מתפתחות לפניו כלוחין של פינקס. ובו בנה שלמה בית העולמים. הדא **הוא** דכתיב [מלכים א ז] והבית בהבנותו, אבן שלימה מסע נבנה. ומקבות, והגרזן, וכל כלי ברזל, לא נשמע בבית בהבנותו. ר' נחמיה אומר, מגוררות היו. הדא היא דכתיב [שם ז ט] כל אלה אבנים יקרות, במידות גזית. מגוררות במגירה מבית ומחוץ. אמור מעתה, מבפנים לא היה עושה להן כלום. אלא מתקן מבחוץ, ומכניס לפנים. רבי אומר. נראין דברי רבי יודה באבני בית המקדש. ודברי רבי נחמיה, באבני ביתו של שלמה. ואין כל דבר יכול לעמוד בו. אפילו נתון על גבי האבן או לתוך טס של מתכת, מיד היה בוקע ויורד. מה היו עשויין לו להעמידו? היו כורכין אותו מוכין של צמר, ונותנין אותו לתוך טני של אבר, מלא סובין של שעורים. הדא היא דכתיב [עמוס ה ט] המבליג שוד על עז. ונופת צופים. אמר רבי **אלעזר** דבש הבא בצפייה. א"ר יוסי בי רבי חנינה. סולת צפה על גבי נפה, לוושה בדבש וחמאה. אמר רבי יונתן. יפה סיפוסף שאכלנו בנערותינו. מפנקרסין שאכלנו בזקנותינו. דביומוי אישתני עלמא. א"ר חיה בר **אבא**. סאה ארבילית. היתה מוציאה, סאה סולת. סאה קמח. סאה קיבר. סאה מורסן. סאה סובין. וכדון, אפילו חדא על חדא לא קיימא. ופסקו אנשי אמנה. אמר רבי זעירא, אנשי אמנה **בתורה**. כהדא חד רבי הוה קרי **מלמד את אחיו תורה** ליה לאחיה בצור. והוון צווחין **בפרגמטיה** *קראו לו למסחר* והוה אמר לית אנא מבטלה ענתי. אין חמי **פרנסתי** למיתי. מיתי הוא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה יד

[דף מו עמוד א] **מתני':** רבן שמעון בן גמליאל אומר משום ר' יהושע. מיום שחרב בית המקדש, אין יום שאין בו קללה. ולא ירד טל לברכה. וניטל טעם הפירות. רבי יוסי אומר. אף ניטל שומן הפירות. רבי שמעון בן אלעזר אומר. הטהרה נטלה את הריח. המעשרות נטלו את שומן הדגן. הזנות והכשפים כילו את הכל:

גמ': כתיב [תהילים ז יב] ואל זועם בכל יום. אמר רבי זעירא. ראשונה ראשונה מתקיימת **שהזעם של כל יום מצטבר. מי מבטלים?** אמר רבי אבין בשם ר' אחא, ברכת כהנים מבטלת. אמר רבן

שמעון בן גמליאל. תדע לך שנתאררו הטללים. **שבראשונה** עיר שטלליה מרובין, פירותיה מרובין. אבל עכשיו. עיר שטלליה מרובין, פירות מועטין. בראשונה, היה הטל יורד על הקש ועל התבן והן מלבינים. אבל עכשיו. יורד על התבן והקש והן משחירין. תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר. הטהרה נטלה את הטעם ואת הריח. מעשרות, נטלו את שומן הדגן. וממי ניטל יותר?. א"ר לוי בר חיתא נישמענה מן הדא [חגי ב טז] מהיותם בא אל ערימת עשרים, והיתה עשרה. בא אל היקב לחשוף חמשים פורה, והיתה עשרים. והיתה עשרים וחמשה אין כתיב כאן, אלא והיתה עשרים. וחכמים אומרים, הזנות והכשפים כילו את הכל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה טו

מתני': בפולמוס של אספסיינוס, גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס. בפולמוס של טיטוס, גזרו על עטרות כלות, ושלא ילמד אדם את בנו יונית. בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא כלה באפיריון בתוך העיר. ורבותינו התירו שתצא כלה באפיריון בתוך העיר:

גמ': כתיב [איכה ה טז] נפלה עטרת ראשנו. אילו הן עטרות חתנים. זו זהורית המזהבת. **אמר** רבי **אבא** בשם רב של מלח ושל גפרית. **אמר** רבי ירמיה בשם רב, של מלח ושל זית. רב נחמן בר יעקב אמר. אפילו דחילפי ערבה **אסור**. ר' ירמיה שיבשב עשה עיגול ולבש עטרה של זית. שמע שמואל ואמר, ניח ליה אילו איתרים רישיה, ולא עבד כן. והוות כן כשגגה שיצא מלפני השליט. אילו הן חופות חתנים. סדינים מצויירין, וסהרוני זהב תלויין בהם. תני, אבל עושה הוא אפיפירות, ותולה בהן כל מין שירצה. מתניתא ועל האירוס רסיסה. אלו הן עטרות כלות, זו עיר של זהב. ר' עקיבה עשה לאשתו עיר של זהב וקניאת בה איתתיה דרבן גמליאל. אמר לה. מי הוית עבדת היך מה דהוות עבדה? דהוות מזבנה קליעתא דשערה, ויהבה ליה, והוא לעי באורייתא. שאלו רבי יהושע. מהו שילמד אדם את בנו יונית?. אמר להן. ילמדנו בשעה שאינה לא יום ולא לילה דכתיב [יהושע א ח] והגית בו יומם ולילה. [דף מו עמוד ב] מעתה אסור לאדם ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב והגית בו יומם ולילה. והתני רבי ישמעאל [דברים ל יט] ובחרת בחיים זו אומנות?. **אמר** רבי **אבא** בריה דרבי חייה בר **אבא** בשם ר' יוחנן, מפני המסורות לא רק על יונית גזרו אלא על השפה של השליטים הגויים במקרה זה היה יונית בזמן אחר זה יהיה שפה אחרת מהסיבה הפשוטה שאנשים שבקייאים בשפה של השליט הגוי במוקדם או במאוחר מרצונם ושלא מרצונם יהפכו למשתפים עם השליט הגוי. **אמר** רבי אבהו בשם ר' יוחנן. מותר לאדם ללמד את בתו יונית, מפני שהיא תכשיט לה. שמע שמעון בר **אבא** ואמר. בגין דרבי אבהו בעי מילף ברתיה, הוא תלי לה בר' יוחנן. **אמר** רבי אבהו יבוא עלי אם לא שמעתיה מר' יוחנן. **תנן**, ורבותינו התירו שתצא כלה באפיריון בתוך העיר. מי מתיר את הגזרות הראשונות?. א"ר יוסי בי ר' בון. מי שהוא מתיר את אלו, הוא מתיר את אילו. **תנן**, בפולמוס של טיטוס, גזרו על עטרות כלות כהדא ריש גלותא שלח שאל לר' חסדאי. מהו הדין דכתיב [יחזקאל כא לא] כה אמר י"י הסיר המצנפת והרים העטרה?. א"ל הוסרה המצנפת של כהן גדול בחרבן המקדש, הורמה העטרה מראשי חתנים. שמע ר' יוחנן ואמר הוא חסד, ומילוי חסד

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה

פרק ט הלכה טז

מתני': משמת רבן יוחנן בן זכיי, בטל זיו החכמה. משמת רבן גמליאל הזקן, בטל כבוד תורה. ומתה טהרה ופרישות. משמת ישמעאל בן פאבי, בטל זיו הכהונה. משמת רבי, בטלה ענוה ויראת חטא. משמת ר' מאיר, בטלו מושלי משלים. משמת ר' עקיבה, פסקו הדרשנין. משמת בן עזאי, פסקו השקדנים. משמת בן זומא, פסקו התלמידים. משמת רבי יהושע, פסקה טובה מן העולם. משמת ר' אלעזר בן עזריה, פסק העושר מן החכמים. משמת רבן גמליאל, בא גוביי ורבו צרות. משמת רבי חנינא בן דוסא ויוסי בן קיטונתא, פסקה החסידות. ולמה נקרא שמו יוסי בן קיטונתא? שהיה תמציתן של

חסידים. רבי פינחס בן יאיר אומר. משחרב בית המקדש, בושו חברים ובני חורין, וחפו ראשם. ונדלדלו אנשי מעשה. וגברו בעלי זרוע ובעלי לשון. ואין דורש ואין מבקש ואין שואל. על מי לנו להשען? על אבינו שבשמים. רבי אליעזר הגדול אומר. מיום שחרב בית המקדש. שרו חכימיא למיהוי כספריא. וספריא כחזנא. וחזנא כעמא דארעא. ועמא דארעא אזלה ודלדלה. ואין שואל ואין מבקש. על מי יש להשען? על אבינו שבשמים. בעקבות משיחא, חוצפא יסגא, ויוקר יאמיר, הגפן תתן פרייה, והיין ביוקר [דף מז עמוד א] והמלכות העכומ"ז תהפך למינות, ואין תוכחת. בית וועד יהיה לזנות. והגליל יחרב. והגבלן ישום. ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו. וחכמות סופרים תסרח. ויראי חטא ימאסו. והאמת תהא נעדרת. נערים פני זקנים ילבינו. זקנים יעמדו מפני קטנים. בן מנוול אב. בת קמה באמה, כלה בחמותה. אויבי איש אנשי ביתו. פני הדור כפני הכלב. הבן אינו מתבייש מאביו. ועל מה יש לנו להשען? על אבינו שבשמים:

גמ': משמת רבי אליעזר, נגזז ספר החכמה. משמת רבי יהושע פסקו עצות טובות ומחשבות טובות מישראל. משמת רבי עקיבה פסקו מעיינות חכמה. משמת רבי אלעזר בן עזריה, פסק העושר מן החכמים. משמת רבי יוסי, פסקה הבינה. משמת בן עזאי, פסקו השקדנים. משמת בן זומא, פסקו הדרשנין. משמת רבי חנינא בן דוסא, פסקו אנשי המעשה. משמת רבי יוסי חסידא ורבי יוסי קטונתא, פסקו אנשי חסידות. ולמה נקרא קטונתא? שהיה תמציתו של צדיקים ושל חסידים. משמת רשב"ג בא גוביי ורבו הצרות. משמת רבי, הוכפלו הצרות. אמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי. רבן יוחנן בן זכאי, מי דמיך. פקיד ואמר, פנו חצר מפני הטומאה. והתקינו כסא לחזקיה מלך יהודה. רבי **אליעזר** תלמידיה מי דמיך, פקיד ואמר, פנו חצר מפני הטומאה, והתקינו כסא לרבן יוחנן בן זכאי. ואית דאמרין, מן דחמא רביה, חמא **הוא**. חד מן אילין דבית פזי, הוון בעי מחתנתיה לנסיותיה ולא הוה מקבל. אמר דלא יהוון בהתון. מי דמך פקיד ואמר, פנו חצר מפני הטומאה. והתקינו כסא ליהושפט מלך יהודה.. אמרו יבוא זה שרץ אחר הכבוד, אחר זה שברח מן הכבוד. **אמר** ר' יעקב בר אידי בשם ר' יהושע ב"ל. מעשה שנכנסו זקנים לעלייה בית גדיא ביריחו, ויצאת בת קול ואמרה להן. יש ביניכם שנים ראוין לרוח הקודש, והלל הזקן אחד מהן. ונתנו עיניהן בשמואל הקטן. ושוב נכנסו זקנים לעליה ביבנה, ויצאה בת קול ואמרה להן, יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש, ושמואל הקטן אחד מהן. ונתנו עיניהן בר' אליעזר בן הורקנוס. והיו שמחין שהסכימה דעתן לדעת המקום:

הדרן עלך פרק עגלה ערופה וכולא מסכת דסוטה ברחמי שמיא

בריך רחמנא דסייען מריש ועד כען

